

„A dá sa kniha tomu, kto nezná písmo, a povedia mu: Čítaj!“ (Iz. 29, 12.)

GOLGOTA A VEDA

Najnovšie vedecké objavy o ukrižovaní Pána

Napísal

Dr. R. W. HYNEK M. S.

Poslovenčil: Vojtech Bucko.

**(Druhé, opravené a doplnené vydanie knižky
Umučenie Pána.)**

Bratislava 1936.

Všetky práva vyhradené.

Nákladom Spolku kolegia Sv. Svorada v Bratislave.

Tlačou kníhtlačiarne „Unia“ v Bratislave, Prayova ulica číslo 38,

I m p r i m a t u r .

Prael. Dr. Antonius Bartoššik,
vicarius generalis.

Nitrae, die 29. Iulii 1935. — N.: 17/35.

ÚCTE NEPOŠKVRNENEJ PANNY.

**najláskavejšej Matičke Božej Svätohorskej,
milosrdenstvom ktorej pred 10 rokmi
bol navrátený Ukrižovanému
a mystickému spoločenstvu Cirkvi...
v najhlbšej pokore pripísal jej**

sodál.

OSVEDČENIE.

Autor tohoto spisku, poslušný dekrétu pápeža Urbana VIII., osvedčuje sa, že nakoľko sa tu rozpráva o zjavoch mimoriadnych, nevenuje im vyššej viery, než akú pripúšťa Cirkev katolícka, ktorej jedinej náleží autoritatívne rozhodnutie.

Vysokováženým pánom: Cav. G. Enriemu, oficiálnemu fotografistovi pamätného Plátna turínskeho, a prof. Dr. Antonovi Tonellimu vzdávam tu povinnú vďaku za to, že mi láskave dali povolenie reprodukovat svoje fotografie v tomto spisku.

Dr. R. W. Hynek.

Slovo prekladateľa.

Dr. R. W. Hynek je dostatočne známy nielen doma, ale i za hranicami ako nebojazlivý a vytrvalý obhájca mimoriadnych zjavov konnersreutských, stigmatizovanej trpitelky Terezie Neumannovej. Svojimi bystrými odbornými lekárskymi vývodmi láme hroty útokom úskočných a zarytých odporcov a nepriateľov Cirkvi a všetkého, čo by mohlo mať v sebe známku nadprirodzeného zásahu božieho. Jeho spisy sú prekladané do svetových rečí.

I prítomná knižka je už prekladaná do viacerých rečí. Už to je pre ňu najlepším doporučením.

I mnohí kresťania sú zvyklí trocha chladno hľadiť na vykupiteľské dielo Kristovo. Berú to ako každý iný historický fakt bez hlbšieho skúmania a prežívania; a preca vykupiteľské dielo Kristovo je rozhraním v dejinách ľudstva, je alfou a omegou našej sv. viery. Nie, tento akýsi chlad nie je spôsobený nedostatkom viery, ale skôr nedostatkom náležitého, názorného a odborného poučenia. — A práve tento nedostatok náležitého poučenia skvele odstraňuje táto Hynkova knižka. Zrovna dramaticky nám líči hroznú tragédiu kalvárijskú, strašné utrpenie a smrť nášho božského Vykupiteľa. Celá táto krvavá dráma živo vystupuje pred našim zrakom.

Nielen po stránke náboženskej, ale i po stránke kultúrno-historickej je táto knižočka veľmi cenná a poučná. Je ona

však zároveň veľmi dobrým doplnkom knižky o Terezii Neumannovej: „Čo sa deje v Konnersreute“.)*

Preto s radosťou som sa dal do jej poslovenčenia, aby sa tak stala prístupnejšou širšej obci slovenského čitateľstva. A nemám iného prania, len aby bola prijatá s tou istou láskou a radosťou a priniesla hojný úžitok jej čitateľom, aby čím viacerí a stále lepšie poznávali cenu svojho vykúpenia, „v povedomí, že ste nie porušiteľnými vecmi, zlatom alebo striebrom vykúpení . . ., ale drahocennou krvou Krista, ako nevinného a nepoškvrneného baránka“ (I. Pet. 1, 18—19).

V Bratislave, dňa 15. augusta 1935.

V. B.

**) Staudinger-Bucko: Čo sa deje v Konnersreute. Bratislava, Knishtlačiareň „Unia“; 1934. 8°. Str. 142.*

Drahým bratom a sestrám slovenským

v obdiv nad ich neohrozeným vyznávaním katolíckej viery — ku ktorej navrátiť sa bolo mi dopriate len neskonalým milosrdenstvom Božím — s vrúcnyim priáním, aby aj u nich hojnejšie boly rozsievané a sa zakorenily nesmierne milosti Božie, plynúce z uctievania Najsvätejších Rán a Božskej Tvári,

s veľkou radosťou v srdci autorizuje tento dobrý slovenský preklad Vojtecha Bucku

Dr. R. W. Hynek.

I. Úvodom.

„Pôvodca tohoto mena (to jest kresťanov, bol Kristus, ktorý) za vlády Tiberiovej bol popravený od miestodržiteľa pontského Pláta

Tacitus, Annales XV 44.

Ešte do nedávna bývalo zvykom rozličných nepriateľov kresťanstva, že jednoducho popierali historickú osobnosť jeho zakladateľa, t. j. Ježiša Krista samotného. Ale mohli tak robiť len z úplnej neinformovanosti alebo vôbec z neznalosti. Ba, asi pred piatimi rokmi konala sa v Prahe debatná schôdzka na podobnú tému, na ktorej sa popieračom Krista dostalo spasiteľnej lekcie z dejepisu o tejto veci. Bol som na nej spočiatku prítomný, ale pre rozličné nesmyselné tvrdenia odporcov, úplne neopodstatnené, som odtiaľ rýchlo odišiel.

Nepomyslel som si vtedy, ba ani vo sne by mi to nebolo napadlo, že by raz, a to veľmi skoro, moje oči mohli vidieť skutočné odtlačky presvätého tela Kristovho, ba i vnímať autentické rysy jeho presvätého obličaja. Ale dňa 11. decembra 1954 samo „Večerné České Slovo“, teda noviny, o ktorých vôbec nemožno povedať, že by byly katolicizmu nejako naklonené — prinieslo senzačnú zprávu: „Veda dnes po 19 storočiach fotografuje telo Kristovo.“ Nakoľko potvrdenie odporcov platí dvojnásobne, bol som touto zpravou priamo elektrizovaný. Vedel som síce — vďaka saleziánskym priateľom v Turíne — mnoho o posvätnom Plátne, ktorého sa týka táto vec, už z prvších čias, ale práve tejto poznámočke vďačím za svoj terajší najširší záujem i za najsilnejší popud k týmto svojim štúdiám.

Ale, ako je to s tým historickým dôkazom o Ježišovi Kristovi? Nechajme zatiaľ stranou historičnosť Evanjelií a dnes najmodernejšími bádaniami zistený ich vznik ešte pred rokom tým po Kristu. Je tu iný, veľmi závažný svedok, ktorého jestvovanie nikdy nikto nepopieral, ani o jeho listoch, okrem epištoly Židom, nikdy nepochyboval : sv. Pavel z Tarzu. Tento ale píše v 2. liste ku Korinťanom: *Ei kai egnokamen kata sarka Christon, alla nyn uketi ginoskomen* — „Hoci sme poznali Krista dľa tela...“ (5, 16). Podľa tela, t. j. osobne, teda jeho historickú osobnosť — ale teraz poznáme a zvestujeme jeho mystickú podobu a jeho nevystihnuteľné tajomstvá...

Ďalej je tu na slovo vzatý rímsky historik Tacitus, ktorý hovoriac o prenasledovaní kresťanov za Nerona, píše: „*Autor huius nominis (id est christianorum) qui Tiberio imperitante sub proconsule Pontio Pilato supplicio affectus est...*“ Tu máme nevývratné svedectvo o historickej osobnosti Kristovej, aj jeho palestínskej poprave. Podobne to isté dosvedčuje Plinius ml. v liste cisárovi Trajánovi. Tak isto Suetonius v životopise cisára Claudia (hl. XV.) a židovský dejepisec Josephus Flavius vo svojich Židovských starožitnostiach (hl. XX., 9). Teda týmito pohanskými osobnosťami dosvedčené je to isté, čo presne zaznamenávajú listy pápeža Klimenta I. (zahynul roku 103) a sv. mučeníka Ignácia Antiochenského, ktorý roku 109 za cisára Trajana bol v rímskom Coloseu predhodený ľvom...

Stojí tu devätnásť storočí dielo Kristovo rozličnými prívalmi búrok a víchríc otriasané, ale nezničiteľné, nerozbušateľné... a to že by nemalo mať svojho zakladateľa? A strašné prenasledovania státisícov v prvých storočiach nášho letopočtu boli vytrpené k vôli osobe nejestvujúcej? Odporca kresťanstva, aby mohol neveriť, musí prijať za dôkazy svojej nevery príliš mnoho vecí protimyseľných, ba nemožných.

Kto vnútorne prežil kresťanstvo tomu sa stala zrejmou, živou skutočnosťou nielen historičnosť osoby Kristovej, ale i jeho božstvo. A konečne, dnes ležia

v troskách všetky kedysi hrdé protikresťanské náporý: liberalizmus, marxizmus, pozitivizmus, realizmus atď., vo všetkých svojich odtieňoch a odnožiach. Dnes už žhavé volanie doby neznie: bol vôbec Kristus? ale — aký bol? Ukážte nám Krista, našu jedinu spásu! Ukážte nám Krista čo najživotnejšieho! Vyzdvihnite čo najvyššie jeho žiariaci Kríž, aby hore k nemu mohli byť priťahované naše duše a srdcia z bahna, špiny, chabosti, biedy, beznádeje, zúfalstva našich dní. Priblížte nám čo najviac toho jediného Vodcu, aby sme v krčoch šialenstva nezhylni všetci!

Nikdy nebola bieda nášho pokroku a najvyvinutejšej humanity a technickej kultúry hlbšia, ako práve dnes! A neskonale milosrdenstvo božie nám nikdy nebolo bližšie svojou nevysloviteľnou, všetko prevyšujúcou láskou!

Hľa, sama nevera odzbrojená je čímśi, čo naše srdce plní pretekajúcou radosťou, že totiž práve v našich dňoch podarilo sa nám vedecky zistiť a dokázať pamiatku nad iné historickú a dôležitú, a tou je posvätné Plátno turínske; práve o ňom a o jeho vzťahoch k lekárskej vede i k mystickým ohlasom Ukrižovaného, t. j. stigmatizovaným, chcem rozprávať v týchto riadkoch.

Nám, ktorí veríme v Ukrižovaného, nemôže byť užitočnejšieho a plodnejšieho zamestnania pre celý náš život prirodzený i nadprirodzený ako zaoberať sa čo najčastejšie prehorkým umučením Pána. Prekrásne nás k tomu povzbudzuje zlatá kniha „O nasledovaní Krista“ od Tomáša Kempenského. Taktiež i neohrozený mníchovský kardinál Faulhaber vo svojej kázni o Konnersreute vyzýva k návratu do svätých rán Pána. „Do svojich svätých rán ukry ma.“ volá k Spasiteľovi sv. Ignác z Loyoly vo svojej známej modlitbe. Kríž, t. j. hlásanie Krista ukrižovaného, je vrcholom apoštolátu a všetkej múdrosti sv. Pavlovi apoštolovi. Kríž sa stal celou knižnicou z ktorej načerpal všetku svoju múdrosť sv. Bonaventura, nasledovník serafínskeho svätca. Tak isto bol všetkou Múdroťou božou i plame-

ňom lásky všetkým veľkým karmelským mystikom, od sv. Terezie z Avily až po sv. Tereziu Ježiškovu z Lisieux.

Toto umučenie Pána robí nám priamo hmatateľným posvätná relikvia Plátne turínskeho. Táto jedinečná pamiatka našich kresťanských dejín nebola nikdy a nijako odmietnutá pravými nástupcami Petrovými. Naopak, veľa vynikajúcich pápežov stalo sa jej horlivými ctiteľmi a priaznivcami.

Boli to menovite pápeži: Pavel II., Sixtus IV., Julius II., ktorý dal složiť officium na počesť tejto pamiatky, Lev X., XI. a XIII. Ďalej Klement IV., VII. a VIII., Ján XXIII., ktorý složil i báseň na posvätné Plátno, Benedikt XIII., XIV. a XV., Pius IV., V., VII., IX., X. a XI., t. j. terajší sv. Otec, ktorý znova obdaroval 500 dňovými a pri obvyklých podmienkach i plnomocnými odpustkami krátku modlitbičku k ucteniu tejto drahocennej relikvie.

Tieto riadky sú určené predovšetkým ľuďom dobrej vôle, čistých očí a otvorených srdc. V nich bude shrnuté o posvätnom Plátne v jedinom, úžasnom záchveve srdca a vôle azda viac, než možno dosiahnuť množstvom skvelých pôstnych kázni a úvah. Azda viac, ako sa niekedy odvážily zachytiť celé legie kresťanských i mimokresťanských maliarov, sochárov i výtvarníkov a čo nám chcely priblížiť najvýrečnejšie spisy teológov. Viac než nášmu duchovnému zraku tlmočily úchvatné vidiny stigmatizovaných žien A. Kat. Emmerichovej a Terezie Neumannovej z Konnersreuthu.

To všetko pokúsim sa čo najživšie a najplastickejšie znova pred naše oči i srdce predviesť v spisku o podivuhodnom dokumente turínskom. Ukrižovanie Pána, obeť kalvárijská, to je stred našej spásy, dej, ktorý úplne zmenil tvárnosť našej planety, ba i kozmu vôbec! Nielen pre celé ľudstvo sa staly tieto rany Muža bolesti záchranou a vykúpením z područia moci temnôt a zla, ktoré práve teraz sa šikujú proti Dobru večnému, ale nadto pre dušu každého jednotlivca sú úžasnými zdro-

jami mystického života, pravé artézske studne nesmier-
nych milostí, požehnania a posvätenia.

Ak posvätné Plátno turínske naozaj uchováva presvätú
krv Pána, za nás preliatu — o tom, pravda, nemôže byť
ani pochybnosti. — stopy najstrašnejšieho utrpenia,
z nekonečnej, nepochopiteľnej. priamo božskej lásky
za nás podstúpeného, ak je tu zachytená fotoaparátom
celkom verne a historicky presne jeho presvätá tvár,
plná rán, bolesti, ale i nehy a majestátu Života. zdriem-
nuvšieho si na chvíľu v objatí smrti..., vtedy máme
v ňom nové, úchvatné, historické potvrdenie našej
viery!

A nemôžeme byť ani dostatočne vďační Prozreteľno-
sti Božej, ani najšť pre ňu dosť slov vďaky za pre-
nesmiernu radosť našich srdc, že sme konečne dostali
pravú zaručenú podobu, skutočný **portrét Kristov.**

Tu vidíme bezprostredne, hmatáme priamo a dotýkame
sa temer osoby Spasiteľovej — skoro celkom tak, ako
o tom svedčí a hlása miláček Pánov, sv. Ján, na začiatku
svojho evanjelia a vo svojich listoch! **Spasiteľ sám
opäť prichádza medzi nás svojím viditeľným zjavom!**

..Áno, prídem skoro!

Amen. Príď, Pane Ježišu!“

(Zjav. sv. Jána 22, 20.)

II. Túha kresťanských storočí po pravom obraze Kristovom.

„My zvestujeme Krista ukrižovaného, židom pohoršenie, pohanom hlúposť, ale tým, ktorí sú povolani, Krista, Moc božiu a Múdrost božiu...“ (1. Kor. 1, 23—24.)

Čo človek miluje, po tom stále túži. Praje si to mať stále pri sebe, či už naozaj alebo aspoň v zobrazení. Najmä ak je to milovaná osoba: sľúbenica, otec, matka, dieťa; vynakladá všetko, len aby si zaopatril ich podobizeň, ktorá by mu pripomínala ich drahé črty. Čo potom povedať o osobe najvzácnejšej, najmilovanejšej, o samom božskom Spasiteľovi? Ako bolo od pradávna stredom túhy mať jeho verný obraz!

Ale v židovskom národe bolo samým Mojžišom zakázané robiť si ľudské podoby, tým viac zobrazovať si samotného Boha, ktorého meno (Tetragrammaton) i len vyslovovať bolo zakázané. Až helénske umenie zachyčuje nám v katakombách symbolicky Krista ako spanilého mladíka bez fúzov, ktorý potom v IV. stor. bol najlepšie zobrazený v známej soche dobrého Pastiera. Mladík ideálnej krásy, nesúci na svojich ramenách stratenú ovcu, stal sa tu zosobnením samotného Syna Božieho!

Ukrižovanie Pána však dlho nemohlo byť predmetom umeleckej tvorby, ako to výstižne dokazuje vo svojej knihe univ. prof. dr. J. Cibulka (Ikografie starokresťanská a zobrazení Ukrižovaného. Vyšla v Prahe u Kuncířa). „Nezahalené zobrazenie Ukrižovaného bolo práve tak nemožné, ako nezahalené kázanie o ňom — neveriacim sa mohol ľahko stať obraz Ukrižovaného predmetom posmechu... Ďalšou prekážkou bol potupný ráz smrti na kríži... V antickom umení zobraziť túto potupnú smrť bolo by bývalo nemiestnym nevkusom. Veď ukrižovanie bolo najpotupnejším trestom, užívaným len pre najhorších zločincov stavu otrockého (Cicero). Až keď úctou k najdenému krížu

tento stratil svoju potupnú povahu, ujíma sa triumfálne zachytenie námetu Ukrižovaného. Ukrižovaný netrpí na kríži, ale víťazí nad smrťou! A tu zobrazovaný býval v tunike, t. j. v antických spodných šatách, čoho krásne doklady môžeme vidieť na fóru rímskom v prastarom mariánskom chráme Sta Maria Antiqua. Soskupenie osôb pred krížom podľa poňatia jeruzalemského bolo vystriedané poňatím syrským, ktoré umožnilo najstaršiemu stredoveku vzývať Ukrižovaného na svojich oltároch i v rozličných pamiatkach.

Z celej postavy bola to tvár a hlava Kristova, ktorá odjakživa pútala a lákala k sebe ako pohľady veriacich, tak i umelcov — bola skúšobným kameňom ich spôsobilosti a vkusu. Druh sv. apoštola Pavla, sv. Lukáš, „milovaný lekár“ a zároveň vraj maliar, zanechal nám azda najstarší portrét Pána, ako sa podnes uctieva v Sancta Sanctorum v Ríme pod menom „La sacra tavola“. Ešte v staroveku stal sa slávnym obraz tvári Kristovej, zvaný „Z Edessy“, ktorý vraj sám Spasiteľ poslal mezopotamskému kráľovi Abgarovi. Cez Carigrad dostal sa do Janova, do chrámu sv. Bartolomeja, ale je už sotva znateľný. Pochádza z 2. stor. našej kresťanskej éry. Dobrá jeho kópia nachádza sa v španielskom Escuriale. Takzvaná Tvár, čiže šatka sv. Veroniky (Berenice či Veráikon?), opatrovaná a uctievaná v Ríme, je vlastne dosť nedokonalý pozitív obličaja Kristovho, podľa podania vzniklý na šatke, ktorú, ako legenda hovorí, z útrpnosti podala sv. Veronika Spasiteľovi k utreniu na krížovej ceste. Jeden jej odrod je takzvaná Tvár z Tours, namaľovaná podľa rozličných prameňov zbožným maliarom Dupontom v tomto meste, ktorú vidáme držať sv. Tereziu z Lisieux, ktorá mala rehoľné meno nielen od Ježiška, ale aj od sv. Tvári. Táto za svojho pozemského života (zomrela r. 1897) nedočkala sa ani prvej fotografie tvári Pána, až roku 1898 zachytenej, tým menej onej úchvatnej podobizne Enrieovej. A preca, akou horúcou láskou zahorelo jej srdce k tvári Muža bolesti!

Obidve tieto pamätne zobrazenia Krista Pána sú pre nás dôkazom, že pred vynajdením fotografie skutočne

nikto nevedel ani len pomysleť na odtlačok obličaja Pánovho v negatíve. A takým sú skutočné odtlačky tela Kristovho na hrobnom Plátne turínskom.

Bolo ešte jedno chýrne antické zobrazenie tvári Spasiteľovej, takzvaný Kristus smaragdový, ukradnutý z pokladnice byzantských cisárov pri konečnom dobytí Carihradu od Turkov. Avšak sultán-dobývateľ vymenil ho za svojho zajatého brata: poslal ho ako dar pápežovi Innocentovi VIII. Shoduje sa úplne s popisom Kristovým v apokryfnom liste Pilátovom, poslanom vraj cisárovi Tiberiovi, o ktorom sa zmienim v predposlednej kapitole tohoto dielka. Od mozaík neskorej antiky, najmä v Ravenne v úchvatných farbách zachovaných, a strnulých ikón gréckych a pravoslávnych, zobrazenie Spasiteľovo ukazuje náhly prechod k nesčíselným výtvorom primitivizmu ranného stredoveku. Odttedy nesené horúcim náboženským citom, stalo sa cieľom a chválou maliarstva ako gotického, tak i renesančného, barokového i najnovšieho, keď každý z veľkých majstrov, dokonca i mnohokrát, skúšal svoj talent i štetec s väčším alebo menším úspechom na zachytení obličaja. Nestačil by som vypočítavať všetkých slávnych italských majstrov od fra Angelica, Raffaela až po Tiziana, popri všetkých Rembrandtoch, Van Dyckoch, Rubensoch, Velasquezoch, Græccoch, Murilloch, G. Renioch, až po krásnu tvár Kristovu od šľ. Gabriela Maxa, ktorú si z Prahy môj známy krajan odviezol v originále do Buenos Aires.

Všetko to sú umelecké diela síce nesmiernej ceny, ktorým ako viac alebo menej nedokonalým pokusom o nedosiadnuteľné a pôvodné, chýbalo preca, a vždý bude chýbať iediné a najdôležitejšie: sú to len inšpirované diela ľudské, ktorým len najmodernejšia veda fotografická ohlaviť na posvätnom Plátne turínskom neoprekonateľného súpera v autentickosti, pravosti, pôvodnosti svätej tvári Kristovej. Táto je skutočne ľudskou a božskou súčasne. Ani zďaleka nemôže sa jej vyrovnáť nijaké dielo ľudských rúk, hoci najdokonalejšie a najumeleckejšie...

III. Dejiny posvätného Plátna turínskeho.

*„... a ľud môj... obráti sa a bude ma prosiť
a vyhľadávať moju tvár i ja ho vyslyším
z neba...“*

(2. Paralip. 7. 14.)

Táto veľmi zaujímavá a jedinečná pamiatka, o ktorej sa právom myslí, že asi 36 až 42 hodín hostila telo Spasiteľovo, má svoje pútavé dejiny. Je vskutku okrem dreva sv. kríža najvzácnejšou relikviou kresťanstva, lebo s úžasnou vernosťou nám zachovala odtlačok celého tela Kristovho so všetkým jeho prekrutým umučením.

Všetci štyria evanjelisti súhlasne zaznamenali, že Jozef z Arimatie, tajný prívrženec Kristov vo veľrade, „smele vošiel k Pilátovi a pýtal si telo Ježišovo. Ale Pilát sa čudoval, že už umrel. I povolal stotníka a spýtal sa ho, či už umrel. A keď sa to dozvedel od stotníka, daroval telo Jozefovi. A Jozef kúpil plachtu (grécky agoraras sindona), složil ho (s kríža), zavinul do plachty a položil ho do hrobu“ (Mar. 15, 43-46). Sv. Ján naproti prvým trom evanjelistom, ktorí ono plátno nazývajú **sindon**, hovorí o prestieradlách (othonia) a zmieňuje sa o Nikodemovi, že „priniesol asi sto funtov miešaniny z myrhy a aloe (t. j. našich asi 51 kg). Vzali teda telo Ježišovo a zavinuli ho do prestieradiel s voňavkami, ako je u židov obyčaj pochovávať“ (Ján 19, 39-40). Ďalej vyprávajú nám všetci evanjelisti súhlasne o ženách, ktoré nasledujúceho dňa po sobote prišli včas ráno ku hrobu, aby pomazaly Ježiša, ale uzrely už kameň odvalený a hrob prázdny. Sv. Ián, ako i sv. Lukáš vyprávajú, že obidvaja učeníci Pána, Ján, miláčik Pánov, a Peter, prišli ku prázdnomu už hrobu a nakloniac sa uzreli prestieradlá, ako ležia osve, ale potné rúcho (choris entetvligmenon) svinuté na boku. Francúzi až dodnes i posvätné Plátno turínske nazývajú **saint Suaire** (= potné rúcho).

Isteže tie Plátna, najmä toto posledné, nezostaly nepo-
všimnuté, a že tieto veci, posvätené telom Bohočloveka
a jeho presväťou krvou, boli v mimoriadnej úcte
a ochrane u prvých kresťanov, hoci sa o nich nič bliž-
šieho nedozvedáme. Starostlivosťou sv. Heleny sústre-
dily sa pamiatky umučenia Pána v Carihrade, v novo-
založenej metropole jej syna Konstantina. Byzantský
historik Nikeforos Callistus zo 14. stor. zaznamenáva,
že cisárovná Pulcheria (399—453) uložila posvätné hro-
bové plátna, ktoré dostala od cisárovný Eudozie, v no-
vopostavenej carihradskej bazilike S. Maria di Blan-
kerna. Tam sa o nich zmieňuje sv. Braulion, biskup
saragozský (7. stor.), sv. Ján Damascenský (8. stor.),
a Vilhelm, biskup tyrský, ktorému r. 1171 ich ukázal
medzi svojimi pokladmi sám byzantský cisár Manuel
Komnenos. V júni r. 1201 M. Mesaritis obhájil ich proti
uchvatiteľovi J. Komnenovi.

Posvätné plátno s odtlačkom tela Bohočloveka bolo
v gréckej cirkvi v nesmiernej úcte a známosti. Ba bolo
i smerodajnou pamiatkou umučenia Pána pre vytvore-
nie gréckoorientálneho kríža ako to dokázal v doku-
mentárnom článku P. Cojazzi, redaktor turínskej Ri-
vista dei Giovani, roč. XIII. č. 5. Tento kríž, ako je
známe, má dve vodorovné ramená a dolu tretie, idúce
šikmo od prava hore na ľavo dolu. Horné krátke značí
tabuľku s trojrečovým ortielom smrti, prostredné, naj-
dlhšie, je skutočné rameno sfalcovaného kríža (crux
immissa), a dolné, šikmé, je domnelá opora pre nohy.
A prečo je šikmá? Pretože na posvätnom Plátne pro-
stým okom vidíme (nevediac, že je to odtlačok, pravý
fotografický negatív), že pravá noha je skrátaná, ľavá
však predĺžená. Preto, ak bola pod nohami nejaká
opora, dozaista prechádzala šikmo naznačeným sme-
rom. Najmä kupoly chrámov v moskevskom Kremlu
napospol malv podobné kríže. Teda znova jeden dôkaz,
že posvätné Plátno nemohlo vzniknúť vo Francii len
v 14. či 13. storočí, čo je historicky veľmi dôležité.

Veľmi zaujímavý ďalší doklad kultu posv. Sindonu
z obradov cirkvi východnej. Táto cirkev uctieva vlast-

ne celý rok sv. hrob Pánov. v ktorom na širokom prestieradle vidieť namaľovanú postavu Krista so skríženými rukami. A pri slávných obradoch veľkopiatočských nosí kňaz obraz, splývajúci mu s ramien, čo sa nazýva „plaščanica“. Či to nie je nový dôkaz o tom, že sv. Sindon bol v tejto cirkvi pradávno známy a uctievaný? Sem patrí aj „oratio supra Sindonem“ vo sv. omši ambroziánskej.

Roku 1202 videl ho v Carihrade rytier Robert de Clari. R. 1204 dobyla toto mesto štvrtá križiacka výprava, a pri delení koristi dostal ho za odmenu Otto de la Roche, vodca vojsk markýza z Montferratu. Tento poslal ho svojmu otcovi ktorý ho sveril okolo r. 1206 biskupovi Amedeovi v Besançone. Tu bývalo častejšie v biskunskom dóme i vystavované. Ale r. 1349 zhorela katedrála v Besançone, kde posvätné Plátno bolo uschovávané, a na rok i zmizlo, aby znova, ale poškodené, objavilo sa v Lirey v Champagni. Tam bola zhotovená jeho kópia, ktorá bola poslaná do Besançonu, ale nakoniec r. 1794 za francúzskej revolúcie na rozkaz „Komitétu pre verejné zdravie“ bola spálená. Originál zostal v rukách rodu Charny. R. 1418 nový pán v Lirey, gróf de la Roche St. Hippolyt oženil sa s Margitou di Charny. Táto v máji r. 1452 daruje posvätné Plátno dcére kyperského kráľa, vydatej za Ludvika z rodu Savoy, v ktorom rode zostáva posvätné Plátno až dodnes. Tento rod je kráľovským rodom sjednotenej Itálie, a opatruje túto prevzácnu relikviu s najväčšou úctou a starostlivosťou. Vtedy sídlil v Chambéry: posvätné Plátno bolo tam uschované v kaplnke, ktorá sa po ňom volala „Svätou kaplnkou“. Za kalvinistických a hugenotských zmätkov v noci z 3. na 4. december r. 1532 táto najvzácnejšia pamiatka kresťanstva len-len že nepadla za obeť plameňom, ktoré zachvátily túto kaplnku. S nasadením vlastných životov prenikli ich morom dvaja františkáni, vojvodov kľučiar a kováč, ktorý na horiacom oltári vylomil zámky a v krajnom nebezpečenstve vybral posvätné Plátno zo striebornej skrine už-už sa rozpúšťajúcej. Vtedy podstúpila po druhej táto presvätá pamiatka

svoju skúšku ohňom a prvú vodou, ako sa o tom zmieni v nasledujúcej kapitole. Ale tu bola poškodená ôsmimi symetrickými ťažkými spáleninami, ktoré boli o dva roky na to v r. 1534 v kláštore chamberských klarisiiek dosť primitívne poobšívané.

V neskorších ťažkých zmätkoch vojnových blúdilo posvätné Plátno po mnohých krajoch francúzskych, bolo i v Belgii, kde ho kopíroval slávny maliar Albrecht Dürer z Norimberga, potom znova v Nizze, až ho napokon vojvoda Emanuel Filiberto Savojský k vôli sv. Karolovi Boromejskému dal preniesť r. 1578 do Turína, kde už zostalo v kaplnke vojvodského zámku. Tam ho r. 1613 uzrel sv. František Saleský a r. 1639 sv. Janka de Chantal. Chýrny architekt Guarini vystavil preň r. 1694 nádhernú kaplnku v kráľovskom paláci hneď za presbytárom dómu, a tam spočíva v drahocennej schránke na skvostnom oltári od Bertoliho.

Slávny apoštol pravosti posvätného Plátna, bývalý profesor fyziky a chemie na saleziánskom lyceu Val-salice, P. Noguier de Malijay vypočítava vo svojej knihe všetku literatúru, ktorá vyšla do r. 1930 a všetky verejné vystavenia tejto posvätnosti. V minulom storočí bola verejne uctievaná v r. 1814, keď sa kráľ Vittorio Emanuele I. po náde Napoleonovom opäť vrátil do svojej rezidencie v Turíne. Nasledujúceho roku poctil ju pápež Pius VII., vracajúc sa z Fontainebleau zo zajatia francúzskeho, a r. 1822 pozdravil ju nastupujúci kráľ Carlo Felice.

V r. 1842 bola slávená svadba kráľa Vittorio Emanuela II. s Mariou Adelaidou verejným uctievaním tejto relikvie hrobného plátna Snasiteľovho. Tak tomu bolo i v r. 1868 pri svadbe kráľa Umberta s Margheritou. Posledné verejné sprístupnenie tejto pamätnosti v minulom storočí bolo pri turínskej výstave posvätného umenia v r. 1898, a to od 25. mája do 2. júna, a vtedy bola po prvé fotografovaná nadšeným amatérom advokátom Secondom Piom. ktorého fotografické zachytenie posvätného Plátna vyvolalo svetový rozruch, trvajúci až dodnes.

V 20. storočí stalo sa tak až r. 1931 opäť pri sňatku princa Piemontského s dcérou belgického kráľa Alberta Mariou Jozefou. Vtedy, v dňoch 3. až 24. mája, uzrelo túto nesmiernu vzácnosť kresťanstva na dva milióny ľudí a cav. G. Enrie, fotograf z povolania, fotografoval ju dvakrát na rozličné dosky. Posledná výstava posvätného Plátna bola r. 1933 z príležitosti 1900-ročného výročia umučenia Pána, v dňoch 24. septembra až 15. októbra, kedy sa už oficiálne nefotografovalo.

IV. Čo vidí na posv. Plátne prosté oko?

*„Vysušená ako črep je moja sila, a jazyk môj
prútnul ku podnebiu (mojim jasnám)... tlupa
zlostníkov ma obsadila. Prebili moje ruky a
moje nohy. Spočítali všetky moje kosti
Rozdelili medzi sebou moje rúcha, a o môj
odev hádzali los.“*

(Zalm 21, 16—19.)

Keď sme sa už soznámili s dejinami tejto prevzácnej relikvie, pokúsime sa podať jej presný opis. Predovšetkým tak, ako ju vidíme prostým okom. Posvätné plátno je zaručené pôvodné antické čisto ľanové plátno, dlhé 4 m 36 cm a široké 1 m 10 cm, teda dostatočné, aby úplne zakrylo mrtvolu muža vysokého i 1 m 80 cm! O jeho akosti dajme slovo textilnému odborníkovi cav. Virginio Timossimu, sekretárovi syndikátu fašistických znalcov v Turíne, ktorého cituje cav. Enrie vo svojej knihe o posvätnom Plátne (str. 66): „Sv. Plátno (taliansky sindone), židovský sadin, t. j. široké plátno, hodiace sa k rozmanitým účelom, je celé z ľanu, husté, nepriehľadné utkaté zo silnej, nerovnomernej (ručne pradenej) priadze a zo surových vlákien. Sostava tejto látky má na 1 štvorcovom cm 40 osnovných nití a 25 útkov na cm. Väzba je (štvorväzný) diagonálny kepr. lomený podľa vzoru starých damaškov ako klas, v pruhoch asi po 1 cm, t. j. 40 nití, a jasne ukazuje stopy nedostatku domácej ručnej výroby (nepravidielnosti vo väzbe i hustote). Možno približne určiť jemnosť priadze, ktorá odpovedá číslu 70 osnovy podľa anglického číslovania pre ľan a číslu 50 priadze útkovej.“ Mimo toho zistil Timossi, že práve osobitnou vlastnosťou čistého plátna je, že dokonale absorbuje, čiže saje, ktorá okolnosť veľmi prispela k nadmiernej dokonalosti týchto odtlačkov.

Znalci vyhlásili toto plátno za skutočne pôvodné antické plátno, presne rovnaké, ako zaručené antické plátno orientálne. Roku 1902 predložil archeolog baron

du Teil „Národnej spoločnosti starožitníkov Francie“ plátno, zhotovené presne podľa toho istého vzoru, lenže dlhšie, pochádzajúce z vykopávok v Antinoe v Egypte. Spisovateľ Noguier de Malijay odvoláva sa ďalej v tomto ohľade na plátno z hrobky kráľa Kha (16. stor. pred Kr.), objavené slávnym Schiaparellim, a ním samým v turínskom muzeume zrekonštruované.

Teda na tomto dnes trochu nažltlom širokom hrobnom plátne vidíme čírym okom dosť zreteľne obrysy mužskej mŕtvoly, značne vysokej, a to odlačené s oboch strán, zpredu i zo zadu. Tieto dvojnásobné odlačky vznikli tým, že mŕtvola bola položená horeznačky na jednu polovicu tohoto pohrebného prestieradla a zanechala tu obrysy tyla, hlavy, krku, chrbáta, svalstva pánvového i dolných končatín zozadu. Druhá polovica bola prehodená cez hlavu vpred, takže sa na nej odlačila tvár, prsia, skrížené ruky a dolné končatiny od predku. Takto bola do jediného kusu plátna, značne dlhšieho, hlavne však širšieho, zahalená a ľudským zrakom ukrytá celá mŕtvola. Najnázornejšie zachytil tento spôsob použitia posvätného Plátna na svojej miniatúre Giulio Clovio, žiak Raffaelov, čo si sami môžeme ľahko znázorniť ručníkom na hocktorom menšom predmete.

Okrem tejto dvojitej postavy je na posvätnom hrobnom Plátne najnápadnejším zjavom, že podľa nej po celej dĺžke tiahnu sa dva rady temných, symetricky uložených škvŕn. Tieto zpočiatku dosť rušivo pôsobia na pozorovateľa. Prechádzajú po celej dĺžke na rozhraní prvej a druhej a potom tretej a štvrtej štvrtiny, takže odlačky mŕtvoly sú nimi akoby orámované. Na prvý pohľad poznávame, že tu ide o prepáleniny, ktoré na šťastie spálily len čiastočne ramená a zálaktia obidvoch figúr zpredu i zo zadu ale ostatné najdôležitejšie časti odlačkov zostaly nedotknuté. Prepáleniny na vrcholnom stupni boli dokonalé, takže stratené tkanivo muselo byť nahradené záplatami, čo znova pozorujeme na prvý pohľad. Vedľa nich sa vyskytujú v rozličných stupňoch zuhoľnatenia a tomu zodpovedajúcej farbe miesta, kde poškodené hrobné plátno

drží sa ešte pohromade. Jesto teda osem najväčších poškodenín, ktoré celku posvätného Plátna dávajú nezaobuhnutelný ráz.

Sú to pamiatky a skúšky ohňom, ktoré posvätné prestieradlo prestalo pri požiari kaplnky v Chamberách r. 1532. ako som už povedal. Ich symetričnosť sama odhaľuje svoj pôvod v tom, že posvätné Plátno, uložené pri požiari v striebornej skrini, bolo mnohonásobne preložené, a keď žiarom ohňa skriňa sa začala rozpúšťať, jediná veľká kropaj tekutého striebra prepálila tieto symetrické otvory i zuhoľnateniny. Prof. dr. A. Tonelli zo saleziánskeho lycea Valsalice v Turíne, známy badateľ v našej otázke, presne určil spôsob tohoto složenía, ktoré bolo urobené štyrikrát do šírky a dvannásťkrát do dĺžky, čiže posvätné plátno bolo zmenšené na jednu osemaštyriciatinu svojich rozmerov, na 27×36 cm, čo boli približne rozmery striebornej skrinčky, o ktorej historik nožiaru z r. 1532 výslovne hovorí, že sa už rozpúšťala. Vtedy posvätné Plátno prestalo už po druhej skúške ohňom.

V tej istej dobe vznikly na tejto prevzácnej pamiatke ešte druhé symetrické škvrny, ukazujúce na iný pôvod ako prepálenie. Prirodzene, aby táto presvätá relikvia mohla byť vytiahnutá z rozpáleného strieborného púzdra, muselo byť púzdro najprv ochladené vodou. A táto voda vytvorila rad piatich kosoštvorcov, prechádzajúcich uprostred celého plátna, s okrajmi akoby vrúbkovanými, alebo vystrihnutými. Im presne zodpovedajú po stranách iné polokosoštvorce na dôkaz, že i toto všetko bolo spôsobené preložením. Zaujímavé je, že miesta takto poznačené sú tie, ktoré v prívale hasiacej vody zostaly suché a nedotknuté, kým celé ostatné plátno bolo ňou premočené. Chemickým skúšaním bola celá táto vec vysvetlená. Aloe ktorým bolo posv. Plátno presýtené, pôsobením amoniaku tvorí dve farbové složky: aloetin a aloin. Prvá sa vo vode vôbec nerozpúšťa a preto nezničiteľne zafarbila plátno a tvorí hlavný podklad odtlačkov posv. Plátna svojim ružovohnedým odtienkom. Aloin, vo vode rozpustený, po požiari v Chamberách ešte zintenzívnel a preto sa

oživila všetka kresba obrysov mrtvoly okrem oných, akosi temnejších miest, hore opísaných kosoštvorcov a ich polovičiek. Tak prešlo posvätné Plátno mimo silnej skúšky ohňom ešte skúškou vodou, ktorá by musela smyť alebo nenapraviteľne poškodiť každý falzifikát.

A kedy sa prihodila prvá ohňová skúška? V Besançone r. 1349, o ktorej sme sa už zmienili v dejinnom prehľade, a po ktorej zostaly okrúhle spáleniny, akoby diery medzi oboma odtlačkami postáv a ešte niekoľko drobnejších spálení pozdĺž kíbov. Najmä vzadu. Zistil to bezpečne svojím rozborom inž. G. Porché z Versailles. V stredoveku boli pokladané tieto prepáleniny za odtlačky nejakých reťazí.

Ešte musím niečo pripomenúť, a to neobyčajne nápadnú vec, že totiž na fotografiách posvätného Plátna vidíme akési pravidelné, silne svetlé alebo čierne čiary (podľa toho, či táto je pozitívom alebo negatívom). Pri intenzívnom osvetlení fotografickom javia sa nám takto záhyby alebo riasy posvätného hrobného Plátna, ktoré povstali pri jeho skladaní ešte na stredovekej podšívke. Nedajú sa väčšinou vôbec odstrániť. Keď porovnávame fotografie z r. 1898 a z r. 1931, je nám nápadný ich menší počet na posledných snímkoch. Prvýkrát bolo fotografované posvätné Plátno pod sklom, kdežto pred štyrmi rokmi sám kardinál Fossati, prítomný pri Enrieho fotografovaní, pomáhal so svojou družinou napínať posvätné Plátno, aby boli záhyby čo najviac odstránené. Avšak najmä pri hlave Kristovej sa to nepodarilo. Zostali tam dve brázdy, presne súhlasné na obidvoch snímkach. Pretože bolo fotografované pri veľmi intenzívnom svetle, chýba na týchto miestach akákoľvek štruktúra plátna a odtlačkov.

Ale najhlavnejším záujmom pre nás je už zmienená postava muža, skonavšieho v najlepšom rozmachu svojich síl, odtlačená zpredu i zozadu. Je zriedkavo vysoká a do poslednej písmenky nesie všetky stopy umučenia Pána, ako ho súhlasne vylíčili všetci štyria evanjelisti. Prirodzene táto okolnosť vie do najvyššej miery vystupňovať našu zvedavosť, najmä keď minulé storo-

čia síce tušily, že tu ide o odtlačky mŕtvoly muža. ale akosi deformované. A cez celú túto dobu do konca minulého storočia boli to hlavne stopy presvätej krvi Kristovej, ktoré boli predmetom najhlbšej náboženskej úcty. Odtlačkom sa vtedy len nedostatočne rozumelo, a ako uvidíme, do vynajdenia fotografie ani sa rozumeť nemohlo.

Farba posvätného Plátna je biela, slabo nažltlá, s narúžovelým nádychom; odtlačky mŕtvoly na ňom sú len jednofarebné: farby sepiovej, t. j. ružovotmavohnedej, ktoré bez zreteľných presných obrysov prechádzajú do svojho okolia a strácajú sa v ňom. Takto najlepšie dá sa vystihnúť slovo talianskych opisov „contorni sfumati“ (obrysy sa strácajú ako dym a para). Len tm. kde spatrujeme krvavé škvrny, prechádza ich farba, ako už celkom presne ohraničených miest, vo farbu silno hrdzavú.

Hore spomenutý priekopník pravosti posvätného Plátna, dr. Ant. Tonelli, vyzdvihuje vo svojich obhajobách pravosti tieto charakteristické vlastnosti odtlačkov, ktoré náležite doplňujem a rozvádzam.

Sú predovšetkým prísne jednofarebné. Miesta najsvetlejšie sú proste prirodzenou farbou posvätného ľanového Plátna, nemajúceho na sebe vôbec stôp nejakého farbiva, čo nepodvratne dokázaly fotografické zväčšeniny.

Odtlačky postáv vytvorené sú granulami, t. j. zrnkami husto vedľa seba sskupenými. Sú tým intenzívnejšie zafarbené, čím bezprostrednejšie mohla mŕtvoľa, zabalená v tomto posvätnom Plátne, pôsobiť na zrnká aloe a myrhy ktorými bolo toto Plátno husto posypané. Odtlačky vznikly tým spôsobom, že aloe alkalickými výparmi tela bolo premenené v nerozpustné farbivo aloetin, ktoré tvorí hlavný podklad celého tohoto záhadného a zaujímavého javu. Odtlačkom chýbajú presné obrysy, prechádzajú voľne, či lepšie povedané, strácajú sa vo svojom okolí. Je tu nepretržitý plynný prechod od najintenzívnejšieho ružovohnedého zafarbenia do nažltej bielych pôvodného plátna. Najlepšie

to možno vidieť na pozitíve obličaja Spasiteľovho v prirodzenej veľkosti, kde obočie, nos, tvár, brada, fúzy, dolná gamba atď., všetko je značne tmavé a podobným spôsobom „vytratením“ mizne v okolí.

Naproti tomu odtlačky rán, krvi a pod., nakoľko to hrubotkané plátno pripúšťa, majú celkom jasné a presné ohraničenie a farba ich je syto hrdzavá.

Odtlačky zpredu dávajú nám podobu ľudského tela s podivuhodnou presnosťou, ba krásou, na ktorú stredoveký umelec naskrze nestačil. Sú vytvorené s takou dokonalosťou, že by boli výtvorom dôstojným Michelangela. Sú tu síce menšie nedokonalosti (na pr. o niečo väčšie rozmery kĺbov alebo obličaj príliš zúžený), ale napriek tomu všetky proporcie tela sú tak úplné, prirodzené, že len najväčšia umelkyňa, majstrovská ruka prírody, mohla ich vytvoriť tak dokonale.

Oproti všetkej tradícii ukazujú tieto odtlačky Ukrižovaného prebité zápästia, a nie dlane alebo vonkajšie strany rúk. Okrem toho mŕtvolu bez akéhokoľvek kúska odevu, kdežto Kristus na kríži podľa prísneho židovského zvyku musel mať uviazanú okolo bedier aspoň menšiu šatku (Sanhedrin 6, 3). Jedine mŕtvola pripravená k nabalzamovaniu šatku už nepotrebovala. Ani jeden stredoveký maliar by sa nebol naskrze dopustil podobného rúhania, aby maľoval Krista bez tejto šatky, čo dosvedčuje i to, že všetky falzifikáty a kópie z tých dôb majú bezpodmienečne prikreslené bederné rúško. Je to jedinečná vec v zobrazovaní Krista, a pritom tak prirodzene, povedal by som delikátne, vyriešená prekríženými rukami Spasiteľovými. Znova niečo, čo falzifikátorovi nemohlo ani na myseľ prísť. V obrysoch tela vidíme presne krvácanie za živa: čelo a záhlavie od trňovej koruny, chrbát ľavej ruky, obe predlaktia, vrchné strany nôh od klincov. Všade tu sú odtlačky krvi, rinúcej sa z rany, spôsobené činnosťou srdca, kdežto z rany pravého boku vyteká už — pretože tu chýba srdečná „vis a tergo“, sila pohonná — krv syto tmavá, akosi zhutnutá, rozlievajúca sa pro-

ste ako každá iná tekutina len svojou váhou. Opäť je to vec, na ktorú pred zistením Harveyovho obehu krvného, tuším v 16. storočí, ani jeden stredoveký maliar nemohol prísť — pripomínam ako lekár.

Celé telo posiate je zpredu i zozadu stopami bičovania, o ktorom sa zmieňujem obšírnejšie v VI. kapitole tohoto dielka. Tu zdôrazňujem, ako všetci autori, zaoberajúci sa touto témou, nápadne husté odtlačky asi 2.5—3 cm dlhých maličkých číniok, a to vždy po páre. Takých párov je vraj napočítané asi 40, čo by súhlasilo so zákonným počtom šlahov pri rímskom bičovaní. Sú to zrejmé stopy smutne známych rímskych bičov (flagrum romanum), na ktorých zrnkovité zfarbenie je veľmi syté a živé. Sú tu okrem toho stopy šlahov iných, vejárovite sa rozbiehajúcich, najmä po stranách na kĺbe, pochádzajúce od iných nástrojov ukrutnosti, asi od trňových metiel alebo bičov.

Najsilnejšie a najzreteľnejšie odtlačky vyznačené zodpovedajú partiám tela, ktoré pri podložení prestieradla pod mŕtvolu alebo pri jej prikrytí dostaly sa čo najbližšie k tomuto plátnu. Naopak chýbajú tu časti tela, ktoré od tohoto krytu hrobného plátna boli viac alebo menej vzdialené, ako krk, horná časť prs, slabiny, prehnutie v krížoch, jamky kolenné, časti bercov nad pätami, predná polovica ľavej nohy. Inými slovami, najviac vyčnievajúce telesné časti: vlasy, nos, očné oblúky, brada, fúzy, pery, ramená, predlaktia, ruky, lopatky, páter, sedacie svaly, kolená, horné polovice bercov a šlapaje nôh sú tu celkom jasne odtlačené oným hrdzavohnedým zafarbením plátna. Naproti tomu sú bez každého odtlačku, teda celkom chýbajú prehĺbené časti tela: očné jamky, nosolícne brázdy, brázda, vytvorená perami, krk, kľúčne kosti, horná časť prs, postranné časti brucha, postranné časti prehnutých bedier. Čiže ešte presnejšie povedané: tieto odtlačky sú čisto negatívne, majú obrátenú hru svetla a tieňa, ako i obrátené strany tela (je to takzvaný zrkadlový obraz, pravú ruku vidíme v zrkadle vľavo, ľavú vpravo, čo si ani riadne neuvedomujeme). A toto

všetko s naprostou presnosťou zodpovedá fotografickému negatívu. Naproti tomu odtlačky rán krvi chovajú sa celkom ináč. Povstali bezprostredným dotykom, pritísnutím, presiaknutím posvätného Plátna presväťou krvou Kristovou. Sú teda odtlačkom pozitívnym, a preto sa javia negatívne na fotografickom negatíve. A oboje javí sa správne pred objektívom fotografického aparátu, na jeho doskách a kópiách. Ďakujeme za to najmodernejšej vede fotografickej, a nemôžeme byť dosť vďační prvému fotografistovi posv. Plátna cav. adv. Secondovi Piovi, ktorý roku 1898 prvý takto zachytil túto najdrahšiu relikviu kresťanstva.

Podotýkame ešte, že mikrografie ktoréhokoľvek výseku odtlačkov posvätného Plátna nikde nezistily stôp nejakého maliarskeho prostriedku (pre stredovek prichádza do úvahy jedine tempera, smiešanina bielku alebo gleju s farbami kdežto moderné anilínové, vo vode rozpustené farbivá, vynajdené len v minulom storočí, tu neprichádzajú vôbec do úvahy), ani nejakej inej maliarskej techniky. Všetko je vytvorené so skupením zrnitých škvŕn, okrajov rozmazaných a do seba prechádzajúcich, ktoré prosto presiakly cez plátno.

Prirodzene čo najživšie nás bude zaujímať pravdepodobnejší výklad ich vzniku. Fotografický objav Piov r. 1898 rozbúrila nesmierne celý vtedajší vzdelaný svet. Tento sa hneď rozdelil na dva protívne tábory: pro a contra. V tomto bolo i mnoho kňazov, v onom rozhodujúce dôkazy obhajoby uvádzal hlavne biolog. univ. prof. Vignon z Paríža, ktorý r. 1902 v obširnom spise „Le saint Lenteuil de Turine“ shrnul za tým účelom veľa dôkazového, a najmä pokusného materiálu. Objasnil najrozmanitejšie záhady a zlomil námietky. V r. 1931 boli utvorené dve vedecké komisie: italská pod predsedníctvom turínskeho kardinála Msgra Fossatiho a francúzska na čele s kardinálom Verdierom z Paríža. A tieto úplne prevzaly dnes najpriateľnejšie a najpravdepodobnejšie — pretože priamymi pokusmi potvrdené — vysvetlenie Vignonovo, a to chemickým

pôsobením na diaľku čiže vaporigrafizmom, ako to volajú Taliani.

Základom tejto teórie je fakt, že aloe pôsobením zásaditých chemikálií premeňuje sa v nerozpustné farbivo aloetin, ktoré ľanové plátna dychtivo saje do seba. Presnejšie povedané: pot, krv, výpary mŕtvolného rozkladu, slovom všetko, čo obsahuje močany, premeňuje sa chemicky v uhličitany amonnaté a na amoniak, ktorý potom viaže chemickú substanciu aloe. Zistil to slávny chemik Colson.

Prof. Tonelli reprodukuje vo svojom spisku i v článkoch v Rivista dei Giovani svoje i Vignonove schémy a diagramy, znázorňujúce toto chemické pôsobenie amoniakových výparov z jednotlivých častí tela, čím veľmi inštruktívne vysvetľuje, prečo na pr. obličej Kristov sa nám javí zúžený a pod. Chemické agens vychádzalo z tela. Farbiaci prostriedok bol na posvätnom plátne, a nie na tele; tým na tomto plátne bola vytvorená akási citlivá plocha.

Iná teória fyzikálna, ktorú sa pokúsil vytvoriť učený jezuita Busnelli v „Civiltà cattolica 1933“, nezdá sa mať veľkých nádejí na všeobecné vedecké uznanie. Busnelli usiluje sa všetko vyložiť cestou fyzickou, t. j. teplom, lebo „šťava aloe koncentráciou v teple ohňa dáva hmotu hnedú, čiernu alebo žltozelenú... Telo Kristovo, pochované ešte pred súmrakom, bolo iste ešte teplé, od teploty horúčkovej... obalené prestieradlom, nasiaklym aloem. Stykom s teplotou tela aloe sa pomaly zahrievalo, a to podľa odstupňovania dotyku a vzdialenosti od tepelného zdroja... tvoriac odtlačok obrazu. Až zánikom všetkej teploty prestalo tvorenie obrazu, ktorý ostal ľahký, odtienený a hmlistý, ako ho vidíme dnes.“ Asi týmto spôsobom odohral sa pôvod obrazu, a vytvorila sa jeho trvanlivosť i jeho hrdzavá farba. „Azda by nebolo ťažko dokázať to pokusom, ktorý ponechávam iným“, dodáva Busnelli.

A tieto pokusy s úplne pozitívnym výsledkom pred triciatimi rokmi pre svoju teóriu vykonal známy biolog prof. Vignon. Urobil si gypsový odliatok obličaja i ľud-

skej postavy (pozitív, matricu), napojil túto postavu čpavkom, a dosiahol zhruba výsledkov podobných výsledkom na plátne, posypanom aloem.

I mne sa táto fyzikálna teória zdá neoprávnenou. Je preca nesmierny rozdiel medzi ohňom, ktorého páľčivosť je vždy nad 1000 stupňov, ba až 1500 stupňov, a najvyššou horúčkovou teplotou, ako neskôr počujeme, 44° (pri smrti tetanom), najvyššou to dosiahnuteľnou teplotou u človeka. Ako dlho môže táto teplota potrváť po smrti? Nemám síce naporúdzi odborných príručiek, ale podľa svojich skúseností odhadol by som ju najviac na 2—3 hodiny. Ale stále klesá, takže za 12—24 hodín po smrti teploty okolia a tela sú už vyrovnané. Pochybujem, že táto teplota a tento čas boli k tomu vôbec dostatočné. Veď sám Vignon ukázal svojimi pokusmi, že odtlačky bezprostredným dotykom vzniklé sú číre znetvoreniny, ktoré nemajú nič spoločného s odtlačkami na posv. Plátne.

Je ešte tretí výklad, ktorý háji zvlášte passionista P. Alessio v *Illustrazione Vaticana*, apríl. č. 1934. Vysvetľuje toto všetko nadprirodzeným zásahom, čiže zázrakom. Ako sa o tom neskôr zmienim, je ťažko tento výklad pripustiť a obhájiť, ale ešte obťažnejším je ho vôbec odmietnuť, zavrhnúť. Presnosť týchto odtlačkov má v sebe stále dosť nepreniknuteľných nám dosiaľ záhad, aby sme sa už dnes mohli o nich celkom určite vysloviť.

Celý stredovek i novovek do konca minulého storočia nerozumel dostatočne tejto prevzácnej turínskej pamiatke, až r. 1898 podarilo sa rozriešiť jej záhadu spôsobom nečakaným.

V. Veda dnes, po 19. storočiach fotografuje telo Kristovo.

*„Vlož svoj prst sem a pozri mi na ruky, a
sodvihni svoju ruku a vlož do boku môjho,
a nebuď neveriaci, lež veriaci.“*

(Ján 20, 27.)

V otázke autentičnosti posvätného Plátna turínskeho urobilo úplný obrat, ba zrovna objav, jedno z najmladších vedeckých odvetví — fotografia. Dostali sme skrze ňu nečakané svedectvo o pravosti tejto najvzácnejšej relikvie kresťanstva a uskutočnila sa vôbec nikým netušená možnosť, že by sme po 19. storočiach mohli ešte **fotografovať sv. tvár Kristovu.**

Pri výstave r. 1868 taliansky maliar Reffo namaľoval síce, a to dosť správne, obrysy postavy tohoto hrobného plátna, ale až r. 1898 salezián P. Noguier de Malijay, profesor fyziky a chemie na rádovom lyceu turínskom, dosiahol od kráľa Umberta I. povolenie, aby fotograficky bola zhotovená verná kópia tohoto najvzácnejšieho pokladu kráľovskej rodiny talianskej. Prácou touto bol poverený fotograf-amatér nad iných schopný, turínsky advokát Secondo Pio, ktorému sa tento dosť obťažný snímok skutočne podaril. Len s najväčším napätím vôle vedel prekonať svoj úžas, keď vo vývojke sa mu náhle ukázal pozitívny obraz obličaja Kristovho, čo vôbec nečakal. S poslednými silami vhodil negatív posvätného Plátna do ustaľovača. A naozaj táto jeho fotografia sa stala svetovou udalosťou. Tak isto za 33 rokov potom dosiahlo svetového významu preskúšanie jeho objavu odborníkom na slovo vzatým, G. Enriem.

O čom sa nikomu ani nesnívalo, fotografický objektív a citlivá platňa, teda dvojica vecí, o ktorých nám všetkým je známe, že pre ne neplatia nijaké sugescie, fantomy, vidiny atď., tieto naraz zjavujú nám veci, ktoré boli prianím najtajnejšieho kútika nášho srdca.

Bol to teda ozaj objav prvotriedny, pretože bola ním vysvetlená záhada podivného útvaru na posvätnom hrobnom Plátne, o ktorom viac-menej zbožní ľudia sa len dohadovali, že by to mohol byť odtlačok tela Spasiteľovho. Ešte dôležitejším bolo, že otázka pravosti je tým postavená na nerozborný základ. Veď preca ako pred r. 1898, tak najmä po celé storočia, kedy to isté posvätné Plátno bolo na pôde francúzskej a talianskej, nikto nemohol ani tušiť, že odtlačky tohoto posvätného prestieradla sú dokonalým negatívom, t. j. chovajú sa úplne tak, ako fotografická doska. Na citlivej vrstve zachytil sa nám objektívom premietnutý obraz: majú obrátený pomer svetla a tieňa i obrátené strany v takzv. zrkadlový odraz, čo pred vynajdením fotografie, dnes pomaly 90 rokov starej, nikomu vôbec ani na myseľ nemohlo prísť, lebo negatív sa nikde v prírode nevyskytuje!

Moderná veda experimentálna odhalila teda tajomstvo pravej podstaty tejto tradicionálnej pamiatky, cez storočia v nesmiernej úcte opatrovanej a váženej. Potvrdila, že skutočne sú to obrysy tela Spasiteľovho. Umožnila, že po devätnástich storočiach fotografujeme jeho najsvätejšiu Tvár ako skutočnosť.

Dojem z tejto udalosti bol tak silný, že prinútil i samo Večerné České Slovo (11. XII. 1934), o ktorom najmenej môžeme povedať, že by bolo naklonené našej sv. viere (s ktorým som musel prebojovať ne jeden boj o Konnersreuth), aby vytlačilo o tom obsérny článok pod nadpisom tejto mojej kapitoly, čo tu celkom lojálne priznávam.

Moderná fotografická veda, celkom nekompromisná, potvrdila a zistila ďalej najmä zväčšeninami, že nemohlo tu byť naprosto nič sfalšované, ba že niečo podobného nikto si ani vymysleť nemohol, ako to opäť dokazuje na sv. Plátne lekárska veda svojimi obdivuhodnými objavmi. Vedecký záujem o túto pamiatku, ktorý vzbudila prvá nedokonalá ešte fotografia Piova, po 33 rokoch bol vystupňovaný omnoho dokonalejšou odbornou technickou znalosťou Enrieovou. Preto jeho

snímok z r. 1931 značí nové, nesporné víťazstvo pravosti tejto najvzácnejšej relikvie, — a v tom je ohromujúci svetový význam...

Až v r. 1933 vydáva tento jediný, úradne autorizovaný fotografista sv. Plátna turínskeho, svoju obsažnú knihu u Società editrice internazionale „La Santa Sindone rivelata dalla fotografia“ (Sv. Plátno, odhalené fotografiou), v ktorej prináša všetok svoj prebohatý materiál a prekvapujúce ovocie svojich štúdií. Autor zdôrazňuje tu predovšetkým, že k pochopeniu sv. Plátna treba mať aspoň základné znalosti fotografické: svetlo, objektívom fotoaparátu zachytené, vyvoláva na citlivej doske striebornatej chemický proces, ktorý vo vývojke dáva obraz, čo sa týka svetla a tieňa ako i strán predmetu, úplne obrátený (takzv. negatív). Až opätovným obrátením tohoto dostaneme správny pomer osvetlenia i polohy strán na takzv. pozitíve, čiže dostaneme snímok, podobizňu atď., vec, ktorá dnes pri nesmiernom rozvoji fotoamatérstva je skoro každému známa a bežná. Pred vynajdením takzvanej daguerotypie, predchádzajúceho to objavu fotografického, nikto prirodzene nemohol mať o tejto veci ani tušenia. Preto ani nikto nemohol napodobniť to, o čom nevedel. Preto nikto z maliarov-kópistov posvätného Plátna turínskeho — ani slávneho Dürera nevynímajúc — nevedel podať celkom presnú kópiu posvätného Plátna, ako negatívu, ktorým v skutočnosti je. Ich diela sú zmätenou a úbohou smiešaninou pozitívu s negatívom.

Jedine fyzikálne zákony prírody vedia pracovať so svojou bezpečnou presnosťou, dokonalosťou a dôslednosťou. A v tomto odtlačky tela Kristovho na posvätnom hrobnom plátne rovnajú sa vo všetkom fotografickému negatívu, t. j. časti tela svetlom ožiarované: čelo, nos, ústa, ruky — sú tam najtmavšie, a čo je vo skutočnosti napravo, javí sa tu naľavo a pod. Takto sa chovajú všetky časti tela, ktoré podľa vyloženej teórie Vignonovej pôsobili amoniakovým výparom na aloem posypané, teda pre ne citlivé prestieradlo, kdežto odtlačky krvi, rán, ktoré svojím dotykom túto presvätú

tekutinu krvi Spasiteľovej prenechaly savému ľanu, chovajú sa celkom normálne. Na fotografickom negatíve sú negatívne, na pozitíve pozitívne, čiže samy vyvracajú fyzikálnu teóriu učného jezuitu Busnelliho, o ktorej som sa zmienil v minulej kapitole.

V dôsledku toho, čo sme povedali, odtlačky presvätého tela na plátne prestieradla negatívne, stávajú sa na fotografickom negatíve pozitívom, čo tak nesmierne prekvapilo a rozrušilo prvého fotografistu posvätného prestieradla, Pia. Tam na fotografickej doske vidíme nielen obličaj a telo Spasiteľovo v správnom osvetlení, ale i strany tela sú správne, t. j. čo je tu napravo, je i v skutočnosti napravo atď. Ale odtlačky krvi a rán sú tu svetlé, miesto aby boli tmavé. Až na papieri, na ktorý odkopírujeme negatív dosky, stanú sa nám pozitívnymi, intenzívne tmavými.

Teraz chápeme, prečo bez fotografie Seconda Pia nikto nemohol porozumeť týmto záhadným odtlačkom skutočnej to knihy utrpenia Pána, ku ktorej nám ale chýbaly tie písmeny, ktorými by sme ju pomohli čítať. Chápeme, prečo pred poldruha storočím ohnivý kazateľ turínsky P. Segneri nazýval tieto odtlačky „znetvoreninou, ku ktorej vzplanieme láskou“ (*Deformità che inamora*). Chápeme a sme zadivení, aké veci nám vie vyprávať táto kniha, keď sme k jej šifráм našli správny kľúč.

To všetko nám krásne objavuje G. Enrie, bývalý šéfredaktor odbornej revue talianskych fotografistov z povolania, odborník na slovo vzatý, člen talianskej vyšetrovacej komisie. Tento v spomenutej knihe opisuje s nevšednou svedomosťou a presnosťou všetky svoje odborné práce s týmto posvätným Plátnom podniknuté. Vypočítava nielen rozmery použitých plátňi a ich značky, silu objektívov a ich akosť, osvetlenie atď., ale vôbec podáva jasný obraz celej svojej práce. Dvakrát po dvoch hodinách v noci, vždy od pol jednástej do pol jednej, dňa 3. a 22. mája 1931, za prítomnosti početného vedeckého sveta spravil svoje obdivuhodné snímky, kde na úžasnej podobizni Kristovej

vidíme zreteľne i brázdy na plátne — nevieme sa ubrániť údivu rovnako ako kardinál Fossati, ktorý, premožený týmto úchvatným dojmom, padnul na kolena so slovami: „Akú útechu poskytol mi Pán zjavom svojej presvätej Tváři!“

Najdôležitejšie na veci je, že dosky i snímky Enrieove boli úradne, komisionálne prezreté od piatich odborníkov. Úradným spisom turínskeho notára G. Turbila č. 122.260 z 28. mája 1931 bolo potvrdené, že tieto negatívy fotografických dosiek ani v najmenšom neboly retušované a že pozitívy sú ich vernou kópiou.

Kto sa len trochu vyzná v tomto „čiernom umení“, vie, že pozitív posvätného Plátna, t. j. biele prestieradlo s tmavými odtlačkami získava sa normálnou cestou čírym odkopírovaním negatívu na citlivý papier. Naproti tomu fotografický negatív, čiže správny obraz Spasiteľov s posvätného Plátna môžeme dostať len tak, že prvý negatív dosky kopírujeme opäť na fotografickú dosku (robíme vlastne jej diapozitív), a z tejto potom novým odkopírovaním na fotografický papier dostaneme žiadanú vec.

„Tak objektív fotografického aparátu vidí všetko okom vytrvanlivejším a schopnejším ako ľudské oko. Pri svetle tak prenikavom, aké my neznesieme, zaznačil všetko bez predsudkov, bez pokynov čo najvernejšie a bez milosti, vzdorujúc každej sugescii. „Potom prišlo vložiť každému do ruky, kto si praje, snímok tejto vzácnnej relikvie...“ hovorí odborník Enrie. Tak tento objektív, ktorý vidí všetko jasnejšie, presnejšie, objektívnejšie ako oko ľudské, objavuje nám nielen skutočný portrét Kristov, ale okrem toho podáva nám vedecký dôkaz jeho pravosti.

Fotografická zväčšenina, preukazujúc tak úžasné služby na pr. súdnemu znalcovi písma, ale najmä i vo vede lekárskej hojne používaná, rozhodla spor o pravosti posvätného Plátna s nečakanou presnosťou a zručnosťou.

Dôkazy tohoto podľa Enrieho sú tieto:

1. Odtlačok tela na posvätnom Plátne je dokonalým negatívom s výnimkou oných krvavých škvŕn, a nepovstal rukou ľudskou.

2. Zväčšeninami je vylúčená akákoľvek stopa farbív alebo ťahov štetca, nákresov alebo spodných náčrtov atď.

3. Hra svetiel a tieňov odtlačkov nemá nikde presných hraníc, ale len „strácanie sa“.

4. Krvavé škvŕny, presne ohraničené, javia ostrý charakter odtlačkov dotykom. Sú intenzívne a sú zo všetkého najsilnejšie vyznačené.

5. Odtlačky javia úplne presné a dokonalé proporcie. ich fyziognomia prezradzuje osobnosť a rasu. Neznetvorujú ich ani opuchliny, ani na pr. zlomenina nosu.

6. V tieňoch odtlačku, v najpodstatnejšej to časti všetkého, tkanivo posvätného Plátna sa javí naprosto neporušeným.

7. Negatív odtlačku nielen nám obdivuhodne zachycuje vonkajšiu formu tvári Spasiteľovej, ale, čo je hlavné, i výraz jeho duše! A to je na ňom vec najohromnejšia!

Okrem toho pravosť posvätného Plátna turínskeho potvrdzuje ďalej dvojnásobná skúška ohňom, jedna vodou. Úžasné veci lekárske, ako o nich počujeme v 6. a 7. kapitole, úplne vylučujú, aby podvodník v 13. alebo 14. storočí vedel viac, ako čo temer do včerajška nebolo známe ani najučenejším našim ľuďom... Ako chceme ešte rozumne o pravosti posvätného Plátna pochybovať? Ak máme ešte pochybnosti, tie sú iste motivované len strachom z dôsledkov a koncov, ku ktorým musíme dojsť, t. j. pokoriť sa v prachu nekonečnej, nevysloviteľnej lásky Spasiteľovej. Nič iného nás nemôže zdržovať...

Áno zvýšením fotografickej techniky zvyšuje sa i autentičnosť tejto prevzácnej pamiatky Kristovej. Týchto úžasných výsledkov docieľuje nielen odborník Enrie pri svojich tisícoch sviečok umelého svetla. To isté

zistuje i fotografia reportérova na posvätnom Plátnu pred turínskym dómom v plnej žiare slnečnej, vystavenom na rozlúčku, ale i každý snímok fotoamatéra, ktorému sa pošťastilo „správne stisknúť“ do svojho aparátu jedinečný predmet na svete.

Dva miliony návštevníkov a pútnikov mohlo toho požehnaného roku 1931 na vlastné oči presvedčiť sa o tom všetkom, čo rozoberá a ilustruje obsiahla kniha Enrieova na 165 stranách, na ktorú len poukazujem a upozorňujem v tomto spisku.

Len jedinej veci sa tu na konci dotknem. Fotografia je každému evidentná, t. j. zrejmalá. Evidencia je však sama najvyšším filozofickým dôkazom. Úžasná moderná fotografická technika Enrieových snímok predstavuje sa nám sama ako veľký, nový objav. Je to fotografia duše! Skutočná podobizeň Kristova!

Aká radosť, aké nadšenie, aká láska!

Ak povážime a dáme sa presvedčiť ešte ďalšou, lekárskou stránkou, nadobudneme skalopevného presvedčenia, že jedine skutočnosť nesklame! Táto práve je silou dôkaznosti a pravosti posvätného Plátna turínskeho.

Akú útechu nám v ňom poskytnul náš milý Spasiteľ!

VI. Krajná ukrutnosť umučenia Pána.

*„Celá hlava je neduživá a celé srdce chorľavé.
Od päty po hlavu niet na ňom nič zdravého:
samá rana, belasina a otekľina, neobviasaná,
masťami neliečená ani olejom uľavovaná...“*

(Iz. 1, 5—6.)

„Obetovaný bol preto, že sám chcel, a neotvoril úst svojich; ako baránok k zabitiu vedený, a jako ovca pred tým, ktorý ju strihá, onemie a neotvorí úst svojich.“

(Iz. 53, 7.)

Ako som už v minulej kapitole povedal, vykazuje posv. Plátno turínske nadmieru zreteľné odtlačky mŕtvolý muža orientálneho pôvodu, zahynuvšieho v najlepšom rozkvetе telesných síl. Tieto ukazujú do najmenších podrobností všetky stopy útrap prehorkej smrti Kristovej, ako nám ju opísali očití svedkovia, evanjelisti.

Na nás bude záležať, najmä na našich vedomostiach lekárskeých a schopnostiach pozorovacích, aby sme túto otvorenú knihu umučenia Pána, napísanú čo najvernejšie, avšak bez použitia písmeniek, sami najprv vedeli rozlúštiť a potom ju aj iným tlmočili.

Ako som už v minulej kapitole povedal, výpary tela, krvi, potu atď. premenily sa na slúčeniny amoniálne a vytvorily s aloem i myrrhou hrobného plátna ony povestné odtlačky tela Kristovho. Mnohí snažia sa práve už tu vidieť i stopy krvavého potu v záhrade Getsemanskej, keď „jeho pot bol ako kvapky krvi tečúcej na zem.“ (Luk. 22, 44.) A nemožno len tak ľahko odmietnuť ich mienku vzhľadom na úplnú dokonalosť týchto odtlačkov. Práve tak isto nemožno sa diviť úžasnej reakcii svätého človečenstva Kristovho, keď jeho božská vševedúcnosť odhalila mu práve v tejto olivovej záhrade najstrašnejšiu perspektívu smrti ozaj najhroznejšej, ktorú ešte doprevádzal dočasný pád celého jeho životného diela. Strašný nevďak ľudstva, nepriateľstvá a protivenstvá voči jeho sv. Cirkvi, ľahostajnosť, ľar-

bavosť duší Jeho svätou krvou vykúpených, všetky svätokrádeže, zneužitie Jeho svätého mena, náuk atď. kacírmí, rozkolníkmi, neveriacimi — to všetko skutočne mohlo byť dostatočným dôvodom, aby potné žlázy Kristove miesto potu vylučovali krv, prestupujúcu do nich z drobných kapilár. Podobne Terezia Neumannová z Konnersreuthu v piatkových extázach miesto sĺz roní čistú krv. Nechcem o tom rozhodovať; jedno je ale isté, že koža takto krvavým potom presýtená, spolu s potom krčov pri ukrižovaní bola veľmi vhodnou základňou k docieleniu odtlačkov na posvätnom Plátne neobyčajne dokonalých.

Prvá vec, na ktorej sa zastaví naše oko pri prvom pohľade na posvätné Plátno, sú početné stopy krvi, hojne sa vyrinuvšej z rán, ktoré nevznikly ináč, ako že na hlavu umučeného bola vložená trňová koruna.

Máme tu predovšetkým krvácanie zpredu a zozadu. Krvácanie na rozhraní vlasatej časti hlavy a čela, vzniklé tým, že ostré predmety — trne — v hojnom počte prepichly jemné krvné cievy, z ktorých sa vyrinuly za živa hojné potôčky alebo aspoň bohaté kropaje krvi. Niektoré stekali dolu, až obočie, najmä ľavé, ich zadržalo. Iné však, raziac si cestu hustými, dlhými vlasmi, objavily sa na čelustiach atď. Iné zasa slepily tieto vlasy, tvoriace v posmrtnom zjave akoby orámovanie dlhého, úzkeho obličaja, a usadily sa tu a tam na rozličných miestach.

Charakter krvácania svedčí o tom, že dlhé ostré trne napichly tu mnoho tepien a krvných žíl, netrhajúc pri tom veľmi ich steny, ako by to boli iste urobily krátke a zahnuté trne planého šípa. Potom je tu krvácanie z tepien a zo žíl. Prvé sa javí v hojnom počte kropají krvi z prepichnutej tepny, najmä na sluchoch, hoci krvácanie nad ľavým obočím je rozhodne žilného pôvodu. Druhé sa prejavuje hlavne v zátylí, v stekajúcich potôčkoch tejto presvätej tekutiny.

Vzadu vidíme túto stratu krvi o niečo význačnejšie: dlhé, hadovite si vinúce pramienky krvi zo spodku vla-

satej časti temena a zátylia dostávajú sa k povrchu už zosilnené dlhším krvácaním. Viac je ich na ľavej strane ako na pravej. Na temeni vidíme len dve kvapky krvi, kdežto ostatné skrvavené miesta odpovedajú presne najväčšiemu objemu hlavy, tiahnucemu sa okolo čela a vyvýšeniny tylovej kosti.

Inými slovami: bol to klobúk z trnia, ktorý práve v týchto miestach najviac priliehal a zraňoval. Pretože hlava trnami korunovaná patrila odsúdencovi pribítenému na kríž, práve toto svislé brvno kríža či už pri pribítení na kríž alebo pri a po jeho zdvihnutí, vrážalo ostré, dlhé trne tejto koruny do mäkkých tylových častí. Ináč by tieto zadné potôčky krvi neboly ani tak vyznačené, keby pred ukrižovaním bola bývala Kristu Pánu táto koruna sňatá. Preto na otázku exegetov, či bol Spasiteľ ukrižovaný s trňovou korunou, alebo bez nej, treba odpovedať rozhodne: s ňou!

Vzhľadom k tomu, že trne koruny Spasiteľovej, opatrované v poklade svätopeterskom i u Santa Croce di Gerusalemme v Ríme, potom i onen krvácajúci trn v Andrii (krváca, keď Veľký piatok pripadne na 25. marca, na Zvestovanie P. Marii, čo sa stalo naposledy roku 1932), sú nesmierne dlhé, asi 8—10 cm. kloním sa k názoru, že trňová koruna bola spletená z vetvičiek hlohu východného (*Acanthus orientalis*), ktorý má nesmierne dlhé, husté a ostré trne. Môžu zraňovať hlavu, i keď sú od nej viacej vzdialené, o čom sa každý môže ľahko presvedčiť s naším divokým hlohom.

Z týchto príčin hľadím dosť skepticky na inú relikviu, vraj tiež autentickú: trňovú korunu v slávnej katedrále Notre-damskej v Paríži. Táto koruna skladá sa z dvoch častí: predovšetkým z akéhosi venca z pevného sítia, ovinutého na šírke 1.5—2 cm, značne väčšieho ako je objem hlavy. Tento je teraz zosilnený zlatým drôtom a bol podkladom pre ďalšie sítie, ktoré pridržovalo trne do neho vpletené.

Bolo to vraj trnie z kra Sisylus spina Christi, ako sa to snaží dokázať H. M. Gillet.

Sv. Helena vraj priviezla ju z Palestíny a parížsky biskup sv. Germain dostal z nej trne od cisára Justiniána (527—563). Bola opatrovaná v Carihrade, odkiaľ ju byzantský cisár Balduin poslal do Francie kráľovi sv. Ludvikovi IX., ako zálohu na pôžičku 200.000 libier, peniaze v tej dobe ohromné. Nakoľko však na vrchu temena odtlačkov mŕtvoly posvätného Plátne nebadáme väčších stôp krvi, čo by bolo bývalo nutné pri podobnom trním korunovaní, pridávam sa viac k známemu zobrazeniu G. Reniho: Krista trním korunovaného, pravda oným skutočným hlohovým, nie len fantastickým trním.

Obličaj je ďalším dokumentom utrpenia osoby, vydannej tu za živa najrozmanitejším týraniam. Vidíme to všetko presne zachytené v posmrtných odtlačkoch na tomto posvätnom Plátne. Enrieov snímok hlavy Kristovej, úžasne sugestívny a plastický, ukazuje nám rysy Spasiteľove, ako by jeho sv. obličaj bol býval zachytený na fotografickej doske pri osvetlení dopadajúcim s pravej strany.

Či však môžeme tu hovoriť o nejakom „osvetlení“? Či pri bližšom pozorovaní a skúmaní tohoto dojmu nezisťujeme, že tento podarený dojem fotografický je vlastne spôsobený čiastočným znetvorením tvári Spasiteľovej? Táto tvár, keďže je napravo značne napuchnutá, svojou väčšou intenzitou odtlačkov vzbudzuje tento dojem, ale pritom nijako nepôsobí rušivo. Je to predovšetkým pravá líčna kosť, ktorá po ranách, nie dlho pred smrťou utrpených, je dosť zapuchnutá. Táto opuchlina sostupuje na pravé líce a v záreze nosolícnom medzi perami ešte viac vystupuje. Energický orientálny nos je celkom rozrazený vo svojej hornej tretine a mierne do ľava vysunutý, zatiaľ čo pravá horná mihalnica dosť opuchlá prechádza v podobnú opuchlinu vnútorného kútika pravého oka. Aj dolný ret pevne zavretých úst a ľavá časť zarastenej brady je značnejšie opuchlá, aby ešte po toľkých storočiach svedčila o ukrutnosti neľudského zachádzania s obličajom odsúdencovým. I oba horné očné oblúky pod obo-

čím značne vyčnievajú. Isté sa na nich zachytilo mnoho rán trýzniteľov Muža bolesti po jeho sv. tvári a po presvätých zavretých rtoch, ktoré za živa rozsievaly po svete len lásku a požehnanie.

Ako tvrdily klarisky v Chamberách, ktoré mohli 14 dní z najväčšej blízkosti pri opravovaní prehorených častí posvätného Plátna toto pozorovať a to isté tvrdí i Enrie na podklade svojich najpodarenejších fotografií, i na obličaji Spasiteľovom možno pozorovať stopy bitia a bičovania...

Všetko teda vzájomne dopĺňa a potvrdzuje potupné utrpenie Kristovo ako pred židovskou veľradou, tak i týranie bezbranného, k smrti odsúdeného rímskou soldateskou v prétoriu na hrade Antonia v Jeruzaleme. Obaja surovci hrozne tu veru doriadili svoju preúbohú obeť.

Na pravom rameni, oproti ľavému značne sníženom, môžeme pozorovať ešte inú zaujímavú vec. Na odtlačkoch hrobného Plátna turínskeho vidíme značné odreniny, otlačeniny a brázdy, ako by nejaký ťažký predmet (váha Spasiteľovho kríža bola asi 1 q) bol tlačil na toto rameno a vrýval do neho mnohé zranenia, tvoriace takzvanú „šiestu stigmú“. Bude o nej reč v kapitole ôsmej. Teda zasa nová vec, celkom neočakávaná a nadmieru zaujímavá.

Ale ďalšia vec je ešte dôležitejšia. Po toľkých storočiach čítame stopy niečoho, o čom nášmu schúlostivému a preľudskému pokoleniu ani vo sne na um neprišlo: Mŕtvola muža zavinutého v tomto pôvodnom antickom hrobnom plátne bola pred smrťou strašne, a nad všetko pomyslenie ukrutne zošľahaná a zbičovaná! Stopy jej stýrania ešte po toľkých storočiach výrečne nám hovoria a oznamujú, aká strašná krvavá exekúcia predchádzala vlastný, nie menej krutý trest smrti kríža!

Celé telo Spasiteľovo, zpredu od prs začínajúc, cez brucho, ruky, kľby, stehná, holene, vzadu cez obidve ramená, lopatky, bedrá, sediace svaly, lýtko atď., všetko

posiate nesčíselnými ranami, z ktorých mnohé, hlavne na stehnách, vejárovite sa rozbiehajú, preplietajú, križujú a prestupujú sa vzájomne, takže ozaj nieto na celom tele zdravého miestočka, ako to 700 rokov napred predpovedal Izaiáš o Spasiteľovi!

Tieto rany robia dojem vredov, rozsiatych po celom tele, a tým dojem ťažkej kožnej choroby, skoro malomocenstva, takže jedine tieto odtlačky posv. Plátna umožňujú nám plne a jasne pochopiť oprávnenosť slov tohoto proroka: — „my sme ho mali za malomocného, od Boha zbitého a raneného“ (Iz. 53. 4), „... pred ktorým si ľudia zastierajú svoju tvár“ (Iz. 53,3).

Pravdu mali už spomenuté klarisky (Tonelli: „La santa Sindone“, str. 26), že „rozdielnosť rán svedčí, že kati Krista bičujúci používali najmenej dvojakých nástrojov: trnových metiel a remencov s olovom. Ich rany (flagra i rany bičov) sú tak početné na Jeho prsiach a bruchu, že ťažko možno najst miesto veľkosti špendlíčkovej hlavičky, kde by nebolo týchto rán; križujú sa navzájom a rozprestierajú sa po celej dĺžke tela až na šlapaje nôh ...“

Medzi ranami metiel, bičov a flagra rímskeho, ktorými v prehojnej miere častovalo Spasiteľa šesť rímskych vojakov z Cézareje, známej to posádky v Palestíne svojou protižidovskou nenávisťou, zrejme prevládajú rany asi 3 cm dlhé, v pároch sa vyskytujúce. Napočítalo sa ich vraj do 80, čo by odpovedalo 40 ranám, dovoleným pri rímskom spôsobe bičovania, aby tým život odsúdencov nebol ohrozený. A biče, flagrum romanum, boli tvorené dvoma párami kovových guľiek, spojených tyčinkami za ktoré boli upevnené dva remene, pripevňujúce tieto guľky k držadlu. Bolo ich len dva páry, ale stačily celkom ako najstrašnejší nástroj utrpenia, ktorý v obratných rukách katanov stiahol kožu s tela nielen na miestach bičovaných, ale roztrhal i svaly, ba obnažoval i rebrá.

Tunika v Argenteuil inž. Gerardom Cordonnierom fotografovaná infračervenými a ultrafialovými paprškami, ku podivu ukazuje, ako rany na pravom rameni

i vzadu na chrbáte, obyčajne po dvoch, tak i veľkú kalužu krvi vľavo v bedernej krajine, čím priamo dosvedčuje pravosť odtlačkov posvätného Plátna turínskeho. Prof. dr. Jozef Miklík vo svojej krásnej knihe „Umučení Páně (str. 299) cituje mnoho starorímskych spisovateľov, líčiacich nesmiernu ukrutnosť tohoto nielen cti, ale i zdravia, ba i života zbavujúceho antického trestu, takže až vnútornosti tela bývaly obnažované. Mnohí skonali na mieste bičovania, alebo zostali doživotnými mrzákmi... Preto zákonom Porciovým a Semproniovým ešte pred Kristom bolo prísne zakázané bičovať rímskeho občana.

Hľadiac na tieto nesčíselné rany, ktorými je telo Spasiteľovo na Plátne turínskom celé priamo posiate, divíme sa právom, že Kristus nevydýchnuť svoju svätú dušu už hneď pod týmito ranami. Tak chápeme úplne tradíciou nám zachované tri pády Vykupiteľove pod ťažkým bremenom kríža. Veríme úplne v evanjeliách zapísanej zpráve o Šimonovi kyrenejskom, ktorý bol donútený vojakmi, vedúcimi Krista na popraviisko, aby Jeho ťažký kríž niesol za Ním, aby odsúdenec nezomrel ešte po cestě! Iste Ježiš takto mučený nesmierne mnoho trpel, ale obetoval všetko toto svoje nesmierne utrpenie svojmu nebeskému Otcovi za nás, bol vedený ako tichý baránok na popravu, ktorá sa uskutočnila jeho nasledujúcimi piatimi ranami. Tieto sú znova krásne a lekárske správne vyznačené na posvätnom Plátne.

Ako v nasledujúcej kapitole podrobnejšie vyličím, popravným prostriedkom smrti kríža bolo zavesenie odsúdenca na kríž, aby na ňom visel! Preto musel byť za ne zavesený tak dôkladne, aby sa telesnou váhou ruky nepretrhly a on sám ešte pred smrťou s kríža nespadol. Pribitie nôh na kríž malo len druhotný význam, aby predovšetkým telo odsúdencovo sa neklátilo alebo zbytočne nezmietať. Ďalej spôsob pribitia nôh bol prostriedkom, ktorý, ako neskôr vyličím, smrť na kríži zrýchľoval alebo zpomaľoval.

S lekárskeho stanoviska je celkom vylúčené, aby Spasiteľ bol mal na kríži ruky prebité uprostred dlaní (povedzme v druhej medzere pästných kostí), a tak za ne visel. Niet v týchto miestach nijakého svalu, ani väzu, na ktorom by sa mohla váha tela dostatočne zadržať a mohlo sa zabrániť, aby sa dlane nepretrhly a odsúdenec s kríža nespadol.

Na druhej strane človek, týmto celkom nedokonalým spôsobom pribitý na kríž mohol sa snadno vyslobodiť z tejto preukrutnej smrti. Postačilo, aby prudkým trhnutím rúk túto kožu na dlaniach popretŕhal a tým oslobodil s klincov, najprv na rukách, potom nejako i na nohách, lebo ani tu pri obyčajnom spôsobe pribitia nôh na kríž anatomické pomery nemôžu to zabrániť. Vzhľadom na tú strašnú a zdĺhavú smrť na kríži, bolesť s týmto oslobodením sa a záchranou života spojená, bola veru maličkosťou...

Ale rímski kati boli príliš dobrými odborníkmi, aby pri svojich nesmiernych skúsenostiach a vyskúšaných metódach vedeli to zabrániť. V storočí pred a po Kristu sa križovalo nie po desiatkoch a stovkách, ale po tisícoch... Vzpomeňme len na potlačenie vzbúry Spartakovej, kedy rímsky vojvodca M. Licinius Crassus pochytených otrokov, rebellov, dal pribíjať na kríže po desaťtisícoch v celých alejách pozdĺž známej cesty Appiovej z Capuy do Ríma. Alebo Titus pri obliehaní Jeruzalema križoval denne po sto a tisícoch židov, utekajúcich z obľahnutej a vyhladovanej pevnosti... Preto akékoľvek popravné fušerstvo bolo už predom u nich vylúčené.

Celkom presný spôsob ich pribíjania odsúdencov na kríž odhalilo nám práve posv. Plátno vo svojich odťahoch. A to lekársky presne a správne na jeho podklade máme s naprostou istotou zodpovedanú túto otázku miest kde musely byť prebíjané ruky odsúdencov, takže nikto nemôže proti tomu ani najmenšie namietť. A naposledy, táto otázka vo svojej všeobecnosti bola vždy čisto lekárskou záležitosťou (kard. Innitzer: Eine Lösung des Problems).

Parížsky chirurg dr. Peter Barbet z nemocnice St. Joseph de Paris v práve vydanvej smerodatnej vedeckej práci „Les cinq plaies du Christ“ (Päť rán Kristových) anatomickým rozborom a priamym pokusom podal konečne lekárske rozriešenie, za čo mu musíme byť vďační. K svojim pokusom bol pohnutý priamo štúdiom Spasiteľových rán na posvätnom Plátne turínskom a hoci začal so skepsou, s pochybnosťami, odhalil nám najprísnejším vedeckým postupom nové, úžasné anatomicko-lekárske potvrdenie pravosti tohoto podivuhodného hrobného plátna.

Okrem Van Dycka, ktorý na vlastné oči spatril toto posvätné Plátno, nebolo azda maliara ani sochára, ktorý by bol býval zobrazil Krista ukrižovaného ináč ako cez dlane! Obyčajne sa myslieva, že rany stigmatizovaných zodpovedajú presne, najmä čo sa týka rúk, skutočným ranám umučenia Pána. Nič však niet nad to falošnejšieho! Najmä stigmatizovaná z Konnersreuthu má ich pekne vyvinuté v strede chrbáta ruky a dolu uprostred dlaní. Tam na vonkajšej strane rúk vidno akési štvorhranné hlavičky klinčov a v dlaniach ich konce... jednako práve opačne musel byť každý ukrižovaný pribitý: hlavičkami klinčov napred a ich hrotami vzadu!

Správne, tuším, mal konce a hlavičky klinčov vyznačené sv. František z Assisi. O stigmatách a pravých ranách Vykupiteľových prekrásne prehovorila kedysi sama Terezia Neumannová: „Ľudia si myslia často, že milý Spasiteľ bol na kríži pribitý práve tak, ako ja nosím jeho rany. Ale tí sa ohromne mýlia. Tento musel byť omnoho pevnejšie a správnejšie pribitý na svoj kríž. Tieto moje rany, a ranv stigmatizovaných vôbec, sú len zdrojmi úžasných milostí!“ — Milostí mystických, dodávam, poskytovaných skrze tieto ozveny umučenia Pána najširšiemu okoliu. Gratiae gratum facientes!

Nemusím sa tu ani dovolávať mystikom dobre známej prekrásnej symboliky rúk, vŕstične podanej slávnym spisovateľom Romanom Guardinim v jeho spisku „Ru-

ky“. Temer pred sto rokmi, r. 1842, v jednoduchom rímskom kostolíčku S. Andrea delle Fratte náhle pred obrazom Panny Marie bol zasiahnutý milosťou Božou žid Alfonz Ratisbone. Nuž teda odkiaľ odinakiaľ než zo stredu dlaní vychádzajú presvätej Panne pravé kaskády papršlekov milosti?! A známe modliace sa postavy katakomb, zvané „orante“, čo iného obracajú k nebesiam ak nie svoje oči a dlane? Aké krásne sú nohy zvestujúcich Slovo Pána! A kde je ich stred? Či rana v boku, k srdcu vedená a zo srdca krvou a vodou nás kropiaca — či je to nie miesto prenesmiernej lásky Božej, priamo nevysloviteľnej, z Božského Srdca Pána na nás priamo prúdom stekajúcej?!

Dr. Barbetovi podarilo sa teda na podklade čisto vedec-
kom. a to na presnom umiestení rany ľavej ruky z od-
tlačkov posv. Plátna turínskeho zistiť, roentgenologicky
i sekciou potvrdiť túto veľmi zaujímavú okolnosť. Kli-
nec bol prebitý do čerstvo amputovanej ruky hneď
v zápästí ruky (ventrálne v carpe) v jej pravom ohybe.
Tu na podiv prechádzal presne medzi prvým a druhým
radom zápästných (carpálnych) kostičiek: os navicula-
re, semilunare a triquetrum v rade prvom a os multan-
gulum maius, multangulum minus, capitatum a hama-
tum v rade druhom. Keď sa čo najpresnejšie držal od-
tlačkov tejto rany na posvätnom Plátne, kliniec pri-
bližne veľkosti zachovaných klinec Spasiteľových,
prenikol bez najmenšieho porušenia kostí a bez väčšie-
ho odnoru kostnou medzerou, zvanou Destotovou,
k chrbátu ruky, aby ju čo najpevnejšie pribil k pod-
ložke Aké závideniahodné, praktické znalosti anatomie
mávali tí rímski kati práve v dobe Spasiteľovej tak
často vykonávajúci svoje príšerné umenie! Prebili
ruky práve v tých miestach, kde nielen veľmi silné zá-
pästné väzy predné i zadné všetky tieto kôstky slievajú
temer v jednoliatu masu, ale i tam, kde pod dlaňou je
vytvorený nadmieru silný väz (Lig. carpi transversum
volare), ktorý udrží noľahúčky i bremeno celého tela.
A pod spodný okraj tohoto väzu vbíty kliniec drží
skalovecne a znemožňuje zároveň prípadné vytrhnu-
tie klinca z rany, čo nikde inde nemožno zaručiť. Najmä

nie dolu na predlaktí medzi oboma kosťami pred zápästím. Spasiteľ bol čo najpevnejšie pribitý na kríž a pritom podľa predpovedí prorokov nebola mu kosť ani porušená ani zlámaná! Nie je to podivuhodné?

Ale dr. Barbet prekvapil lekárov ešte ďalšími svojimi presne anatomickými i pokusnými vývodmi. Pitvou presvedčil sa vždy, že pri tomto spôsobe pribitia na kríž nemožno sa nikdy vyhnúť tomu, aby citlivý a hybný nervus medianus nebol zachytený, porušený alebo spolu pribitý. To však spôsobuje opozíciu palca proti dlani (palec sa obracia proti malíčku), čo nám znova vysvetľuje záhadu, prečo na rukách posv. Plátna turínskeho sú oba palce ukryté za štyrmi viditeľnými prstami! Nový nesmierny zdroj bolesti Spasiteľových i ukrižovaných vôbec bol týmto chirurgom nevdojak odhalený a odkrytý! Strašlivé bolesti svalových sťahov, ako sa o nich zmienim, boli až do šialenstva vystupňované nervovou bolesťou: zavesením za poranený, spolupribitý nerv! Teda niečo priamo neuveriteľné!

Dr. Barbet rozoberal potom smer krvácania, viditeľný na chrbáte ľavej ruky a našiel, že krv Kristova, stekajúca z chrbtovej rany dolu, svedčí o rozpätí ramien a rúk v uhle asi 65 stupňov od tela.

Toto na pohľad nepatrné vedecké zistenie je znova pre náš výklad a postreh nadmieru dôležité, a to jak pre techniku, tak i pre príčinu smrti ukrižovaných.

To isté dosvedčuje. — znova lekársky celkom presne, že odsúdenci bývali pribíjaní s maximálne rozpätými ramenami, to jest v uhle 90 stupňov od tela, čím jednak ich hrudník bol rozšírený, ale i svalstvo jeho i ramien čo najviac rozpäté. Odsúdenec tak visel hlavne za svalstvo, a nie za kosti a väzy, ako by to bolo pri spôsobe pribitia na kríž u španielskych krucifixov alebo Myslbekovho alebo Škrétovhov ukrižovania.

Týmto zavesením celej farchy tela na rozpäté ruky bolo ich svalstvo prepínané a presilované. Každý vie z vlastnej skúsenosti, ako ho v násilnej polohe chytá kŕč a že svaly sa neprimeraným zaťažením predlžujú. Tak isto i ramená takto ukrižovaných nevydržali stále

byť rozpäté v pravom uhle, ako boli bezprostredne po pribití na kríž. Ich svalstvo trochu povolilo, pretiahlo sa pôsobením ťarchy tela a z pôvodných 90 stupňov kleslo skoro o jednu tretinu, na 65 stupňov, ktoré svieraly ramená s krkom a hlavou.

Preto práve v tomto spôsobe pribitia skrýva sa všetka zverská ukrutnosť, ba až diabolskosť tohto panského zvyku, podľa ktorého Kartaginci vraj križovali i chytých ľvov!!!

Takéto rozpätie rúk bolo zároveň najstrašnejším a najpomalším utracovaním obetí, lebo podľa najnovších, celkom za iným účelom konaných výskumov bratislavského docenta anatomickej vedy Ledényiho, priamo pomaly usmrŕovalo: **z a d u s e n í m ! ! !**

To isté zisťuje citát sv. Augustína, ktorého predchádzajúca generácia poznala ešte z vlastnej skúsenosti popravy ukrižovaním. Tento hovorí: „Nijaký spôsob násilnej smrti nebol hroznejší, ako smrť na kríži. Preto latinské slovo „cruciatus“, mučenie, bolo utvorené zo slova crux (kríž). Na dreve visiaci umierali pomalou smrťou. Ukrižovať niekoho neznamenaloby teda len zabiť, lebo pri ukrižovaní nechali odsúdenca ešte ďalej žiť len preto, aby predĺžili jeho muky.“ — Teda bola to priamo poprava utýraním k smrti, v najhorších bolestiach, najpotupnejším spôsobom...

Krvácanie z rán, nakoľko tu nebola poranená žiadna väčšia cieva, skoro prestáva, a preto nemohlo sa stať pri podobnej končatinovej rane príčinou smrti, ako sa to často mylne vykladá. Na ľavom predloktí vidíme zrejme, že to bola krv za živa preliata z predných zápästných žíl, ktorá stekala na vonkajšiu stranu predloktia, kdežto u vonkajšej strany pravého predloktia, súdiac podľa smeru potôčkov krvi, boli to zasa pribité zadné žily zápästné, ktoré spôsobily toto rovné krvácanie.

Nejakých povrazov k priväzovaniu svojich obetí na kríž za ruky alebo cez prsia títo kati-odborníci nikdy nepotrebovali. Všetky podobné pomôcky sú len výplod

fantázie moderného človeka. Ani posvätné Plátno nič o tom nesvedčí.

Ten istý lekár, chirurg dr. Barbet, na podklade ďalších svojich pokusných štúdií určil presne miesto prebitia oboch nôh Spasiteľových, a to v II. priestore medzikostnom pri základoch kostí priehlavkových (metatarzálnych), tesne pod kĺbom Lisfrankovým, celkom uprostred klenby nožnej. Ako sa ďalej obšírne zmieňuje, jedným dlhším klincom bola prebitá najprv ľavá noha Kristova a potom pribitá na pravú tak isto prebitú a do krajnosti na svislom brvne kríža natiahnutú, takže ľavá noha musela byť v kolene trocha ohnutá a asi o 3—4 cm skrátaná. To všetko vyčítame priamo z odtlačkov posvätného Plátna! Omylom toto skrátenie bolo v Carihrade pripisované nohe pravej, a tak došlo k opísanému už tretiemu ramenu pravoslávneho kríža. Opäť to boli rany, vedené istou a odbornou rukou aby čo najpevnejšie boli upevnené obe nohy na kríži. Kati naozaj rozumeli svojmu remeslu, v ktorom boli skutočne majstrami! Ani krvácanie z rán na nohách nebolo veľké. Vidíme síce obe päty zakrvácané a na posv. Plátne dvojmo odtlačky tohoto krvácania, ale znova je toto krvácanie samo osebe, čo vždy vo svojich prednáškach o Konnersreuthe som tvrdieval — vcelku bezvýznamné.

VII. Krv a voda.

„...ale keď prišli k Ježišovi, jako videli, že už umrel, nezlámali mu hrdty, lež jeden z vojakov otvoril mu bok kopijou, a hneď vyšla krv a voda. A ten, ktorý to videl, vydáva svedectvo, a jeho svedectvo je pravdivé. A on vie, že hovorí pravdu, aby ste i vy verili...

Ján, 19, 33—35.

...Sedeli na zemi a zamkli starcovia dcéry sionskej; popolom posypali svoje hlavy, prepásali sa vrecami, svesili k zemi hlavy svoje panny jeruzalemské...

Nár. Jeremiáša, 2, 10.

Naše lekárske zisťovanie umučenia Pána na odtlačkoch presvätého hrobného plátna končí ranou poslednou, posmrtnou — ranou pravého boku. Rana lekárske najzaujímavejšia a nábožensky najdojemnejšia! Exegetovia sa o nej všelijako dohadujú a rozmanito si ju vysvetľujú. Ani stigmatizovaní nemávajú túto ranu ustálenú. Jedni ju majú vpravo, druhí vľavo. Naša Terezia Neumannová ju nosí vľavo pri prsnej kosti medzi 4. a 5. rebrom. Nuž teda, kto má pravdu? — Prirodzene, že zasa len posvätné Plátno, lebo to je pamiatka nesporne autentická a historická a nadovšetko lekárska! Lebo odborníkovi anatomovi a chirurgovi, odhaľuje opäť svoje úžasné znalosti a vedomosti, o ktorých nejakému podvodnému maliarovi nášmu, tým menej stredovekému, ani v najživšom sne sa nemohlo snívať. Dr. Barbet dostal od parížskeho obrancu pravosti posv. Plátna. univ. prof. Vignona, fotografie tela Kristovho presne v skutočnej veľkosti originálu. Na nich najpresnejším meraním zistili, že rana kopijou zasahujúca pravý bok, preniká v prednej čiare pod plecom medzi piatym a šiestym rebrom, smerom hore a vľavo. Bola spôsobená kopijou jazdca, a po preniknutí asi 8 cm skrze pravú časť pľúc, ktorá sa už na mŕtvoľe nestahuje, otvorila osrdie a potom presne pravú srdcovú predsieň. Bola široká pol piata cm a pol druhá cm vy-

soká, a z nej, ako každá iná tekutina, proste svojou váhou (lebo po smrti chýbala tu už hnacia sila srdca, „vis a tergo“) vyrinula sa hustá, tmavá posmrtná záplava krvi, jednak sama sa srážajúca, jednak premiešaná s vodou. Bola to pri pozícii mŕtvoľy, visiacej ešte na kríži krv z pravej predsieni, prípadne krv z vena cava superior, t. j. zo žíl hlavy, krku a oboch horných okončatín, a tiekla zpredu až asi po okraj hrudníka.

Očitý svedok umučenia Pána, apoštol sv. Ján, miláček Jeho, zachoval nám vo svojom Evanjeliu (19, 34) neobyčajne zaujímavú lekársku vec, ktorá po 19 storočiach len teraz došla svojho vedeckého pochopenia a vysvetlenia, vďaka posvätnému Plátnu turínskemu. Píše tam, že katani, pretože videli Krista na kríži už mŕtveho, nepoprerážali mu Jeho nôh, ale jeden z nich uchopiac kopiju, otvoril mu Jeho presvätý bok, a hneď vyšla krv a voda. Sv. Ján to videl na vlastné oči. Ale pretože už vtedy to bolo niečo neobyčajného a celkom mimoriadneho, dokladá hneď a potvrdzuje to celým veršom (19, 35): „A ten, ktorý to videl, vydal svedectvo o tom, a pravdivé je svedectvo jeho, a on vie, že pravdivé veci hovorí, aby ste i vy uverili.“ — Tým nadobúda toto všetko veľkej dôležitosti.

Ako tomu teda my lekári máme rozumieť, že z boku Kristovho vyšla súčasne krv a voda? To je preca pre nás neprijateľné tvrdenie. Sám sa priznávam, že mi táto vec robila značné ťažkosti; jedine viera prenášala ma cez ne svojou silou. Ako si to ako lekár mám predstaviť? Takto som argumentoval:

Sú tu dve možnosti. Predovšetkým: Kristus pri prebodnutí Longinovom bol ešte živý (zdanlivo mŕtvy), alebo už naozaj nežil. Obráťme sa k prvej možnosti. Longinus prepichnul (podľa pravidiel šermu kopijou, dnes vieme dobre, že aj vojaci rímski mali presne vypracované reglement) srdce Kristovo. Po vytiahnutí kopije musela z boku Kristovho vytiecť len krv. Len preto, že rozmery konca kopije vyššie udané boli značné, hovorím, že vyšla krv, lebo aj srdce môže byť smrteľne prebodnuté bez značnejšieho krvácania von-

kajšieho. Cisárovnej Alžbete. prebodnul vrah Luccheni pilníkom srdce, z čoho táto zomrela, pričom navonok vytryskly iba dve kvapky krvi. — Prečo? Pretože nastalo vnútorné vykrvácanie.

Pamätám sa veľmi dobre na svoj prvý a jediný prípad sošitia srdca, pri ktorom som asistoval klin. asistentovi, teraz primárovi v Písku dr. Rychlíkovi. Bol pošmurný jesenný deň, keď ako operačný elév kliniky Kukulovej v r. 1910 som mal službu. Odpoľudnia náhle nám priniesli do aseptickkej siene nemocniční sluhovia samovraha, ktorý v blízkej ulici (Puchmajerovej) vreckovým nožom z nešťastnej lásky prepichnul si srdce, a teraz tu ležal už bez dychu a bez pulzu v kúte siene celkom ako mŕtvola.

Len „exercendi causa“ (aby sme sa cvičili), bol samovrah položený na stôl a za jednu minútu bolo bez narkózy otvorené v jeho hrudi typické okienko pre operácie srdečné, — keď tu pacient počal zľahka dýchať. A krvi v šatách bolo taktiež pramálo, lebo viac ako dva litre jej bolo v ľavej dutine pohrudnicovej, odkiaľ sme ju rýchlo vybrali; hneď sme už uzreli asi 2 cm veľkú ranu v osrdečníku. Keď sme prenikli osrdečníkom, odhalili sme živé, bijúce už srdce ľudské; na jeho bodnutú ranu boli s neobyčajným pocitom zodpovednosti priložené tri stehy. A výsledok? Za štrnásť dní odchádzal pacient zdravý a vyliečený z nešťastnej lásky, ktorá ho len-len že nestála život.

Tedy pri preniknutí cudzieho predmetu do dutiny pohrudnicovej u živého človeka stiahne sa okamžite dotyčná časť pľúc a vytvorí sa pneumothorax. t. j. dutina hrudná sa naplní vzduchom, a do nej musí sa zo srdca vytrysknúť krv vylievať skôr, ako jej zbytok po prípade širším otvorom môže sa dostať von. A za živa môže vytiecť len krv, ak len nechceme veriť absurdnej myšlienke neapolského lekára dr. La Cavu, že Kristus trpel pravostranným seróznym zánetom pohrudnicovým, z ktorého vytekala bezfarebná serózná tekutina, teda vode podobná, súčasne s krvou.

Tedy až k týmto celkom neprijateľným dôsledkom viedly podobné lekárske úvahy.

Alebo: **Kristus bol už mŕtvy.** Pretože určite skonal po tretej hodine odpoľudnia, a pred šiestou hodinou už musel byť podľa prísnych židovských zvyklosti v hrobe, Jeho presvätý bok mohol byť prebodnutý tak okolo štvrtej hodiny.

A čo opäť vytieklo? Len a len krv, a to v značnej miere, pretože teraz už mŕtve pľúca sa viacej nesťahujú, ale kopija, ich preniknúcšia, zanecháva pre krv ľahko priestupný kanál. Ani po troch hodinách, keď už nehovorím, že po jednej, nemohla byť v srdci Spasiteľovom už srazená krv, pretože táto sa v mŕtvoľe sráža obyčajne po 24 hodinách — u mŕtvol, ktoré skončili udusením (ako tu Spasiteľ na kríži, podľa mojej teorie), ešte omnoho neskoršie. Teda ak bola v Jeho srdci krv nesrazená, nemala sa odkiaľ vziať voda, t. j. srvátka krvná. Teda nová ťažkosť pri výklade.

A tu sú opäť dve možnosti. Buď v jeho žilách a hlavne v pravej predsieni bola ešte krv tekutá alebo už srazená. Tretej možnosti niet.

Ak ale bola (pripustíme teoreticky aj túto možnosť!) v pravej predsieni srdečnej, ktorú zasiahol koniec kopije Longinovej a v ktorej vždy nachádzame krv pri sekciách — už krv srazená, čo teda vyšlo z jeho boku! Len — voda!!! Len táto mohla svojou ťarchou vytiecť, za nijakých však okolností nie srazená krv, pretože tejto ako elastickej polotuhej hmote chýba vôbec akákoľvek možnosť pohybu, a my pri sekciách so značnou námahou musíme vyťahovať túto srazenú krv z pravej predsieni srdečnej, a to niekedy dosť namáhavo. Podobné srazeniny na žiaden pád nemôžu samy vytiecť ranou von.

K tomu podľa charakteru a kaluže krvi pod oným prebodnutím pravého boku môžeme celkom dobre usudzovať, že to bola krv ešte tekutá, ktorá len svojou váhou sa dostala na povrch prs Spasiteľových, krv značne zhutnutá a tmavá. Sám sa pamätám na po-

dobný ráz krvi žilnej, keď raz pri preplavbe Atlantika do Južnej Ameriky previedol som na kuričovi, postihnutom úpalom pri lodných kotloch, posledný zúfalý pokus záchrany života venesekciou, čiže otvorením žíl predloktovej jamy... Tu vytiekla ešte sama, ale na posv. Plátne zisťujeme, že krv Spasiteľova hneď na koži hrudníka sa srazivšia vykazuje vo svojej mase svetlé miesta, očividne od nejakej bezbarvej tekutiny (tu od krvnej srvátky spolu vytečenej)... Teda krv a voda je tu viditeľná. Ale, kde sa vzala táto voda? Ako túto otázku vyriešime?

Táto okolnosť pôsobila mne aj iným lekárom najväčšie ťažkosti. Ale dr. Barbet rozťal znova tento gordický uzol dohadov a domnienok lekárskeho experimentom. Prebodával aspiračnou ihlou srdcia mŕtvol, potom to isté robil širokým amputačným nožom, aby dosiahol podmienok čo najpodobnejších podmienkam pri hrote kopije rímskej. Presvedčoval sa potom sekciou o svojich nálezoch. A čo zistil? To, že u ľudí dlhšou a bolestnou agóniou umierajúcich vytvára sa v osrdečníku t. zv. hydropericard, ktorého serózný výpot — vode celkom podobný — vychádza zároveň s krvou pravej predsene von... Aký to triumf najnovšieho badania, len min. roku vo februári publikovaného! A my túto krv a vodu vidíme presne na onom širokom posmrtnom krvnom výrone pravého boku, siahajúcom až po okraje hrudného koša, kde medzi tmavou srazenou krvou zostali ešte miesta biele, t. j. bezfarebné...

Ale naše oči vidia ešte raz túto krv a vodu Jánovu. Vidíme ju vzadu na bedrovej oblasti tela Spasiteľovho. Odkiaľ vyšla a ako sa uskutočnila, vysvetľuje kapitola „Súhlas Písma sv. a turínskeho Plátna“ tejto knihy. Každopádne to všetko značí objav a potvrdenie pravdy Evanjelia, pred ktorým stojíme vskutku ohromení!

Objavom Barbetovým dočkal som sa nečakaného, ale skvelého potvrdenia svojho výkladu príčiny smrti ukrižovaných ukrutnými krčami a dusením sa a zdíhavým umieraním, o čom bude reč v nasledujúcej kapitole.

Myslím, že týmito piatimi ranami umučenia Pána je pre lekára pravosť posvätného Plátna nad všetku pochybnosť jasnejšie dokázaná. Naskrze je vylúčené, aby akýkoľvek podvodník na svete uhádnul disponovať s toľkými správnymi detailmi lekárskymi, ktoré pozná jedine príroda a pravá skutočnosť — o ktorých dosiaľ nemal potuchy celý náš učený svet!

Pravosť v tomto smysle, že s lekárskeho stanoviska posudzované, nikto nemohol falšovať tento jedinečný dokument o umučení človeka, zahynuvšieho presne tým istým spôsobom, ako skončil Ježiš Kristus. Preto ani vážna biblická exegeza nemôže zatvárať oči pred týmto nadmieru závažným faktom a neužívať budúce pre výklad Golgotskej tragédie pomoci lekárskej vedy, čo dosiaľ bolo značne zanedbávané.

Treba ešte rozhodnúť, či sa na posvätnom plátne turínskom odtlačilo skutočne telo Kristovo, a či mrtvola niektorého iného ukrižovaného, prípadne zločinca. Túto otázku v nasledujúcich statiach najlepšie zodpovie neohrozený neverec, profesor fyziológie na parížskej univerzite Yves Delage.

VIII. Doklad strašnej smrti Kríštovej na kríži.

„A vyrastie ako prút pred Ním, a ako koreň zo žŕznivej zeme; a videli sme Ho, a nebolo na Ňom vidieť, pre čo by sme Ho boli žiadostiví pohrdaného a najostatnejšieho z mužov, Muža bolesti, ktorý skúsil nemoc; a ako zakrytá hola Jeho tvár, a potupená; preto sme si Ho ani nevážili. V skutočnosti neduhy naše On vsa! na seba, bolesti naše On niesol; a my sme Ho mali za malomocného, a za ubitého od Boha a žŕznivého. Ale On bol ranený pre naše nepravosti, ubitý pre bezbožnosti naše; trest leží pre náš pokoj na Ňom, a ranami Jeho sme boli uzdravení.“ (Is. 53, 2—5.)

Nikdy som netušil, ani som si nevedel predstaviť, že by umučenie Pána bolo bývalo ozaj niečo tak strašného a ukrutného, ako nám o ňom podáva zpravu posvätné Plátno turínske svojím nevyvrátiteľným spôsobom. Ale záverečný akt tejto tragédie, ukrižovania, prevyšuje svojou hrôzou všetko, čo po toľkých storočiach našej éry kresťanskej ľudskosti si vieme vôbec predstaviť. Bola to príšerná justičná vražda, spáchaná na Synovi Božom, akej inde v dejinách nebolo, ani byť nemôže.

Antickí spisovatelia, najmä rímski, s najväčšou hrôzou a odporom písavali o tejto smrti na kríži, prevzatej z ukrutnosti púnskych zvykov. Podľa rímskeho zákonníka bol to najstrašnejší trest smrti, a to ešte vyhradený pre najhorších zločincov otrockého stavu. Rímsky občan smel byť len sľatý. Zákon Mojžišov (Deut. 21, 23) vyhlasoval: „Zlorečený je, kto visí na dreve.“

Cicero nazýval kríž „najstrašnejšou a najhnusnejšou smrťou“, lebo ukrižovaní úbožiaci neumierali naraz, ale podľa výroku Senekovho strácali život takrečeno po kvapkách. Antický človek nenávidel bolesť a opovrhol ňou. Preto najbolestnejšia smrť kríža bola mu zároveň opovrhnutia najhodnejšou. Rimania nepoznali

milosrdenstva. Súcit bol u nich znakom menejcennosti zlého človeka. Ale jednako ich najlepší ľudia odsudzovali popravu krížom pre jej hrôzu.

Prečo vlastne bola smrť na kríži tak strašná? Priznávam sa, že ani po svojej konverzii nepátral som príliš po lekárskych príčinách ukrižovania Pána. Uspokojoval som sa pohodlným a nič nevysvetľujúcim výkladom bežných teologických názorov: bičovaním nastalé vysilenie srdca, strata krvi, prudká otrava krvi od rán ukrižovania, úpal alebo úžeh slnečný atď. To všetko však sú len druhotriednymi príčinami, a nie hlavnou, pre ktorú sa zomieralo na kríži. V našej dobe, keď temer 16 storočí nepoznáme už túto strašnú popravu, je ťažko zo skutočnosti alebo z pitevného nálezu stanoviť — klinicky by som povedal — bezprostrednú príčinu skonu na kríži. Ale jak Konnersreuth, tak i posvätné Plátno turínske prispeli mi mnoho k osvetleniu tohoto problému, s lekárskej stránky nadmieru zaujímavého. Ba i myslím, že svojím názorom priniesol som niečo nového, lekárske správneho, originálneho v lúštení spleť otázky smrti ukrižovaných.

Bol to nadmieru zaujímavý myšlienkový pochod, ktorým som k tomu došiel. Na žiadosť svojich talianskych priateľov opísal som to všetko v článku „Čo vypráva oku lekárovmu posvätné Plátno turínske“ v saleziánskom mesačníku „Rivista dei Giovani“, č. 4. r. 1935, Turín. Vyberám z neho hlavné myšlienky.

Ako je známe, r. 1927 bola naša verejnosť značne rozrušená prípadom stigmatizácie Terezie Neumannovej z Konnersreuthu, celkom blízko našich najzápadnejších hraníc. Tento náboženský zjav bol však u nás napadnutý s najväčšou prudkosťou od nepriateľov všetkých možných farieb a odtieňov: od najosvietenejších pokrokov, pozitivistov, liberalistov až k červeným socialistom, nevercom a komunistom. Hoci boli ešte len dva roky od môjho návratu do Cirkvi, nezniesol som, aby táto najsilnejšia mystická ozvena Krista ukrižovaného bola u nás zašliapaná do prachu opovrhnutia a bahna všetkej potupy. Stal som sa ohnivým obhájc-

com Konnersreuthu, ba azda i sluhom tejto služobnice božej!

Po našej vlasti je dostatočne známa moja literárna prednášková a publicistická činnosť, i neustále boje a zápasy za onen konnersreutský zjav, ktorému, chvalabohu, je stále viac a viac vtlačovaná pečať nadprirodzenosti. Úžasné konverzie, premeny duší, nevy-svetliteľné prípady náhlych vyzdravení, nesmierna láska k Eucharistii atď., sú stále výrečnejšími svedkami pre tú nadprirodzenú silu, ktorá sa za všetkým tým nepochopiteľným dejstvom skrýva a tají... V bojovnej vrave, najmä pred rokmi, povstávali noví nepriatelia, nové a náhle prekvapenia, odhalenia, ktorým bolo treba čeliť. Len čo bol odrazený podvodný poľský baník Diebel, ktorý chcel napodobniť Tereziu N. v ronení krvavých síz, hneď tu prinášalo Večerné České Slovo palcovými literami zpravu: „Český fakír Zenkl sa dá na 80 hodín pribiť ku krížu!“ — Teda nový útok. Ako mu čeliť? Tu musí lekárska veda uplatniť svoje protidôvody. Ale ktoré?

Často som rozprával vo svojich neskorších prednáškach príhodu, ktorá sa mi stala, že prv, ako som si mohol túto vec náležite premysleť, dostal som návštevu celkom nečakanú... samotného Zenkla. Tento zo svojho popudu objavil sa jedného odpoľudnia v mojej ordinácii, aby ma zainteresoval na svojej produkcii. Fakír Zenkl predovšetkým mi ukazoval klince, ktorými chcel svoju produkciu uskutočniť. Boly to slabé „šindľovce“, široké len dva mm a dlhé 8 cm, ktorými si chcel dať prebiť svoje dlane pri tomto pokuse. „To by však neznamenalno mnoho, lebo my lekári používame nástrojov ukrutnosti azda tej istej sily, ak nie väčšej. Naše aspiračné a či punkčné striekačky sú ešte objemnejšie a prenikajú až po násadku do tkaniva nemocného“, odpovedal som odrazu.

„A čo s tými prebitými rukami ďalej?“ pýtam sa. — „Kolega ma pribije za ne ku krížu, a ja tak vydržím 80 hodín pribitý,“ dostal som odpoveď. „Len 80 hodín?“ pýtam sa ho. „Teda vlastne budete pribitý ku krížu,

ale Spasiteľ visel na kríži. Lekársky myslené, vaša produkcia bude akousi imobilizáciou, t. j. nútenou polohou, pretože tie dve rany medicínsky pre nás ľudí, ktorí sme prežili hrôzy svetovej vojny, neznamenajú vlastne nič. Ale my lekári robíme ukrutnejšie veci, ako vy chcete ukazovať. Vy to robíte len na tri a štvrt dňa. To je málo. My lekári, keď si niekto na pr. zlomí stehennú kosť, držíme ho vo fiksnom obvaze vo vynútenej polohe celých šesť týždňov, čiže 40 až 50 dní, t. j. vyše 1000 hodín! Naposledy, byť pribitý ku krížu znamená pre nás práve toľko, ako byť pribitý ku stolu, stene, dlážke atď. To je a zostane iba vynútenou polohou, nič viac.“

Ale náhle mi zasvitlo v hlave: „Ale viete, čo by mi imponovalo ako lekárovi? Keby ste sa dali aspoň na desať minút — nič viac — pribiť za tie ruky na kríž! To je niečo celkom iného! Vy budete za tie ruky visieť! Tak sa mi zdá, že práve v tomto zavesení za pribité ruky skrýva sa pravý popravný prostriedok tej strašnej smrti ukrižovaním, kde vlastne nič z dôležitých orgánov nebolo poranené. Ale ten pribitý človek zomrel v hrozných bolestiach. Hľa, to bolo niečo celkom iného, ako obyčajný fakírsky kúsok!“

Zdalo sa, že tento náhly obrat trafil do živého. Pán Zenkl sa mi rýchlo porúchal... a jeho návšteva, nakoľko viem, mala ten jediný pozitívny výsledok, že k podobnej produkcii, ktorá by dosť zraňovala naše city voči Golgote — vôbec nedošlo!

Táto myšlienka: visieť za prebité ruky na kríži — v tom musí byť skrytý pravý popravný prostriedok smrti ukrižovaním, utkvela mi pevne v mysli. Rozprial som ju ďalej. Mnoho mi v tom boli na pomoci i vízie stigmatizovanej z Konnersreuthu a líčenie evanjelií. Až tu prišli najnovšie fotografie posvätného Plátna a — ja som ju tu videl priamo realizovanú!

Vďaka ďalej dr. Barbetovi, ktorého kniha, vyšlá koncom februára (r. 1935), priniesla hojne nového svetla do problému smrti ukrižovaných. Zdá sa mi, že

všetky tieto poznatky tvoria jeden jediný logický celok, súci pre každú diskusiu.

Čo bolo vlastne popravným prostriedkom pri smrti krížom? Čím hynuly tieto desaťtisíce ukrižovaných otrokov, vzbúrivších sa pod vedením Spartacovým, keď po zdrcujúcej porážke M. L. Crassus, rímsky vojvodca, ich v celých alejách dal pribiť na drevo kríža po oboch stranách Via Appia? Alebo čo bolo bezprostrednou príčinou smrti tých tisícov židov, utekajúcich z vyhladovaného a obkľúčeného Jeruzalema, keď v mnohých stovkách denne ich križoval rímsky vojvodca Titus Flavius?! Pri obesení, to vieme, je to zadusenie, pri sťatí sekerou či gilotinou smrť tiež je nám jasná, i pri elektrickej stoličke severoamerickej. Jediné pri ukrižovaní hynuly státisíce zločincov i kresťanov niečím, čo lekárske by nám bolo nezachytiteľným a nevysvetliteľným?

Jedinou našou výhovorkou by bolo, že po šestnástom storočí nepoznáme podobného prípadu ani po stránke klinickej, ani pitevnej. Veď tí 28 františkáni, ukrižovaní asi pred 200—300 rokmi v Inonisku, boli vlastne na kríže priviazaní a potom zabití, každý dvoma kopijami.

Dúfam však, že práve vďaka turínskemu obrazu umučenia Pánovho podarilo sa mi túto záhadu rozlúštiť, a lekárskemu svetovému fóru predložiť k diskusii svoj najpravdepodobnejší výklad, a to tetanickými kŕčami a zadusením v ohromných bolestiach pri plnom vedomí. Chvála Bohu, dostáva sa mi stále nových podoprení tohoto môjho názoru a vedeckých potvrdení, z ktorých najnovším je aj práca bratislavského docenta anatomickej p. dr. Ledényiho, ktorý objavil, že pri dlhotrvajúcom roztiahnutí ramien a ešte pri pribíí na kríž je nezvyklým napätím bránice dýchanie značne obmedzované, takže tu už vlastne nrichádza samo sebou k duseniu sa, sufokácii, cyanóze, zsinalosti (Izaiáš 53, 5; I. Peter 2, 24).

Ale aby som sa vrátil k vyššie spomenutému vysvetľovaniu a uplatňovaniu smrti, všetci teológovia ako

laikovia, tak aj lekári, len čo začali tu niečo vysvetľovať, dostávali sa na klzkú, neistú vedeckú pôdu. Priamo sa to vycifuje z ich slov a myšlienok. Jedno z kuriózných vysvetlení má ináč veľmi informatívna kniha Willamova „Kristus v Iude a zemi izraelskej“. V nemeckom vydaní na strane 487 hovorí síce veľmi zahalene a hmlisto o najboľastnejšom spôsobe smrti, smrti ukrižovaním, ale hneď ako zvláštny popravný prostriedok, uvádza „roje moskytov a múch, ktoré sa slietajú na bičovaním ranené telá.“ Ďalej naznačuje, že t. bývali asi diví psi, ktorí odsúdencom ukracovali ich muky. Táto fantázia je asi extrémny prípad nedostatočnosti lekárskeho informácií, ktorými ani teológovia, ktorí preca pri svojej exegéze toľko používajú jazykozpytu, dejepisu archeologie, národopisu a iných pomocných náuk, len voči medicíne sa dosiaľ chovali tak macešsky, v značný neprospech svoj i veci samej — nemôžu pohrdať.

Ako ďalšia pravda, vždy len čiastočne vysvetľujúca, čiže spoluúčinkujúca príčina je uvádzané vysilenie — najmä so spolupôsobiacou trýznou veľkého smädu po bičovaní atď. Isteže vysilenie spolupôsobilo najmä pri proťahovaných smrtiach na kríži, keď odsúdenec umieral až tretí, štvrtý alebo piaty deň. Ale dostatočným vysvetlením to nie je, rovnako ako supponovaný úpal slnečný. Iní vysvetľujú smrť na kríži otravou krvi. Toto je hádam prijateľné pre inú strašnú smrť na bodnutím rozkročmo na ostrý kol k zemi, čo v začiatku novoveku často praktizovali Ukrajinci a Poliaci medzi sebou, kde sa umieralo druhý—tretí deň na zápal pobrušnice, ale my lekári nepoznáme otravy krvi čiže infekcie tak prudkej, aby usmrcovala za tri či šesť hodín, ako to bolo u Spasiteľa. Vo svojej prebohatej chirurgickej vojnovej praxi častejšie a bližšie som poznal infekciu za pokoja sa vôbec nevyskytujúcu, t. zv. traskavú hrdzu (Gasphlegmone), ktorú som sám videl z poraneného palca nohy postúpiť za 24 hodín až nad pupok (pacient potom amputáciou nohy bol ešte udržiavaný pri živote). Tedy ani toto vysvetlenie nie je dostačujúce, rovnako nie zdôrazňované azda vykrvá-

canie. Toto so stanoviska medicíny je celkom neprijateľné, pretože tu nikde a nikdy nebola poranená nijaká väčšina cieva, ktorá by (pravda, okrem hemofilie) mohla zaviniť smrteľnú stratu tejto prevzácnej šťavy telesnej. Mimochodom povedané — posvätné Plátno naprosto vyvracia túto domnienku!

Mám konečne sám v tejto veci značné skúsenosti, keď za svetovej vojny ako staničný lekár zastupoval som profesora Kukulú vo veľkej vojenskej nemocnici v Karlíne kde boli často ťažké krvácania z poranených hlavných arterií: krčných, stehenných a podramenných. Ale videl som za Brusilovej ofenzívy vo svojej poľnej nemocnici lineckého Červeného kríža vojaka, ktorý, majúc celú ruku odtrhnutú a len na dvoch centimetroch kože zavesenú, napriek veľkej strate krvi, vydržal ešte transport 25 km (za deň a noc). Alebo v Kolomeji našiel som z neznámych mi príčin krvácajúceho rekonvalescenta zo skoro už zahojeného prestreľu stehennej kosti nad kolenom, kde pacient, v noci stratiac skoro pol štvrta litra krvi, ešte bol v poslednej chvíľke zachránený a odoslaný do zázemia, odkiaľ nám po roku poslal pohľadnicu. Menoval sa Biffel.

Minulého roku v júlovom čísle „The Catholic Medical Guardian“, v orgáne to katolíckych lekárov Veľkej Británie, t. j. ich Gildy sv. Lukáša a Sväzu sv. Kozmu a Daniána, vyšiel informatívny článok jezuitu lekára Rylanda Whitakera, práve o lekárskej stránke umučenia Pána. Ale ani tento učený muž nemohol dospieť k žiadnemu konečnému rezultátu, hoci odborne vypočítal a rozlišoval všetko, čo tu mohlo prísť v úvahu. Whitaker sám sa zmieňuje ďalej o možnej príčine prasknutia hlavnej tepny srdca, aorty. Ale tá musí byť chorobne zmenená, prípadne pokročilejšieho veku, práve tak ako prasknutie srdečného svalu, hoc sa aj vzácne vyskytuje, jednako nie je pre tie desaťtisíce či státisíce dostatočným vysvetlením. Najväčším zo všetkého, hoci stále ešte len východiskom z núdze, je názor, že tu ide o srdečnú mŕtvicu, t. j. náhle vysilenie svalu srdečného, ktorý vypovie svoju službu. Ale toto

mohlo by azda spolupôsobiť v posledných štádiách smrteľného zápasu na kríži, nič viac.

Ale prečo k tomuto vôbec dochádzalo? Čo bolo hlavným mučiacim prostriedkom, keď už smrť kríža bola skutočne strašným martyriom, ako o tom svedčí už uvedený citát zo sv. Augustina, ktorého bezprostrední svedkovia mohli ešte vídať telá odsúdencov, svíjajúcich sa na dreve kríža, prekliatom a obávanom! Čo teda bolo vlastným smrtiacim prostriedkom tejto tak ukrutnej popravy?

Túto otázku, ktorá vo svojej všeobecnosti vždy bola a zostáva otázkou lekárskou, možno zodpovedať jedine lekársky, a to na podklade najpodrobnejšieho pozorovania a usudzovania i skúsenosti. Sum cuique — každému, čo mu patrí.

Vzpomínam si, že jedným z najukrutnejších trestov bývalej rakúsko-uhorskej armády bolo takzvané „Anbinden“, t. j. uviazanie previnilého vojaka tým spôsobom, že bol donútený na celkom krátky čas stáť len na prstoch nôh. Čo tu bolo príčinou jeho mimoriadne krutých bolestí? Do krajnosti napnuté svalstvo, rýchlo prechádzajúce v krčovité sťahy. Preto tohoto trestu nesmeli sa použiť dlhšie ako na 5—10 minút! To isté, ale v merítke omnoho väčšom, bolo hlavnou vecou pri treste smrti krížom.

Predstavme si celú situáciu. Za ruky prebité v zápästí, ba i za poranený nerv viseli úbožiaci na kríži, majúce celé telo napnuté, pribité k tomu i za nohy, v ktorých zpočiatku mali akúsi oporu. Táto však vzhľadom na to, že spočívala na hranách klincov, t. j. v rane, nebola ani dostatočnou, ani trvalou. Váhou tela boly horné končatiny zrejme preťažené. Nestačily jednoducho na úlohu pripadajúcu za normálnych pomerov svalstvu dolných končatín.

Preťažný sval pokúša sa zprvu vyhovieť zvýšenej práci naň uloženej, najmä keď sa jej nemožno vyhnúť. Napína sa stále viac a viac, až dosahuje najvyššej miery svojej výkonnosti. A ton je krčovitý sťah,

trvalé ustrnutie v kŕči. V kŕči, ktorý z abnormálnych podnetov nervových vie tak ťažko napadnúť naše lýtka, predurčené k tomu kŕčovými žilami, t. j. zlým obehom krvi, zlým okysličovaním. A pri príliš predráždených svaloch priečne pruhovaných, t. j. našej vôle podliehajúcich, stiahnutím svalov nastáva zlý obeh krvi, a tento zasa znova zvýšené sťahy svalstva! Všetko sa navzájom stupňuje a podnecuje, až sa sval ocitne v najvyššom svojom podráždení a výkonnosti, ktorú poznáme pod menom takzvanej tetanizácie. Áno, to je správne meno, pretože tento nesmierne bolestný stav (stlačením zakončenia citlivých nervov vo svaloch) poznáme dostatočne ako smrteľné onemocnenie pri osobitnej nákaze, pri takzv. tetane (traumatickom), vzniklom z poranenia!

Bacil tohoto strašného onemocnenia viaže sa svojím spôsobom na centrálnu nervovú svojimi toxínmi (jedmi), ktoré potom dráždia svalstvo k trvalým kŕčovitým sťahom. Tieto vystupňujú sa v záchvatoch do nemožnosti a postihujú nezdravého pri celkom jasnom vedomí, takže jeho muky sú vystupňované do šialenstva. Tu prehýna sa všetko svalstvo jeho trupu i končatín v oblúk a celá váha tela spočíva len na päťkách a tyle hlavy.

Niečo celkom podobného odohrávalo sa na odsúdených k ukrižovaniu. Vysilujúce sťahy svalstva predlaktia, už v kŕče prechádzajúce, postupovaly na zálaktie, ramená, svalstvo prsné, chrbtové, stehenné a dolných končatín. Prirodzene, že obeh krvný tým nesmierne viaznul, i dýchanie bolo značne zafaržené. Tým pridružil sa nový zdroj ďalších kŕčov: vnútorná asfixia, t. j. nedostatočné okysličovanie predovšetkým tkaniva svalového.

Nadmierna práca zvyšuje telesnú teplotu a spôsobuje silné potenie. Tak postihnutí oným traumatickým tetanom, potia sa na celom tele, horúčka im stúpa do tej miery, že dosahuje po smrti až najvyššieho stupňa, 44° Celsia.

Hľa, tu v hojnom pote získava nesmiernu podporu Vignonova teória o vzniku odtlačkov posv. hrobného Plátna turínskeho výparmi potu, krvi atď.! A potom je tu druhá vec, nesmiernej dôležitosti: rýchle posmrtné stuhnutie! To sa dostavuje temer. hneď, takrečeno s posledným výdychom. A máme pre to aj iný doklad, v svalstve, premáhanom do krajnosti... pri parforných poľovačkách! Tu vysilený jelen, len čo dostane do tyla svoju ranu z milosti, ktorou je usmrcovaný, ihneď stuhne na celom tele pre veľkú prácu, vykonanú jeho svalstvom! Z tej istej príčiny svalstvo ukrižovaných, tak isto do krajnosti vyčerpané, ustrnulo ihneď po smrti, čo všetko pozorujeme najlepšie na odtlačkoch posvätného Plátna.

Ukrižovaný umieral najhroznejším spôsobom pri plnom vedomí. Doslovne ako rozšliapnutý červ, ktorého rozdrvila ťažká čižma a nechala svojmu osudu i neodvratnému, konečnému zániku! Postihnutý bol strašlivými kŕčmi, ktoré môže posúdiť iba ten, kto často trpieva kŕčami lýtok, alebo žlčovými, či ľadvinovými kamienkami. Tento jedine si vie urobiť aspoň trochu približnú predstavu, čo to znamená byť pribitý a zomierať na kríži. Strašné kŕče zachvacujú predovšetkým svalstvo prsné, ktoré má za účel mechanicky rozširovať a zužovať prsný koš, a tým nasávať alebo odtiaľ vyháňať vzduch. To všetko deje sa bez nášho vedomia, celkom automaticky. Zpočiatku je len zaťažovaný a rušený vonkajší dýchací proces, ale keď potom očívidne silné rozťahovače pŕs nadobudnú prevahy nad slabšími sťahovačmi, najmä keď kŕč prejde na bránicu, ocitne sa prsný koš v ustrnulej pozícii a nemôže ďalej vymieňať vzduch, potrebný k okysličovaniu krvi! Nemôžeme ani vdychovať, ani vydychovať. Takto postihnutý zbledne, zbelasie a zosinie! Zastavením dýchania zastaví sa i práca srdca, a tým dostaví sa i smrť!

Bezprostrednou príčinou smrti je zadusenie, vonkajšou zosinalosťou (cyanozou) nádherne zobrazené. Preto nazaj: zosinalosťou Jeho sme uzdravení! Aké nádherne potvrdenie dostáva tu Písmo sväté! (Izaiáš. 53. 5 a I. Petra 2. 24.)

Namietne mi niekto: je to azda teoria, keď aj nie pravdivá, aspoň dobre nájdená. Ale ako možno vysvetliť, že niekedy ukrižovaní žili dva, tri dni na kríži? Báže i týždeň tam viseli, kým zomreli. Celkom jednoducho, lebo kati mali pri ukrižovaní technické možnosti, ako docieľiť oboje: spomalenej alebo zrýchlenej smrti. Pre prvý účel dávali pevne pod obidve nohy kus dreva a odsúdencov pribíjali za každú nohu osve, takže vlastne stáli tu pribití ku krížu, nie na kríži. Hľa, čo znamená Zenklov trik správne použitý! Váha tela spočívala na prirodzených podstavcoch nôh. Horné okončatiny, prsné svalstvo neboly nijako preťažené, ani postihnuté krčami. Odsúdenci zomierali tu hlavne vysilením, nedostatkom tekutín, bez ktorých, ako je známe, nedožije sa človek siedmeho dňa. Pre týchto bola táto strašná smrť značne oslabená a oddialená. Menej už však tým, ktorým do rozkroku na svislom brvne kríža bol upevnený kolík, na ktorom títo „equitabant in cruce“ (sedeli na kríži, ako na koni). Podobná opora váhy tela značne ušetrila ich telesné sily a predlžovala smrteľný zápas, lebo nakoniec nebola dostatočnou oporou na dlhší čas. Takto ukrižovaní zomierali iste prv, ako tí, už spomenutí, s podporou nôh. A najhoršie boli na tom tí, ktorí boli pribití za skrížené nohy, lebo váha tela, spočívajúca na napnutých ramenách, bola úplne zachytená len jednou nohou, na spodku pribitou. Druhá bola v kolene ohnutá a viac-menej vyradená z nadnášania visiaceho tela.

S druhej strany, čím sa urýchlila smrť ukrižovaných? Na to máme preca najkrajšiu odpoveď v samotnom Evanjeliu. Vieme dostatočne z historie, že starí Rimania nikdy raz vynesený rozsudok neodvolávali, ani nemenili. Kto bol odsúdený na kríž, ten tam musel aj zomreť. A jako toho dosiahli? Čítajme príslušné verše Písma svätého! Náš Spasiteľ po strašnom zbičovaní, ktoré, súdiac podľa odtlačkov posvätného Plátna, samo bolo dostatočné ho usmrtiť, vydýchol svoju dušu po troch alebo šiestich hodinách svojho pribitia na kríž. Nech exegeti-odborníci sami si rozhodnú presne tento čas. Pre mňa, ako lekára, stačí podivenie Pilá-

tovo, ktorý nechcel ani uveriť zpráve Jozefa z Arima-
šie, a dal si od stotníka úradne zistiť už nastalú smrť
Ježišovu, čo sa stalo odborným prebodnutím boku.
Ale obdivom lotrom nechcelo sa tak rýchlo odísť s to-
hoto sveta, hoci už nastávala sobota, kedy podľa židov-
ských zvykov nesmel odsúdenec visieť na popravnom
mieste. Tu sa kati na rozkaz chytili drevených alebo
železných kyjov a popreražali im holene, čo medicín-
sky znamenalo stratu nožných opôr, spomaľujúcich
smrť a skôro okamžité uvedenie v akciu krčovitého
stiahnutia svalstva končatín a prs s rýchlym výsled-
kom smrti!

Isteže tiež spolupôsobily tukové vmetky, embolie, do
plúc vchádzajúce z roztrieskaných kostí holeňových
či stehenných.

Nepolámte v ňom kosti. Hľadieť budú na toho, ktoré-
ho prebodli.“ (Ján 19, 36-37).

Ale znova počujem námietku: ktoré sú dôkazy pre
túto teóriu, hoci je aj celkom pravdepodobná? Naj-
lepším dôkazom a svedectvom je samo posvätné Plát-
no, lebo z neho moje oko priamo vyčíta všetky potvr-
denia dosiaľ povedaného.

Tetanickými krčami postihnutý nemocní ukazujú
v obličaji ako druhý príznak vážnosti svojej choroby
takzvaný „sardonský úsmev“... Svalstvo hornej gam-
by sa krčovite stiahne k prepodivnému úsmevu krutej
bolesti... a zdá sa mi, že práve ten utkvel v posmrtnej
štrnulosti najmä na ľavom boku tváre Spasiteľovej.
Pri pohľade zpredu na posvätné Plátno je predovšet-
kým nápadné, že nepozorujeme skoro nič z odtlačkov
krku alebo hornej časti prs. Skutočne dotrpel Spasiteľ
podľa slov. sv. Jána (19, 30), že „naklonil hlavu a vy-
pustil dušu.“ S druhej strany na zadnom odtlačku
možno pozorovať svalstvo krku, vlasy atď., všetko
v jedinej silnej mase dobre vyznačené. Považoval som
to prv za štrnulé svalstvo šije, priliehajúcej k šikmé-
mu brvnu kríža, ale pán profesor Tonelli z Turína
opravil túto moju mienku, takže dnes sa kloním k ná-
zoru, že pri nesení alebo ukladaní mŕtvoľ Kristovej

hrobné plátna sledovalo najpresnejšie i toto nachýlenie hlavy vpred, nie súc viazané strnulou rovinou, ale priliehlo dobre k telu. Iste i pred smrťou široký kotúč trňovej koruny nútil Kristovu hlavu značne dopredu. Ale najvýrečnejšími dokladmi môjho názoru na príčinu smrti Ukrižovaného (krčovitú strnulosť všetkého svalstva) vidieť môže i laik celkom jasne na krásne sa rysujúcich veľkých svaloch prsných (mm. pectorales majores), ktoré sú priamo skamenelé vo svojej posmrtnnej stuhlosti a dobre vynikajú. Aj prsný koš je dosť rozšírený, zodpovedajúc väčšej sile týchto rozširovateľov prs. Vzadu obidve lopatky priliehajú v celej svojej šírke k telu na dôkaz ich silného pritlačenia svalstvom. Ale najlepšie možno vidieť tu krčovitý sťah bránice, javiaci sa na vpadlom nadbrušku (epigastriu) a značne vystupujúcom podbrušku (hypogastriu). Toto predovšetkým potvrdzuje môj výklad príčiny smrti ukrižovaných.

Ako som sa už zmienil, pre krčovité sťahy traumatického tetanu sú veľmi charakteristické prehnutia svalstva na chrbáte a bedrách, tvoriaceho silný oblúk vpred, lordozu. Či ju môžeme mať lepšie vyznačenú ako na odtlačkoch posvätného prestieradla, kde sa rysuje tak význačne, že vo vodorovnej pozícii sa ocitnúvšie telo Kristovo po sňatí s kríža nepripustilo, aby z bočnej rany náhle vyrinuvšia sa krv nestekala dolu smerom k stehnám, ale našla si ľahšiu cestu k ľavému lakťu a boku! Hoci odtlačky v bedernej krajine sú značne oslabené, jednako oba sedacie svaly vystupujú na posvätnom Plátne opäť celkom zreteľne, vpravo lepšie, ako vľavo. Prirodzene, keďže ľavá dolná končatina bola pribitá na pravú, musela sa mierne ohnúť v kolene, čo znova celkom zreteľne zisťujeme.

Na otázku: koľko bolo klincov, ktorými bolo pribité presväté telo Spasiteľovo na kríž, odpovedá posvätné Plátno celkom určite a jasne. Boly to tri klince. Ak sa nemýlim, i v Cirkvi sa uctievali len tri klince. Nesmierne zaujímavé je presne pozorovať osu tela na odtlačkoch posvätného plátna Kristovho, ktorá priamo prechádza hlavou, krkom, chrbtovou kosťou po celej

dĺžke, aby potom v jedinej čiare dosiahla stred šlapaje pravej nohy tam, kde táto bola pribitá uprostred svišlého brvna kríža. Najmä na Enrieových fotografiách presne vyniká akési prehnutie Spasiteľovho tela naľavo, ktoré nastalo tým, že ľavá dolná končatina stuhla po smrti v miernom ohnutí, a preto i skrátenie pre úplný nedostatok času nebolo nejako vyrovnané (čo i tak by bolo išlo ťažko). Bola len jednoducho složená s chrbta pravej nohy a odložená na stranu vľavo, čím vybočila z telesnej osi. Ohnutie tejto ľavej dolnej končatiny, a z toho nasledujúce skrátenie je naprosto neklamným svedectvom o tom, že obidve nohy boli pribité jediným dlhším klincom, okolnosť to, ktorá znova značne urýchlila smrť Vykupiteľovu.

S lekárskeho stanoviska nemožno robiť žiadnych námietok proti tejto možnosti, lebo ťažkým kladivom a dostatočne dlhým a silným klincom dali sa obidve nohy takto pribiť, vlastne priraziť na seba a na kríž v pozícii, ktorú normálne sotva by sme mohli napodobniť alebo dosiahnuť. Pri tom treba ešte povážiť, že pri popravnej exekúcii nezáležalo katom na tom, či pri tom popretrhujú väzy alebo napoly vyklbia priehlavky, len keď dosiahnu svoj cieľ, t. j. riadne a pevne pribijú nohy na kríž! Taktiež i odtlačky posvätného Plátna svedčia o tom, že chodidlá ukrižovaného boli príliš násilne dolu stiahnuté, temer vytknuté.

Ako som už povedal, posmrtná stuhlosť ukrižovaných nastupovala skoro bezprostredne po tom, keď vydýchli dušu. I Spasiteľove ruky stuhly, a to značne pretiahnuté, s palcami posunutými oproti malíčku, takže na odtlačkoch posvätného Plátna vidíme obidve ruky bez palcov, čo je nesmierne dôležité potvrdenie názorov a objavov dr. Barbeta. Hoci obidva ramenné svaly (mm. deltoidei) boli už smrťou stuhnuté, ich odpor jednako nebol neprekonateľný pre živú silu Jozefovu alebo Nikodémovu, ktorí obidve ruky pritlačili k telu, ba i cez seba prekrížili. Pritom pravá ruka sa nám zdá dlhšou, ako ľavá.

Ako som už hore povedal, objav dr. Barbeta, že pri ťažkom a bolestnom umieraní vytvorí sa v osrdečníku tekutina, ktorá pri prepichnutí srdca vyteká spolu s krvou, je novým a nečakaným dôkazom pre správnosť týchto mojich výkladov o príčine smrti ukrižovaných.

Uvediem ešte jedného význačného svedka pre svoje výklady smrti kríža predráždením a tetanizáciou svalstva. Videl som sám, že po obyčajnom silnejšom kŕči istého stehenného svalu (m. sartorius) vyskytla sa pri jeho úpone značná krvná podliatina. A na presvätom tele vidíme plno krvných podliatin od rímskych bičov (flagrum romanum). Súdiac podľa objavov inž. G. Cordonniéra na posv. tunike v Argenteuil, bičovaním chrbáta Kristovho vyšla i krv v značnejšom množstve. Najmä uprostred chrbáta a smerom k ľavému stehnu bolo jej dosť veľké množstvo. Väčšinou ale neprenikla cez rozšľahanú, ale neroztrhanú kožu. Len tie strašné kŕčovité sťahy svalstva nashromaždily ju na týchto miestach vo väčšom množstve, takže my po toľkých storočiach vidíme presne znova každucký šľah bičov, hoc aj prvú krv, hneď pri bičovaní sa vyrinuvšiu, vsala do seba posv. vnútorná sukňa, spodný to Kristov šat, ktorý podľa súhlasu evanjelistov po bičovaní bol vrátený Mužovi bolesti. Teda čím viac študujeme problém smrti na kríži, tým viac sme udivení, otrasení vo svojom vnútri nad ukrutnosťou tohoto ortieľa smrti. Naozaj, tu miznul život kvapka za kvapkou. Preto podľa stupňa zaťaženia a podráždenia svalstva stupňovali sa i šialené bolesti odsúdencov na kríži, takže kričali od bolesti, preklínali seba, ľudstvo a všetko na svete, rúhali sa Bohu, zlorečili najhnusnejšie ľuďom i celému okoliu až nakoniec dobrotivá smrť urobila koniec ich strašným bolestiam, až do šialenstva privádzajúcim. S podobným držaním sa lotrov veľmi kontrastovala nesmierna, ozaj nadľudská trpezlivosť, sebazaprenie a láska Spasiteľova, odpúšťajúca svojim vlastným katom! V týchto strašných bolestiach ozaj prejavil Kristus svoj božský majestát, ktorý a zraďi

tak výstižne i v posmrtnom výraze jeho presvätej Tváril

Je veru nesmierne zaujímavé, ako odtlačky posvätného Plátna a z nich vyplývajúce naše medicínske znalosti nádherne potvrdzujú nielen s hľadiska exegetického, ale i čisto lekárskeho, starozákonné proroctvo, hlavne Izaiášovo v kap. 53, čo nás naplňuje najväčším obdivom. Škoda, že nežijú ani Delitsch, ani Renan, ktorí pred rokmi hlásali, že táto prorocká kapitola, tak naskrze presne hovoriaca o utrpení, smrti, pochovaní, vzkriesení i o oslávení Mesiášovom bola isto napísaná až na Golgote. Čo by si s ňou počali dnes, po týchto ohromujúcich vlašajších a predlašajších vedeckých objavoch, ktoré s Písmom svätým a Plátnom turínskym tvoria preca jediný, nerozborný celok, do prachu srážajúci vzdory ich nevery!

Ale i necitní kati ťažko znášali zúfalé výkriky svojich obetí a ich zápas so smrťou. Museli pri nich stáť na stráži, a pri všetkej svojej bezcitnosti a surovosti našli v sebe preca iskierku ľudského citu. Nevedeli sa premôcť, aby im nepodali aspoň niečo k omámeniu, k obľahčeniu neznesiteľného, smrteľného zápasu. Podávali im narkotický nápoj: víno smiešané s myrhou, alebo ocot so žľčou. Ale náš Spasiteľ aj v týchto najhroznejších útrapách smrti i v najkrutejšom smäde (ktorým bol mučený pre veľké straty krvi, potu atď.) odoprel použiť posledný záblesk ich milosrdenstva... Volil radšej pri plnom a jasnom vedomí do poslednej kvapôčky vypiť svoj kalich bolesti a horkosťou pretekajúci... len a jedine z nesmiernej, naozaj božskej lásky k nám, pre naše spasenie! Zápasil strašne so smrťou, až jej podľahol... Keď odpustil svojim katom i nepriateľom a odovzdal svoju Matičku svojmu najmilšiemu, jedinému vernému učeníkovi sv. Jánovi, a cítil už chladný dotyk blížiacej sa smrti v beznádejnom zápase o vzduch, sobral ešte nadľudským úsilím svoju poslednú silu, aby dal výraz strašnej svojej opustenosti od svojho Boha zvolaním: Elóí.

Elói lamma zabachtani (Bože můj, Bože můj, proč si
ma opustil). Potom odovzdal svoju dušu Otcovi a s po-
slednými slovami „šálem kulóchi“ — dokonané je —
dokonal na kríži svoju golgotskú tragédiu... svoju
kozmicckú Oheť...

IX. Turín a Konnersreuth.

*„Aké to máš rany uprostred rúk svojich?“
(Zach. 13, 7.)*

„Stigmatizovaní sú práve tí, ktorí podľa starého slova „Baránka nasledujú na všetkých cestách jeho“, lebo vstúpili s ním do pokrmného svätku. Tep jeho srdca možno cítiť na všetkých ich tepnách. Vniká až do špiku ich kostí. Obet kríža, ktorá sa nekrvavou cestou na oltári oslavuje, pokračuje v nich cestou krvavou v stálu upomienku na onen veľký akt. Ukrižovaný... tak stále prítomný, oslava pre všetky časy“ (Görres: Die christliche Mystik, II., 455).

Len čo som uzrel snímky tohoto prevzácneho turínskeho prestieradla, ihneď som zbadal jeho úžasnú podobnosť a shodu so živou ozvenou, bá možno povedať so „živým obrazom Ukrižovaného“, ktorým je stigmatizovaná z Konnersreuthu. Vo svojich mnohých prednáškach o nej snažil som sa upozorňovať na túto vzájomnú shodu.

Stigmatizácia sama je veľmi zaujímavý oddiel kresťanskej mystiky. Stigmatizácia je preca omilostenie, v smysle cirkevnom, dopriavané osobám mimoriadne intenzívnym spôsobom spolutrpiacim s Ukrižovaným, takže na ich smrteľnom tele objavujú sa rany umučenia Pána. Čím ďalej som premýšľal o tejto veci, tým viac som si uvedomoval, že vlastne stigmatizácia je mystikou utrpenia par excellence. Utrpenia bez hraníc, akého je schopný len človek, aby sa pripodobnil utrpeniu Kristovmu, ktoré prevyšuje vôbec všetky hranice.

Podľa slov Görresových je stigmatizácia najsilnejšou ozvenou Ukrižovaného, ktorá sa nesie cez storočia. Je to znova živý človek, ktorý nosí na svojom tele tieto rany Kristove, nevysvetliteľným spôsobom získané v extáze. A účel toho všetkého? Či to nehovorí krásne sama Cirkev svätá vo svojej liturgii 17. septembra na deň stigmát sv. Františka Serafínskeho; „Pane Je-

žišu Kriste, ktorý si na tele blahoslaveného Františka obnovil rany svojho umučenia, aby si roznieť srdcia naše ohňom svojej lásky, keď svet chladol..."

A skutočne tak mnohí, ba povedzme radšej, všetci praví stigmatizovaní boli úžasnými trpiteľmi alebo trpiteľkami. A to je, povedal by som, najvýznačnejší ráz ich poslania. Všetci, a je ich vyše 340 Cirkvou uznaných, ako naša Terezia Neumannová, prešli pravou vyhňou utrpení, alebo celý život trávili v utrpení bez konca a miery, na pr. sv. Lidwinia Sydenhamská, ktorej životopis obrátil Huysmansa, takže prestal písať o veciach prekliatych a napísal svoju uchvacujúcu knihu „Katedrála“. A aký bol život poslednej blahorečenej zo stigmatizovaných — Gemmy Galgani — zomrelej v Lukke Toskánskej r. 1902? Alebo poslednej svätorečenej Veroniky Giuliano? Znova bezodné utrpenie, ktorým ľudia stigmatizovaní prechádzajú a konečne nad ním zvíťazia tým, že všetko obetujú Bohu, ako smiernu obeť. Potom už nemôžu viacej trpieť, lebo každé utrpenie alebo bolesť sa im stáva radostnou službou Bohu. Utrpenie prestalo pre nich existovať. Jedine tak prekračujú hranice strastí a bolesti tohoto slzavého údolia.

Hoci pri stigmatizácii hlavným účelom je rozlievať dobro a milosti po okolí a široširokom svete, jednako trpiaci Kristus dáva okrem toho aj osobitné nesmierne milosti dušiam takto spoluúčastným na jeho bolesťoch. Počínajúc hagio- a kardiognózou, prorockým víziami, osvieteniami každého druhu, levitáciami, bilokáciami, nevysvetliteľnými pôstami s Eucharistiou spojenými, končia sa v mystickom nazieraní a extatických rozhovoroch so Spasiteľom. Zmienim sa len o jedinej predchodkyni Terezie Neumannovej, jednoduchej rehoľnici z Dülmenu, o Anne Kataríne Emmerickovej, ktorej vidiny o prehorkom umučení Pána a živote pravej Panny zachytil nám v básnickom rúchu jej verný Klemens Brentano. Pravda, Cirkev sv. právom podovoláva sa týchto súkromných vízií, lebo zjavenie Ríma sv. je každému dostačujúcou smernicou k do-

siahnutiu života večného. Ale prečo je ohromujúce, že na pr. Emmericková, osoba s úplne nedostatočným vzdelaním, ktorá okrem svojho najbližšieho okolia nikde nebola, opísala neďaleko Smyrny, v krajine bývalého Efezu, príbytok presvätej Panny na jednej hore. A o osemdesiat rokov po jej smrti šli mníši presne podľa jej opisu, a na hore, zvanej Bul-bul Dag (Slávičia hora) našli úplne presné rozmery domku i všetkého, presne podľa jej vidín! Obidve jej knihy vykonaly nesmierne mnoho dobrého v ľudských myšliach, lebo najnádhernejšie veci boli tu podané i v najkrajšom vonkajšom rúchu.

Rovnakým omilostením, azda ešte väčším, bola obdarená „naša“ stigmatizovaná z Konnersreuthu, ktorá toto umučenie Pána nielen bezprostredne vidí, ako nemý svedok, nielen všetky slová počuje v pôvodnom aramejskom jazyku, ale i sama na sebe v mimickej (napodobňujúcej) extáze všetko nám znázorňuje. V tomto ohľade je to niečo úžasného, čo preniká srdce i ľadviny, niečo nezabudnuteľného, a pritom do poslednej litery pravdivé, čo je najhlavnejšie. Kto to prežil, stáva sa takrečeno novým človekom. Najkrajší príklad toho dal nám najohnivejší obhájca T. Neumannovej. konvertita dr. Gerlich. Česť jeho svätej pamiatke! Sám neohrozený zástanca katolicizmu, arcibiskup kardinál mníchovský Faulhaber nazval Tereziu priliehavo „živým obrazom Ukrižovaného“. Jej prípadu použil k mocnej výzve, aby sa ľudstvo znova vrátilo do rán Kristových. Jej mimická extáza spolu s vliatymi znalosťami takzv. „povýšeného stavu vedomia“ vynútily nesmierny úžas u sionistického lekára-novinára Dr. W. Weissla, takže mu mráz prebehol po chrbáte!

Pre obmedzenosť miesta držím sa tu len prostých faktov jej mimickej extázy, ktoré keď som prirovnával ku posv. Plátnu, našiel som ich prekvapujúcu shodu. vzájomné doplnenie a potvrdenie.

Predovšetkým, s akým silným dojmom popisuje Terezia Neumannová Kristovu tvár! Tvár Kristova jej

vízií je tak žiarivá, krásna a podmaňujúca, že to nemožno slovami ani vyjadriť, tým menej štetcom, farbou alebo uhľom zachytiť. Nie je; a nebola nikdy spokojná s hoc i krásnym obrazom Kristovým, čo viem z vlastnej skúsenosti. Len jedinému uznávala najpri bližnejšiu podobnosť so Spasiteľom. Bol to obrázok školských bratov z Kirnachu, Villingen „Kristus medzi klasmi“, ktorý jediný našiel milosť v jej očiach. A čo vidíme na posv. Plátne: Kristus bol rozhodne i zovňajškom krásny, podmaňujúci človek. Veď i jeho znetvorený, umučený obličaj má ešte toľko sily v sebe, že sa nemôžeme od neho odtrhnúť a dosť nasýtiť jeho nezvyklou krásou a mocou.

Dostal som tú veľmi zaujímavú, vieryhodne zaručenú zpravu, že inž. Cordonnier z Paríža, fotografista ne-sošívanej sukne Kristovej z Argenteuil, pri svojej návšteve v Konnersreute roku 1931 ukázal tejto stigmatizovanej celkom novú Enrieovu fotografiu božskej Tvári z posvätného Plátna. Pri pohľade na ňu začala Terezia Neumannová roniť krvavé slzy, doznávajúc, že na nej poznáva Ježiša svojich extáz a vízií, len o niečo staršieho. Prirodzene, dodal by som k tomu, lebo prenesmierne utrpenie Spasiteľovo, podstúpené bezprostredne pred smrťou, mohlo zanechať tieto stopy v Jeho predrahých rysoch.

Druhé, čo Terezia Neumannová zdôrazňovala, že Kristova brada nie je ani dlhá ani krátka, ale uprostred rozdelená, vidíme doslovne potvrdené na posv. Plátne.

Čítajme ďalej zpravu Anny Kristiny Emmerichovej o Pánu v Jeho životopise od Klementa Brentana zachovanom (Regensburg 1860, III., str. 254): „Ježiš bol väčší ako apoštolovia. Kdekoľvek stáli alebo chodili, všade bolo videť, ako vyčnieva nad nimi svojím bielym čelom. Chodil veľmi vzpriamený, nebol ani chudý, ani tučný, ale celkom zdravo a ušľachtilo vyvinutý. Mal široký chrbát, široké prsia. Jeho svaly boli vyvinuté cestovaním a námahou a preca nebolo na nich stopy ťažkej práce.“ Ako často sme mohli konštatovať pravdivosť týchto slov v predošlých kapitolách, najmä

keď výška jeho postavy bola na posv. Plátne nameraná na 180 cm!

Ako nadšenému hlasateľovi Konnersreuthu, vždy mi bola nápadná shoda medzi stigmami trňovej koruny Terezie Neumannovej a krvou Spasiteľovej hlavy zachytenou na tomto posvätnom Plátne. Naša stigmatizovaná má zo svojich 8 až 9 krvácajúcich bodov väčšinu na zadnej časti hlavy, okolnosť, nad ktorou sa zadivil už i Enrie.

Z týchto rán začne krvácať táto nevesta utrpenia Kristovho len vtedy, keď vo svojich víziách vidí, že Pán Ježiš je trním korunovaný. Za svojho piatkového utrpenia krváca trikrát, ako som sám videl na jej ručníku, ktorý som mal v ruke. Toto trojnásobné krvácanie býva sorskupené v mimovoľnom dojme planých ruží: krváca predovšetkým, keď Mu v prétoriu paláca Pilátovho vtlačia na hlavu objemný klobúk z trnia a keď Ho soldateska posmieva a potupuje. Potom, keď Kristovi, pri bičovaní vyzlečenému, vrátia šaty, t. j. nesošívajú sukňu a dajú mu niesť ťažký kríž na popravisko. Po tretie, a potom stále, krváca jeho spoločenica v utrpení, keď znova strhnú s Krista tento odev, o ktorý hádžu lós, a pribijú Ho s korunou na hlavu na kríž, ktorý znova svislým brvnom stále hlbšie vtlačoval do zátylia svoje ostré trne. Preto Kristus na posv. Plátne i Terezia Neumannová krvácajú hlavne vzadu. Terezia Neumannová upadne do extázy hneď ako vidí, že Judáš zradil Pána; ale až od chvíle, keď paholok veľrady židovskej uderí Krista do tváre, začína trpeť, a miesto kryštálovo-čistých sĺz, roní slzy krvavé. O chvíľu tečie jej z očí čistá krv asi za 7—8 hodín. Niektorí videli v tomto akúsi rovnocennú vec s krvavým potom Kristovým, ktorý sa iste i na posv. Plátne musel nejako prejaviť (a sú podobné mienky a hlasy).

V príslušnej kapitole upozornil som na to, že na chrbáte na pravom ramene Kristovom je veľa nepravidelných odrenín, belasín a zárezov, ktoré vznikly asi tým, že ťažký predmet krátko pred smrťou spočíval na ramene odsúdeného k ukrižovaniu. Tejto veľkej váhe má-

ne sa pokúšal čeliť na tomto mieste shrnutý alebo podložený spodný odev. Na podiv, asi pred tromi a či štyrmi rokmi dostala stigmatizovaná z Konnersreuthu na pravom ramene takzv. „šiestu stigmú“, o ktorej cirkevná tradícia nič nevie, ale ktorá logicky správne mohla nastať práve ostrými hranami kríža, tamtiež nesenými. Ale vedľa o ňom mystikovia, najmä nadšený ospevovateľ umučenia a svätých rán Pána, veľkolepý svätec stredoveký, sv. Bernard z Clairveaux, ktorý, keď sa v mystickom rozhovore opytoval Spasiteľa, ktorá rana za živa Ho najviac bolela, dostal odpoveď: „Tá, o ktorej svet nič nevie, rana na pravom ramene.“ Posv. Plátno shrňuje všetky tieto veci dohromady a ukazuje nám ich proste a presvedčivo.

Stopy bičovania Pána, tak ostro a ukrutne vyznačené po celom tele odtláčkov na posv. hrobnom Plátne turínskom, objavujú sa od posledných štyroch či piatich rokov prechodne i na našej stigmatizovanej, hlavne na chrbte, v podobe nabehnutých pruhov a rán. Ale táto nám vo svojich piatkových extázach svojim spolutrpením znázorňuje, že Spasiteľ je bičovaný i zpredu, zrejme, aby Pilát mohol vyriešiť svoje hrozná slovo: „Ecce homo.“ Ejhľa, je to ešte človek, tá skrvavená masa, ktorú vidíte pred sebou, ktorá vydáva ešte posledné známky života? Terezia Neumannová vidí a na otázky odpovedá, že Kristus je bičovaný dvakrát tromi rímskymi vojakmi, ktorí sa vystriedali, aby do tela, hore za ruky uviazaného a len tak-tak prstami zeme sa ešte dotýkajúceho, bez najmenšieho súcitu a milosrdenstva šľahali svojimi nástrojmi ukrutností. Sama vo svojej extáze znázorňuje, ako Kristus Pán očakáva ranu, ako táto dopadá a potom otrasie celým presväтым telom a doznieva.

Potom prichádzajú na rad stigmy, o ktorých som už povedal to najhlavnejšie. Neznázorňujú preca miesta skutočného pribitia rúk Spasiteľových na kríž, ako to bolo dosiaľ chybné vykladané a teraz definitívne posv. Plátnom turínskym vyvrátené, ale sú to miesta vstupu a výstupu úžasných milostí mystických. najmä u stig-

matizovaných. Ako priateľ priateľov Terezie, mal som príležitosť na vlastné oči vidieť kópiu náhodilej amatérskej fotografie, ktorá zachytila zdvihnutú pravú ruku Tereziinu, pri čom jej z dlane vychádzal intenzívny paprsek svetla. Ako ma uistil fotografista-odborník, ktorý túto fotografiu zhotovil, nebolo na negatívne stopy najmenej manipulácie, retušovania, či niečoho podobného. A teraz opačné tvorenie sa hrotov i hlavičiek klincov, než ako to mohlo byť u skutočne ukrižovaných, potvrdzuje i toto moje obšírne už opísané tvrdenie o nemožnosti pribitia na kríž za dlane rúk.

Čo sa týka rany v boku u našej stigmatizovanej, Terezia patrí medzi takzv. gauchères, t. j. ľavičiarov, lebo má svoju stigmú na ľavej strane prs medzi štvrtým a piatym rebrom, neďaleko prsnej kosti (sterna). Je to zrkadlový obraz, ktorý si stigmatizovaní asi neuvedomujú. Táto stigma bola prvá, ktorú Terezia dostala, asi 4—5 týždňov pred Veľkou nocou r. 1926, keď v noci so štvrtka na piatok počas modlitby sa ocitla v extáze a videla dej Getsemanskej záhrady. Ranu túto pečlivo skrývala. Až na Veľký piatok toho istého roku ukázaly sa nenazdajky v dlhotrvajúcej extáze ostatné štyri na vrchnej strane rúk a nôh. Rana v boku, aký mystický zdroj nekonečnej milosrdnej lásky Božej, ktorej je Terezia horlivou hlásateľkou i apoštolkou. Veď sa tu skrýva samo Božské Srdce Pána!

Terezia Neumannová ďalej cez celý čas pribitia na kríž a ukrižovania drží obidve ruky napäté pred sebou, čiže od seba rozťahnuté, čo ani najsilnejší atlet nevydrží dlhšie ako 8—10 minút, nie to ešte dve hodiny, ako ich má rozpäté táto dedinská dievka.

Bola tu ešte jedna nadmieru zaujímavá okolnosť, ktorá ma krok za krokom priviedla k tomu, že nakoniec som pochopil i lekárske slová Izaiášove i sv. Petra, hovoriacich, že zosinalosťou Jeho sme uzdravení. Zosinalosť, lekárske cyanóza — čo je iného, ako nedostatok vzduchu, čiže dusenie sa? Ale ako sa mohli tieto slová vzťahovať na Krista, keď preca zomrel vykrvácaním, či srdечnou slabosťou, alebo „na celé roje moskytov

a múch, shromažďujúcich sa okolo rozšľahaného tela“, ako to naivne tvrdí kniha Willamova? Ale z mimickej extázy konnersreutskej trpiteľky dostal som k tomu kľúč, ktorý mi pomaly otvoril jasný názor a pochopenie tejto záhady.

Stalo sa, že asi druhá moja veľká verejná prednáška o Konnersreuth, ktorú som mal pred poldruha tisícom ľudí v Prahe na Slovanskom ostrove, privábila tiež vodcu slovenskej ľudovej strany, poslanca A. Hlinku a ministra dr. J. Tisu. Na druhý deň odišli do Konnersreuthu, kde boli svedkami mimickej extázy tejto šťastnej trpiteľky. Ako však im a katolíkom nepriateľská tlač referovala, dostala pri tom Terezia Neumannová niekoľko ťažkých záchvatov dusenia sa, čiže sufokácie, čo mi bolo veľmi nápadným zjavom a jakosi nepatriacim do celého obrazu ukrižovania. Ale keď som dostal pochopenie pre hĺbku jej napodobivej extázy, vysvitlo mi v spojení s dokonalejšími lekárskymi názormi, akú úžasná skutočnosť skrýva sa za týmito zdanlivo nepochopiteľnými príznakmi a prejavmi. Terezia Neumannová vidí Krista ťažko o vzduch zápasiaceho, ako belasie, nos i brada sa mu končití, na hlave vystupuje smrteľný pot... a to isté mimovoľne napodobňuje na svojom tele stratou dýchania! Vidí a počuje Spasiteľa, ako smädí a aramejsky volá: éše, a celý jej obličaj pri derúcom sa oschlom jazyku z vyschnutých úst toto nezabudnuteľne napodobňuje. Počuje Ho, ako posledným silným hlasom zavolá: Eloi, Eloi, lamma zabachtani, aby potom poručil dušu Otcovi a so slovami „šálem kulochi“ (dokonané je) vypustil ducha. Hlava Kristu Pánu klesne a kolená sa rozstúpia... V tej istej chvíli naša stigmatizovaná spolutrpiteľka, ako guľou zasiahnutá, alebo kosou podťatá, klesá do svojich perín. Rysy tváre premenia sa okamžite v rysy mŕtvolné — lebo až ku bráne samotnej smrti doprevadila svojho Spasiteľa, nadovšetko milovaného.

Niektorí opísovali i jej strnutie celého svalstva a čiastočnú levitáciu, ale pretože za svojich návštev v Kon-

nersreuthe som toho sám nevidel, nechcem z tej veci vyvodzovať analogiu medzi týmto a tetanickým strnutím svalstva ukrižovaných odsúdencov.

Nohy Terezie Neumannovej sú približne na tých istých miestach stigmatizované, ako sú na posvy. Plátne turínskom prebité presväté nohy Kristove. Terezia chodí na nich dosť ťažko, lebo tieto rany pri chôdzi intenzívne bolia. Napokon i rany rúk značne bolievaly stigmatizovaných, ale hlavne ich nápadnosť a mimoriadnosť bola príčinou, prečo mnohí takto omilostení vyprosili si spätnú milosť od Boha, aby boli znova zbavení svojich stigiem.

Teda shodnosť historického a fotografického obrazu Ukrižovaného s ich živým vyobrazením, s najsilnejšou ozvenou Ukrižovaného v našom storočí, je viac ako nápadná, a núti k hlbšiemu uvažovaniu. Ak ešte k tomu pristúpi nečakaný svedok tretí, t. j. nesošívaná sukňa Kristova z Argenteuil, potom tým všetkým sme jednoducho ohromení, premožení, ba sklúčení.

X. Súhlas sv. Písma a posv. Plátna turínskeho.

„Budú ho chcieť pochovať s bezbožnými, ale bude pochovaný pri bohatom“ (Is. 53, 9).

„Nepolámate v ňom kostí“ (Ján 19, 36).

„Hľadieť budú na toho, ktorého prebodli (Ján 19, 37).

Po predošlých kapitolách pokladám za zbytočné citovať evanjeliá a prorokov na potvrdenie ich shody s posv. Plátnom turínskym. Ale chcem rozličnými citátmi zdôrazniť rozmanité, pre pravosť tohoto dôležité detaily, ďalej upozorniť ešte na iné podrobnosti, ktoré možno vyčítať z posv. Plátna.

Posv. Plátno turínske je veru najúchvatnejším, lebo celkom pravdivým a doloženým vyličením umučenia Pána nášho, čiže pašiami. Je vlastne krížovou cestou, sústredenou a zhustenou v jedinom obraze. Nenajde slov výrečnejších a presvedčivejších o utrpení Kristom, ten, kto vie lúštiť túto knihu, napísanú nie literami, ale samou skutočnosťou. Nič na svete nie je schopnejšie vykúzlíť hlbšiu, oddanejšiu modlitbu ku Kristu za nás ukrižovanému, ako tieto jednoduché odtlačky posv. Plátna. Tu vidíme všetko „čierno na bielom.“ Netreba si nič predstavovať, naopak, všetka naša fantázia je premožená nesmiernosťou a ukrutnosťou múk, tu do posvätného Plátna vtlačených. Sme udivení a ohromení, lebo naozaj človek **nemôže vytrpieť viac, než tu bolo pretrpené!**

Avšak naplňuje nás údivom, že tu nie je vynechané nič z toho, čo čítame v evanjeliách, a nie je pridané nič, čo by mohlo byť v najmenšom odpore s nimi alebo s lekárskou vedou. Ba tieto odtlačky obsahujú veci, ktoré uvádzajú v úžas i skúseného odborníka.

Obmedzujem sa len na faktá umučenia, ako ich možno vyčítať z tejto knihy nepísanej literami, s jedinou výnimkou krvavého potu Spasiteľovho, ktorý podľa nie-

ktorých môže byť tiež spatrovaný na posv. Plátne. „A jeho pot bol ako kvapky krvi tečúcej na zem“ (Luk. 22, 44).

S lekárskeho stanoviska nemožno si vari vôbec dobre predstaviť, že by pri tomto krvavom pote presiakala krv priamo cez kožu Spasiteľovu, lebo nemáme dokladu, že by sa mohla pretrhnúť zdravá cieva a krváčať bez poranenia. Ale prestupovanie krviniek stenami ciev pri zánetoch je bežnou lekárskou skúsenosťou. Ale máme doklady aj u stigmatizovaných, že títo v extázach potili krv, na pr. sv. Luitgarda, ktorú tak krásne zvečnil pradedo mojej matky, slávny Braun z Braunov, na Karlovom moste v Prahe. Ale nám to netreba takto vykladať. Pot preca vylučujú potné žľazy, a tieto môžu z mimoriadnych príčin pri ohromnom prechode červených krviniek stenami ich ciev vylučovať miesto potu, alebo súčasne s ním i krv!

Bola to pre Krista chvíľa nesmiernej krízy duševnej, keď jeho božstvo zjavovalo jeho svätému človečenstvu celé more telesných útrap, ktoré ho očakávaly v najbližších chvíľach popri ešte väčšom utrpení duševnom, že celé jeho životné dielo bude zničené, pošliapané, úplne, hoci len zdanlivo, odstránené so sveta. Učeníci ho opustia a sa rozpráchnu, národ, ktorý ešte dnes volal mu „hossana“, bude zajtra volať „salábu, salábu — ukrižuj, ukrižuj!“ Predvídal všetok nevďak ľudstva, jeho rúhanie, preklínanie, rozpútané zlo za nekonečnú lásku, ktorú mu Syn človek cez toľký čas preukazoval. Videl utrpenie Cirkvi, schizmy, prenasledovania, chabosť a ľarbavosť verných, lesť, chytráctvo, silu armády onoho prekrucovača ciest božích... aký div potom, že poklesol na duchu úplne. Len v najväčšej úzkosti volal odovzdane k Otcovi, aby vzal od Neho ten kalich preplnený horkosťou. Tam sa Kristus svíjal ako človek, ale keď bol posilnený zvesťou anjela, vzmužil sa celkom, a potom vedený ako tichý baránok na zabitie... trpel a znášal všetky potupy, trýznenia a bolesti ako božstvom celkom preniknutý obetník, seba samého prinášajúci na oltári kríža, ako najúčinnějšíu smiernu obeť za naše hriechy.

Naozaj nebolo možné trpeť viac... Zajatý Kristus bol najprv predvedený pred Annáša, kde pri výsluchu Kaifášom, keď tohoto svojou odpoveďou priviedol do rozpakov, dostal prvý úder do svojej presvätej tvári päsťou alebo silnou palicou chrámového sluhu (Ján 18, 22). Keď potom Kaifáš teatrálnie skončil svoj výsluch roztrhnutím svojho rúcha na znamenie, že Spasiteľ sa rúhal Bohu, odohrala sa najhnusnejšia scéna krvilačnej a osobnej pomsty farizejov a zákonníkov. Sám súdny tribunál bil a tľkol bezbranného Krista palicami, päsťami, pľul naň a týral ho do syta. Pretože nikto z nich nemohol zniesť jeho pokojného, odpúšťajúceho pohľad, prehodili mu cez sv. Tvár šatku, aby ho tým zúrivejšie a bez hanby mohli tľeť a hanobiť ďalej (Mat. 26, 66—67; Mk 14, 65; Lk. 22, 63—65).

Tažko je azda rozhodnúť, ktoré týranie zanechalo väčšie stopy na presvätej tvári Kristovej, ako ju vidíme na posv. hrobnom Plátne turínskom. Či ono prvé, od jeho zarytých osobných nepriateľov, ktorí sa mu takto pomstili, či od neviazanej rímskej soldatesky (Mk. 15, 19; Ján 19, 3), ktorá len z rasovej nenávisti a spupnosti poličkovala, trstinou bila a iným spôsobom hanbila odsúdenca pred popravou jej vydaného na zábavu, milosť a nemilosť. Skôr sa zdá, že ono prvé bolo horšie a dôkladnejšie...

Na úchvatnej fotografii sv. Tvári zachytenej Enrieom, pozorujeme predsmrtné týranie Spasiteľovo na obličaji, najmä vpravo: napuchlé pravé víčko, zprava prerazený nos, opuchlú pravú tvár atď. Nože, od koho pochádzajú tieto rany? Od rímskych vojakov, či od farizejov a zákonníkov? Rimania boli zvyklí mečom v pravici udierať svojich nepriateľov, kdežto farizeji a zákonníci, píšuc semitským spôsobom od pravej strany na ľavú, užívali zväčša svojej ľavice. Keď uderem niekoho ľavou rukou, zasiahnem jeho pravé líce; preto rozhodnutie, od koho toto hlavné stýranie pochádzalo, keď povážime tieto okolnosti, nebude preč len tak ťažké, ako sa na prvý pohľad zdalo.

I, miles, expedi virgas! (Vojak, id' a vykonaj bičovanie!) znel úsečný rozkaz rímskeho stotníka k tomu

školeným vojakom, aby odsúdencovi dali ochutnať jeden z najstrašnejších rímskych trestov, ktorý prevyšovalo jedine ukrižovanie. Bol to trest nesmierne surový, pri ktorom takto trestanému bola až koža sodretá s miest priliehajúcich na kosti. Nezriedka bol odsúdenec zbičovaný až na smrť, preto rímsky občan dostal aspoň zákonité oslobodenie od tohoto strašného trestu, pri ktorom naozaj nezostalo zdravého miestačka na odsúdencovi, zbavenom okrem toho ešte aj všetkej cti. Obyčajne šesť vojakov vykonávalo tento trest... Netreba sa šíriť slovami o tom, čo nám posv. Plátno v desivej hrôze odhaľuje samo, kde na tele Kristovom odhadujú na 500 utrpených rán, z čoho na 80 povstalo od bičov (*flagrum romanum*). Bičovanie Krista líčia Mat. 27, 26; Mk. 15, 15; Ján 19, 1. Tam je tiež zmienka o tom, ako nesmierne potupovali Spasiteľa posmievaním, bitím a trním korunovaním (Mat. 24, 26—31; Mk 15, 16—20; Ján 19, 1—5), keď vojaci svolali celú stotninu, obliekli zbičovaného Ježiša do starého purpurového dôstojníckeho plášťa, dali mu žezlo — trstinu — do rúk a na hlavu trňovú korunu. Bol to veniec trnia, najskôr z východného hlohu, najrýchlejšie a najjednoduchšie ukojenie ich túhy schladíť si oheň ukrutnosti na stratenom človekovi. vlastne už teraz života zbavenom, úplne bezprávnom... Netreba vôbec opakovať líčenie evanjelistov, hojně stopy presvätej krvi na čele, vlasoch a tyle hovoria všetko a to isté, čo evanjelisti. Sukňa z Argenteuil toto už len potvrdzuje.

Máme však v Písme sv. veľmi dôležitú poznámku: „A keď sa mu naposmievali, vyzliekli Ho z plášťa a obliekli do Jeho šiat, a viedli Ho, aby Ho ukrižovali.“ (Mat. 27, 31). Marek 15, 20 opakuje doslovne to isté. Ako prof. Miklík vo svojej krásnej knižke Umučenie Pána nášho Ježiša Krista podľa starých záznamov zdôrazňuje, nosievali odsúdenci, ktorým neboly vrátené šaty, na popravisكو len priečne brvno kríža. Bývali pribíjaní na toto za ruky a spolu s ním vytiahnutí do výšky, súc pripevnení na svislom brvne kríža, ktoré bolo na stálom popravisكو. Naproti tomu

tí, ako tu Kristus, ktorým boli na popravnú cestu vrátené ich vlastné šaty, niesli celý kríž, aby naň boli na zemi pribití, potom vyzdvihnutí, a na ňom zomreli. Tak objasňuje nám táto cenná poznámka veľmi mnoho podrobností z poslednej cesty Pána.

Križ Kristov odhadujú biblickí exegeti čo do výšky najmenej na 350 cm a váhu jeho borovicových brvien asi na 1 metrický cent, takže odsúdenec, sám ťažko zbičovaný, musel vliecť po hrboľatej, z veľkých kameňov spravenej ceste aspoň 75 kg. Bola to váha iste dosť veľká a oprávňujúca ono trojnásobné padnutie pod krížom, tradíciou nám zachované, a donútenie Šimona kyrenejského k povinnému úkonu pomôcť odsúdencovi — aby cestou nezahynul — doniesť jeho kríž na popravisko. O tom sa zmieňujú evanjeliá dostatočne. Dĺžku samotnej krížovej cesty odhaduje Miklík na 600—700 m, v krivoľakých uličkách, teda výkon zaiste veľký, úctyhodný pre človeka od bičovania skoro zomierajúceho.

Samotné ukrižovanie, potupovanie, útrapy, úkazy na nebi i na zemi, smrteľný zápas a skonanie líči sv. Matúš v kap. 27, 32—56, sv. Marek 15, 21—41, sv. Lukáš 23, 33—49, sv. Ján 19, 17—30. Pre nás študujúcich posv. Plátno najvýznamnejšou vecou je prebodnutie boku Kristovho (Ján 19, 34) kopijou vojaka, ktorý ako veľmi vhodne dodáva dr. Barbet, sediac na koni, prebodnul mu bok ranou, ktorú mal dobre nacvičenú v šermovaní kopijou oproti protivníkovi, chrániacemu si ľavý bok štítom. Preto bola rana vedená k srdcu zprava, skoro vodorovne, len trocha stočená naľavo nahor. Zaujímavé je ďalej, že tento lekár dovodzuje pravdivosť slov prorokových, že Spasiteľovi nebudú zlámané kosti, práve z rán odtlačených na posv. Plátne. O sňatí s kríža Jozefom z Arimatie a Nikodémom, ako i položení do nového hrobu Jozefovho po najnutnejšom provizornom ošetrovaní mŕtvol, keďže čas zrejme veľmi pokročil pred nastávajúcou sobotou, aby sa aspoň navonok dosiahlo vzhľadu obvyklého pohrebu. píše sv. Matúš 27, 57—61, sv. Marek 15, 42—47, sv. Lu-

káš 23, 50—56 a sv. Ján 19, 38—42. Je veľmi zaujímavé, že práve posv. Plátno tým, čo z neho vieme vyčítať, podáva nám najcennejšie vysvetlivky a dodatky k týmto veršom evanjelií.

Ktorýsi nadšenec pomenoval posv. Plátno piatym evanjeliom. Nie som naskrze priateľom podobných názvov samozvaných osôb, hoci to myslely celkom dobre, ale tu pri tejto tak obdivuhodnej relikvii a pamiatke nerozpakoval by som sa priznať, že si nemožno myslieť priliehavšieho a doslovnejšieho zobrazenia umučenia Pána, ako týmito celkom jednoduchými, ale pritom tak pôsobivými odtlačkami na plátne! A dodávam ešte k tomu: Nemožno si predstaviť vhodnejšieho a účinnejšieho predmetu pre rozjímanie a exercície, ako verné fotografie tohoto podivuhodného, nepochopiteľne presného plátna, presýteného okrem toho ešte najsvätejšou krvou, preliatou za našu spásu, autenticky, historicky zaručenou... povedal by som, so stoprocentnou istotou!

Ale posv. Plátno umožňuje nám urobiť ešte iné, mimoriadne zaujímavé závery, čo sa týka lekárskej stránky.

Predovšetkým je to zistenie, proti ktorému nemožno ani najmenšieho namietat', že totiž telo Umučeného, zabalené do tohoto hrobného plátna, nebolo pre naprostý nedostatok času vôbec umyté, čo vždy a všade bývalo a je základnou prípravou na pohreb. V Písme sv. máme zachované dve dôležité poznámky: Predovšetkým sám Pilát sa zadivil, že Ježiš už zomrel, a poslal svojho stotníka úradne zistiť jeho smrť, prv než bol ochotný vydať Jeho telo Jozefovi z Arimatie. O čo viac boli touto smrťou prekvapení presvätá Panna, sv. Ján, milúček Pánov, a ostatné ženy spolu s Nikodémom, ktorí náhlým spádom udalostí (od zajatia Kristovho v záhrade Getsemanskej po dokonanie jeho umučenia uplynulo asi 15 hodín) boli priamo ohromení a nesmiernou bolesťou skľúčení, zničení, takže, ako sa zdá, neurobili ani najmenších príprav na pohreb. Lebo len keď narýchlo v hrobe Jozefovom bolo uložené telo Ježišovo, ponáhľali sa rýchlo do Jeruzalema.

aby ešte pre zavretím obchodov nakúpili najpotrebnejších vecí k riadnej príprave a pohrebu mŕtvoly Pánovej. Ďalej azda na popravnom vrchu nebolo na blízku vody a pre už-už nastávajúcu sobotu na nič nebolo času. „A bol deň prípravný (piatok) a nastávala sobota“ (Luk. 23, 54).

Súhlasne podľa všetkých evanjelií vykladajú biblickí exegeti, že Spasiteľ dokončil dielo nášho vykúpenia po deviatej, t. j. tretej hodine odpoľudnia. Jozef z Arimatie, iste nejaký čas počkal, kým sa presvedčil, že Pán už dodýchal. Kým sa odvážil predstúpiť pred cisárskoho miestodržiteľa s prosbou, aby mu daroval presväté telo k pochovaniu, opäť uplynul nejaký čas. Potom kým bol pripustený pred Piláta, kým vojak po stotníka s Kalvárie vyslaný s týmto sa vrátil, — hoci to bolo len asi 600—700 m tam, a zasa toľko späť — bol zasa stratený ďalší drahocenný čas. Len potom mohol Jozef z Arimatie kúpiť sindon, t. j. naše turínske hrobné plátno a Nikodém so slubami priniesť asi 31 kg (sto libier) aloe, myrhy a voňavých masť. Potom museli najť rebríky, kladivá, kliešte, prestieradlá alebo povrazy, ktorými by zadržali mŕtvolu.

Zo všetkého, najmä z ďalšieho chvatu dá sa súdiť, že takzv. pieta, t. j. posledné lúčenie sedmiboľstnej Matičky s bezživotným telom jej najdrahšieho Syna, potrvála len veľmi krátku chvíľu. Bolo nedlho po jarnej rovnodennosti, teda prvá hviezda, ktorej východom sa už židom začínal nenarušiteľný deň sobotný, — najmä teraz cez veľkonočné sviatky pred všetkými židovskými pútnikmi okázale zachovávaný, — vychádzala na oblohe krátko po hodine dvanástej podľa antického času, čiže po našej hodine šiestej. Odhadujem dobu snatia s kríža asi na hodinu piatu.

„Kai édé opsiús genoménes, keď už nastalo neskore odpoľudnie“, čiže „keď sa už zvečerilo“, hovorí výslovne sv. Marek 15, 42, „keďže bol deň prípravný, ktorý je pred sobotou, prišiel Jozef z Arimatie... a dodajúc si odvahy, vošiel k Pilátovi a pýtal si telo Ježišovo.“ A vzhľadom na prísne náboženské zvyky ži-

dovské nescelo sa premárniť ani len chvíle. — Bolo treba rýchlo sa rozhodnúť a konať. Nebolo kedy zapodievať sa umývaním tela Umučeného. Ale bolo treba aspoň navonok dodržať pohrebné zvyky, t. j. zakryť hneď tvár zosnulého, zahaliť ju potným rúchom a ostatné údy aspoň narýchlo trochu ovinúť, aby tak bol dodržaný zvyk židovský, očividome z Egypta prevzatý.

To by všetko presne súhlasilo so znením Písma sv. o pohrebe Ježišovom. Ale povedzme si rovno: Či to nebola vôľa božskej Prozreteľnosti, ktorá všetko tak zariadila, aby sa nám po toľkých storočiach, keď toho budeme najviac potrebovať my moderní neveriaci Tomášovia, ukázala zmučená presvätá tvár a strašne ztýrané telo Pána v takom stave, v akom bezprostredne dokonalo dielo nášho vykúpenia? Lebo jedna vec je istá: Keby bolo bývalo telo Ukrižovaného riadne umyté, nikdy by sa nám neboly zachovaly jeho za živa krvácajúce rany, bočné po smrti, potôčky krvi od trňovej koruny i mnoho rán od bičovania. A či to všetko nepovedalo jasno proroctvo Izaiášovo viac než 700 rokov pred Kristom, ktoré som už citoval: „Od päty po hlavu niet na ňom nič zdravého: samá rana a belasina, a oteklina, neobviazaná, ani hojivým olejom (balzamom) neulavovaná.“ (Iz. 1, 6) — o našom Spasiteľovi? A či sa to isté doslova nevyplnilo na posvätnom Plátne?! Aké nesmierne vďaky za to všetko musíme vzdávať Bohu!

Po druhé: Mám vážne dôvody pre to, že mŕtvy Spasiteľ bol ihneď po sňatí s kríža položený na posvätné Plátno, ktoré potom prehodili i cez jeho hlavu, aby zakrývalo i prednú časť jeho mŕtveho tela. Lež nielen to, ale z veľmi závažnej okolnosti osmeľujem sa tvrdiť, že už do hrobu bol nesený na tomto Plátne, či už priamo na ňom, alebo na nejakých nosidlách.

Ako v evanjeliu sv. Jána, 19, 34 čítame, vyšla z boku otvoreného kopijou Longinovou „hneď krv a voda“. Čoho naprostú lekársku pravdivosť potvrdil a to sérom krvným z hydropericardu (vyskytujúcim sa vždy

u osôb zdŕhavým umieraním dokonavších). ako som už bol spomenul dr. Barbet, chirurg z Paríža. To všetko je celkom správne, ale vďaka posvätnému Plátnu, my, t. j. naše oči po toľkých storočiach vidíme dodnes tú istú vodu a krv, ktorá vyšla z boku Spasiteľovho! Či to samo nie je úžasnou vecou, nečakaným potvrdením našej viery, za ktoré nemožno ani dosť ďakovať Božskej Prozreteľnosti?!

Tam, okolo bedier, na mieste, ako sa dosiaľ vždycky verilo, údajných odtlačkov nejakých reŕazí, tam je tá krv a voda! Tam je krv vyrinuvšia sa až vo vodorovnej polohe tela Kristovho po sňatí s kríža z dolnej dutej žily i žíl pečenných v značnom množstve, ktorá však pre prílišné prehnutie v krížoch (bedrách) nemohla stiecť na sedacie svalstvo, ale s pravého boku pretiekla na ľavý! Nashromaždila sa najprv okolo pravého lakťa dosť hlboko, aby potom dvoma potôčkami pretiekla k ľavému laktu, ale už nie tak hlboko dolu ako na strane pravej. A tam zreteľne vidíme sadlú krv, tmavo do sýta sfarbenú a okolo značnú presiaklinu krvného séra, ľudove „vodou“ nazývaného. Pri krvácaní za živa presiakala však obvazy ranených vo vojne krv a lymfa spolu, zafarbujúc ich na šľabo-ružovo, červeno až tmavohnedo. Ale pri posmrtnom krvácaní na plátno alebo na obväz krvné sérum sa vždy oddeľuje od srazenej krvi, preskakujúc cezeň na značnú vzdialenosť, čo je veľmi dôležité. A tak to vidíme vzadu na krížoch Spasiteľových na posvätnom Plátnu. Oná voda z osrdia bola síce prvotným zjavom, lebo podľa pokusov dr. Barbeta vyšla s krvou hornej dutej žily Kristovej, ale keby sa nebolo posvätné prestieradlo priložilo ihneď na sňatú mŕtvolu Kristovu, alebo keby sa tak bolo stalo až v hrobe... nikdy by sme nemali tohoto prekvapujúceho posilnenia našej viery. Veď tu platí doslova: „ktoré sme počuli, ktoré sme na svoje oči videli, na ktoré sme hľadeli a ktorého sa naše ruky dotýkali... oznamujeme vám... aby aj vaša radosť bola úplná!“ (Ján, 1, 1—4.)

Nemožno skutočne nič iného robiť, ako celým srdcom vzdať Pánu obetu vďakov!

Sú ešte slabšie dôkazy toho, čo sme už povedali, totiž tie, že zatiaľ čo všetky krvavé rany majú presné, jednoduché odtlačky, len pri krvácaniach nôh máme ich dvojmo, a to zvonku definitívnych obrysov nôh, ako istú známku, že pozícia oboch nôh sa v samotnom pohrebnom plátne zmenila. To sa mohlo najľahšie stať pri nesení mŕtveho tela Kristovho, spočívajúceho v tomto posvätom Plátne. Bolo iste nesené za svoje ťažisko, t. j. za paňvu a nadnášané za lopatky, ako to krásne zachytil maliar Cisleri na svojom nádhernom obraze v kostole v Locarne vo Švajčiarsku! Preto nohy zostali pomerne voľne zabalené v posvätnom Plátne, a tým sa toho mohlo ľahko trochu s nich sošmyknúť. Až trvalá poloha v hrobe Jozefovom vytvorila druhé odtlačky rán a spolu i obrysy nôh. Preto musím usudzovať i o tom, že v provizornom uložení (pre ktoré bolo správne použité slov: tethékan — deposuerunt — uložili, a nie etafan — sepelierunt — pochovali) bolo základným a hlavným pohrebným plátnom, okolo ktorého azda napochytro bolo ovinuté niekoľko úzkych pruhov plátna. Edésan othoniois — ovinuli plátnami (plátenými pruhmi), aby zadosťučinil prvému pohľadu ako na dokonalé pohrebné opatrenie mŕtvol, ktoré iste s balzamovaním atď. vyžadovalo niekoľkohodinovej roboty.

Práve preto táto okolnosť je pre posvätné Plátno a jeho pravosť nesmierne dôležitá, priamo rozhodujúca. Je nemysliteľné, že by v onej polhodinke, alebo povedzme, v krátkej hodinke, ktorá zvyšovala ešte pred východom hviezdy, ohlasujúcej sobotný odpočinok, k pohrebnému prípraveniu tela Ježišovho, mohla byť vykonaná i s potrebným nákupom, prípravami masť, balzamovaním atď., čo je práca normálne štyri- až päťhodinová. Ďalej, nemalo by vôbec smyslu, keby bol býval pohreb Ježišov riadne v hrobe Jozefovom vykonaný, aby dodatočne sväté ženy na tretí deň ešte chodily a nosily tam potrebné predmety, voňavé masť, oleje atď., keď k tomu aj dotýkať sa mŕtvol tak neskoro po smrti bolo pre židov niečím znečisťujúcim!

že pohreb mŕtvoly Ježišovej nebol dokonalý, máme znova nepodvrátené svedectvá samých evanjelií. Predovšetkým citujem sv. Lukáša, „milovaného lekára“: „A bol deň prípravný a nastávala sobota. A zo sprievodu ženy, ktoré prišli s ním z Galilejska, pozrely na hrob a jako bolo uložené Jeho telo. A keď sa vrátili, pripravily voňavky a masti; ale v sobotu prácu odložily podľa prikázania. A prvého dňa v týždni za ranného šera prišli ku hrobu a doniesly voňavky, ktoré pripravily.“ (Luk. 23, 54—56; Luk. 24, 1.)

Ešte zreteľnejšie hovorí o tom sv. Marek: „A keď prešla sobota, Maria Magdalena a Maria Jakubova a Salome nakúpily voňaviek, aby šly pomazať Ježiša. A veľmi včasne prvého dňa v týždni prišli ku hrobu, keď slnko už vyšlo.“ (Mk. 16, 1—2.) A sv. Ján: „Prvý ale deň v týždni prišla Maria Magdalena ku hrobu ráno, keď ešte bolo tma, i videla kameň od hrobu odvalený.“ (Ján 20, 1.)

Všetkými týmito citátmi je nad slnko jasnejšie dokázané, že pohrebná príprava mŕtvoly Ježišovej nebola dokončená. Chválabohu, lebo ináč sotva by sme mali autentického svedka strašného umučenia Pána s tak presvedčivými podrobnosťami a s takou presnosťou, akú jedine príroda, pracujúca podľa svojich zákonov — hoci tu priamy zásah Boží nijako nevylučujem — mohla nám zanechať.

Veď predivné sú cesty Prozreteľnosti Božej, ku ktorým patrí na pr. i tá, že len v dnešnej dobe nevery a spoliehania sa jedine na vymoženosti vedy ľudskej, práve tejto vedy použila, aby nás presvedčila... a našu vieru nesmierne posilnila!

Deo gratias!

XI. Námietky a ich odmietnutie.

„Kto je z Boha, počúva slová Božie“ (Ján 8, 47).

„Co ste splašení a povstávajú vám pochybnosti v srdciach? Vidíte moje ruky a nohy, že ja som to“ (Luk. 24, 38—39).

„Či naše srdce nehorelo v nás, keď mluvil na ceste a otváral nám Písmo?“ (Luk. 24, 32).

Hoci celá plejáda vynikajúcich pápežov, ako som hore povedal, uctievala túto prevzácnu relikviu kresťanstva a obdarila ju hojnými odpustkami, jednako Cirkev sv. nijako sa o nej úradne nevyslovila.

Fotografický objav pravosti posvätného plátna a skutočnosti pravej podoby Kristovej na ňom je niečo tak celkom mimoriadneho, že drví a uvádza do rozpakov. Ký div, že mnohí sa zľaknú dôsledkov z toho plynúcich, kolísajú a odmietajú. Odmietajú, aby neboli donútení nekonečnou láskou Spasiteľovou pokoriť sa do prachu zeme a otvoriť jej svoje srdce dokorán! Otvoriť srdce, aby sa ho Spasiteľ bezvýhradne zmocnil a v ňom navždy prebýval. U iných to bude zasa prílišná učenosť a z toho pochádzajúca vedecká pýcha, alebo nedostatok pokory, vrodená negácia všetkého. — čo nevyšlo od nich atď. — Ale tí, čo patria Kristovi, slyšia hlas svojho Pána, nech zaznieva odkiaľkoľvek. Počujú ho a plní nedočkavej lásky hrnú sa všade tam, kde len niečo viac sa môžu dozvedieť o Pánu, nehovoriac ani, kde by mohli uzrieť, vnímať Jeho skutočnú božskú tvár. Tí, čo sú Jeho, krvou srdca svojho vy-cítia všetko... tým netreba dôkazov, ani nijaké pochybnosti ich neodvrátia od pravdy raz poznanej...

Preto nezaškodí, keď sa oboznámime trochu s najobvyklejšími námietkami odporcov, hoci sa mi zdá, že po presnom preštudovaní všetkých okolností posvätného Plátna a ich pochopení, ťažko sa dá ešte niečo rozumného proti nemu namietať.

Jedna z najčastejších námietok je: Evanjelium nezmieňuje sa o nejakom obraze na hrobnom plátne, ktoré kúpil Jozef z Arimatie a do ktorého bol Pán Ježiš v hrobe uložený. Pravda, to isté Evanjelium nezmieňuje sa ani o osudoch sv. kríža, nespomína na pr. nič o ďalšom živote najsvätejšej Panny atď., jednoducho preto nie, že vlastný cieľ. vylíčením života a náuky Pána, bol dosiahnutý.

Ale preca čítame u sv. Jána (20, 6—7) zaujímavé slová: „Vtedy prišiel Šimon Peter ... i uzrel položené plachty, a šatku, ktorú mal na hlave, nie položenú s plachtami, ale osobitne svinutú na inom mieste.“ Teda samotným zásahom anjela, bolo hrobné plátno, prikryvajúce ako takzvaná potná šatka (súčiastka židovských pohrebných plátien) presvätú hlavu Vykupiteľovu, jako niečo osobitného, oddelené od ostatných. Bolo svinuté, čo o nejakej menšej šatke alebo rúchu nemožno povedať. Iste bolo prezreté a pečlivo schované ako najvzácnejšia pamiatka, so vsiaknutou krvou a odtlačkami skutočného tela Syna Božieho.

Ďalšia námietka. Je vraj na svete asi 42 podobných plátien s obrazmi i bez nich. Ktoré je z nich potom pravé? Čo sa týka plátien s obrazmi podoby ľudskej, prvý pohľad oka, ktoré sa len trochu zaoberalo turínskym prestieradlom, stačí, aby všetky ostatné boli vyhlásené za viac-menej nepodarené kópie tohoto jediného a predivného dokladu umučenia Pána. O pravosti ostatných, obyčajných antických plátien, ako na pr. krásne a starobylo vyšitého potného rúcha (Št. Suaire) v Caduin vo Francii, netreba tu vôbec rozhodovať, lebo niet na nich nijakých stôp. alebo odtlačkov Kristových. Preto neprichádzajú vôbec do úvahy.

Bol nesmierny chichot a jasot medzi odporcami posvätného Plátna turínskeho, keď začiatkom tohoto storočia priniesol istý žurnalista zpravu o liste, ktorý vo veci plátna v Besançone napísal proti pápežovi Klementovi VII. r. 1389 sám biskup v Troyes, Peter z Arcis, že totiž plátno tam uctievané je falzifikát. Keď si

pozorný čitateľ prečíta, čo bolo o tom povedané v dejinnom vyličení osudu našej posvätej relikvie, povie si: „Bolo to správne.“ Lebo tento falzifikát, vyskytnuvší sa po požiari r. 1349, rok po tom, čo skutočné posvätné Plátno už bolo prenesené do Lirey, bol cez francúzsku revolúciu roku 1794 spálený. A veď v tom istom liste napísal ten istý Peter z Arcis, že pred 34 rokmi jeho predchodca biskup Henrich z Poitiers varoval pred týmto falzifikátom, ktorý roku 1355 zhotovii maliar zo Champagne. Stihol ho teda zaslúžený osud.

Najjednoduchšiu námietku nechal som na koniec: Toto „sväté“ plátno iste bolo nejakým šikovným maliarom kedysi dávno nakreslené, a teraz sa s ním robia objavy! Dobré. Tento falzifikát mohol sa udať jedine okolo polovice XIV. storočia hneď po prvom ohni v Besançone r. 1349. Vtedajšej maliarskej technike boli však naprosto neznáme farby anilínové, rozpustené v nejakej prchavej esencii petrolejovej alebo podobnej, lebo obe boli objavené a vynajdené len v minulom storočí, a nemožno ich preto mať za námietku, iba ak z nevedomosti.

Ale ktorý maliar to bol, a do ktorej školy patril? Dejiny maliarstva majú do najmenších detailov preštudovaný každucký výtvar každého umelca a doby, ale nič nevedia o výtečníkovi, ktorý mohol úspešne vytvoriť najjednoduchšími prostriedkami negatívny obraz úžasnej podmanivosti a krásy; obraz, vyjadrujúci okrem toho v proporciách tela samotný kánon (pravidlo) antickej krásy; nárys, prejavujúci ohromné lekárske vedomosti, o ktorých nemohli mať ani najslabšieho tušenia jeho súčasníci. Prečo sa od tohoto maliara nezachovalo niečo iného, tak isto dokonalého, keď najvyšším reprezentantom maliarstva tej doby je Giotto (zomrel r. 1337)? Jeho dosť jednoduché fresky zdobia najhornejšiu časť baziliky sv. Františka z Assisi.

Prečo ďalej proti všetkej tradícii vyobrazil Krista bez najmenšieho kúska odevu (v stredoveku bolo by to

bývalo rúhaním) s prebitými zápästiami a ranou v pravom boku, keď stredoveká tradícia hlásala všetko opačne. Tak isto správne proporcie tela a absolútny realizmus bol v stredoveku nemožnosťou.

Ďalej ako je to, že tento jediný, celkom neznámy maliar uhádol správne znázorniť všetko vo fotografickom negatíve, čo v prírode vôbec neexistuje a čo do vynajdenia daguerotypie bolo celkom neznáme? Ako to, že obraz tohoto mytického maliara je správny ako v hre svetla a tieňov, tak i v obrátení strán negatívu? A prečo ani jediný doterajší umelec, nevynímajúc ani slávneho Dürera, ktorý v Belgii roku 1516 kopíroval toto posvätné Plátno, nevedel ho ani správne a presne napodobniť? Nikde nie je to dokonalý pozitív, ani negatív, ale smiešanina oboch. Ozajstný negatív vie urobiť len príroda, nikto iný!

Akými farbami namaľoval svoj falzifikát tento pohádkový umelec? Vtedy sa mohlo maľovať len temperou, t. j. smiešaninou bielku alebo gleju a farieb, ale pri fotografických zväčšeninách, ba až pri mikrofotografickom skúmaní iste by sa musely ukázať aspoň jej stopy. Ale nenašlo sa celkom nič. A potom dvojnásobný požiar a voda by iste pekne doriadily podobný obraz! Avšak tu nestalo sa odtlačkom celkom nič! Preto celkom odpadá námietka, že negatív odtlačkov by sa mohol vytvoriť inverziou farieb, najmä bielej v pravý opak, v čiernu.

Sme nesmierne vďační Enriemu, že v tejto otázke možnosti falzifikátu urobil naprosto vedecké jasno (str. 131).

1. Kópie posvätného Plátna turínskeho mali viac alebo menej ráz negatívu, ale nikdy dokonalého.
2. Celý starovek a stredovek uctieval túto prevzácnu pamiatku, hlavne pre presvätú krv na ňom zachovanú, nie však ako svedectvo hrozného umučenia Pána, ktoré sa nedá prostým okom z negatívnych odtlačkov dobre zistiť.

3. Spisovateľ zemepisného atlasu francúzskeho z roku 1560, ktorý posvätné Plátno osobne videl, poznamenal o Chamberách, že „tam majú posvätné plátno, na ktorom možno vidieť ľudskú postavu, vytvorenú krvnými škvrnami“. Správne kázaval v 18. storočí P. Segneri z Turína o odtlačkoch tohoto posvätného Plátna, ako o „skresleninách, ktoré nútia k láske“ (deformità, che inamora).
4. Avšak tradícia sa vždy usilovala prísť na koreň týmto odtlačkom.
5. Fotografia potvrdila, že odtlačky nie sú vytvorené rukou ľudskou, lebo na tomto plátne, vyše 4 m dlhom, okolo 5 štvorcových metrov veľkom, nikde nie je ani najmenšej chybičky, čo nedokáže na svete ani jeden maliar.
6. Táto, ako najmodernejšie vedecké odvetvie, konštatuje naopak na posvätnom Plátne naprostú presnosť fyzicko-chemických zjavov.
7. Všetky zväčšeniny posvätného Plátna ukazujú, že i ľanové plátno je všade neporušené, pod krvou (na pr. ľavého zápästia) nie je nijakého nárysu alebo kresby, ani najmenšieho podozrenia na niečo, čo by bolo ľudskou rukou vytvorené. Naopak, krv tu vyšetrovaná dáva charakteristické zhustnutie a zriedenie (srazenie krvi a uvoľnenie séra), na čo dosiaľ neprišiel vo svojich výtvoroch ani jeden maliar.

Shrňujem: „Fotografiou dokázaná pravosť, i faktá ňou zistené sú dnešnou vedou všeobecne uznávané za dostatočný preukaz, takže i skeptici sa im musia podrobiť. Dnes sú už z vedeckých dôvodov naprosto nemožné hanobenia ako pred 30 rokmi!“

„Celá kresba posvätného Plátna je charakterizovaná veľkou istotou opisnou a absolútnou jednoduchosťou prostriedku, potrebného na vyjadrenie. Je to výsadou najväčších majstrov, aby vedeli dosiahnuť najpôsobivejších dojmov čo najmenším nákrešom a len nádychom farby. Odtlačky posvätného Plátna majú

sotva vzhľad skizy, ale preca sú podarené, dojímavé a tak plné citu a pravdy! Ich kresba je bez akýchkoľvek obrysov, polotiene ukazujú najsvrchovejšiu jemnosť, ktorej nemožno dosiahnuť štetcom, ani iným maliarskym prostriedkom.“ (Enrie, str. 138.)

Čo sa týka ďalšieho fotografovania tejto vzácnnej pamiatky azda inými paprškami, o tomto sa vyslovil prof. Rudolf Namias z Milána. najslávnejší experimentátor, badateľ a spisovateľ fotografický, najmä z odboru fotochemie, keď ho upovedomili o najnovších dôkazoch a zisteniach Enrieových, takto: „Od dneška fotografia posvätného Plátna nemá viac čo povedať, lebo všetko už veľmi presne ukázala, a viacej, ako bolo dosiahnuté, nemožno dosiahnuť ani ultrafialovými paprškami, a istotne nie infračervenými“ (Enrie, str. 153.)

Naposledy ešte jeden citát. Prof. Namias vyhlásil, že „nevzbudzuje podiv, že vytvorenie odtlačkov na posvätnom plátne vzniklo celkom mimoriadnou citlivosťou aromatických látok na mŕtvolné výpary, lebo príroda je nemysliteľne bohatá na látky, majúce schopnosť prijímať pôsobenia z diaľky, či už vysielaním alebo vyžiarovaním, ktoré emanujú z určitých predmetov. V tomto ohľade môže byť veda pripravená každý deň na nové prekvapenia...“ (Enrie, str. 154.)

Väčšinu ostatných námietok zahrnul som a zodpovedal na ne v rozličných predošlých kapitolách. K tomu zdajú sa mi všetky malichernými, keď si uvedomíme najnovší (r. 1934) objav na inej pamiatke, tradíciou húževnate pripisovanej samotnému Kristu a jeho umučeniu. Ide tu o jeho spodný oblek, akúsi košeľu, ktorú mal Pán priamo na tele pri svojom umučení.

Ejhľa, táto zaručene od doby Karla Veľkého je v bazilike v Argenteuil, blízko Paríža, kde toto starobylé tkanivo, nejaviace na sebe, púhym okom pozorované, nijakých zmien ani škvŕn, podrobili rozmanití badatelia v posledných rokoch najrozličnejším skúškam. Páni Ph. Lafond a J. Roussel spolu s abbé Parcotom objavili, že tkanivo tejto posvätnosti má na rozmani-

tých miestach stopy krvi, chemicky dokázateľné. Čo bolo lákavejším nad túžbu a pokus zistiť nejakou cestou všetky tieto miesta! Alebo porovnať tento nový nález s tým, čo poznáme z Turína. Použili k tomu najmodernejších vymožeností, a to ultrafialových a infračervených papršlekov, ktoré podivuhodným spôsobom odkrývajú nám veci ináč nepozorovateľné.

Dňa 18. mája roku 1934 za predsedníctva biskupa Roland-Gosselína a vysokého kléru z Versailles podujal sa na túto prácu inžinier chemie a optiky Gérard Cordonier, fotografický odborník francúzskeho ministerstva letectva s pomocou odborníka M. Roulleau a radiologa dr. Auclaira. Bolo fotografované pri obojakom už spomenutom svetle. Najmä pri svetle infračervenom, ktoré toto tkanivo akosi prežiarovalo, vystúpily zrejme na povrch všetky krvné škvrny, ktoré boli podrobne skúmané a umiestené na obrysy ľudského tela presne 178 cm vysokého — ako si túto sukňu musel Kristus po svojom zbičovaní obliecť.

Boly tu zistené nesmierne zaujímavé veci. Ponajprv vzadu na pravom ramene na acromiu na spojení výčnelku lopatky a kľúčnej kosti objavila sa väčšia krvná škvrna. Potom mnoho menších krvácaní na prostriedku v strednej čiare na trňoch obratlov prsných a posledného krčného. Pod ľavou lopatkou je najväčšia zo škvŕn. Pod ňou ešte viac na ľavo, a to na hrebeni ľavej kýčelnej kosti znova väčšia krvná presiaklina. Potom je skupina menších škvŕn na krížovej kosti uprostred. Napokon možno najšť množstvo malých krvných stôp, väčšinou po dvoch sdružených, po celom priestranstve ramien, lopatiek a chrbta.

Je to všetko krv jednak z bičovania, jednak z nesenia ostrohranného kríža na pravom ramene, ktorý tamtiež a hlavne na chrbtovej kosti v bedrách naľavo spôsobil svojím svislým brvnom krvácanie.

Pre náš dôkaz a shodu obidvoch prevzácných pamiatok kresťanstva sú práve tieto nepatrné, po dvoch sdružené presiakliny krvné, zrejme od rímskych bičov, najdôležitejšími. Pôvod ostatných krvných škvŕn

na trňoch prsných obratlov, dolu na ľavej lopatke i hore na kosti kýčelnej, možno vysvetliť takto: Ostré hrany skrížených brvien kríža vtlačily ako „šieste stigma“ svoje stopy na pravé rameno Kristovo, ako som to už opísal, a stopy toho vidíme ako na posvätnom Plátne, tak i na posvätnnej košeli (ako dalmatike). Toto sfalcovanie kríža u Spasiteľa 180 cm vysokého bolo pri nesení asi 150 cm nad pôdorysom krížovej cesty, podľa rímskeho zvyku dláždenej veľkými obľými kameňami. Po tejto veľmi hrbolatej ceste vláčené svislé brvno kríža meralo asi 270—300 cm, čiže bolo omnoho dlhšie, takže pri pádoch Kristových ocitlo sa na chrbte dosť šikmo smerom na ľavo a padajúcimi ostrými hranami zranilo práve na týchto miestach Jeho presvätú kožu.

Je toto všetko náhoda? Existujú vôbec náhody, ako že okolo slnka krúžia planéty, a naša zem jediná má na sebe organický život?!

Tento najnovší, práve teraz, a i to len čiastočne publikovaný objav, tak nesmierne dôležitý, je pre naše posvätné Plátno turínske priamo ohromujúci! Nechcem predbiehať udalosti, ale azda už dnes môžem vyhlásiť, že sa nám nemohlo ním dostať viac prekvapujúceho potvrdenia, inými cestami už zistenej pravosti tejto presvätej pamiatky.

Vzhľadom k tomu všetkému vynoruje sa nám ešte iná otázka. Je to zázrak alebo priame pôsobenie božie, aby sa nám na tomto posvätnom plátne zachovalo svedectvo umučenia Pána a jeho presvätá Tvár? Veľmi krásne i o tejto možnosti rozjíma v predvl. 4. čísle *Illustrazione Vaticana* passionista P. Alessio: „Sú tu dve možnosti: buď plátno ležalo na celom tele tak, že priliehало tesne na všetky jeho časti a zohyby ako koža. Ťažko tu pochopiť, ako mohli na odtlačku vzniknúť tieň a prechody. Pri napnutí plátna musel mať obraz porušené proporcie (ako to už pred 30 rokmi pokusne zistil prof. Vignon).

Alebo plátno nepriliehalo rovnako na všetky čiastky tela, a musely vzniknúť odtlačky nesúladne, bizarné, znetvorený obraz... Kto však mohol tak obratne rozložiť plátno nad telo Spasiteľovo a podeň, aby plátno ukázalo v žiadanej blízkosti negatívny obraz so všetkou dokonalosťou svojich odtieňov? Alebo kto riadil fyzikálne alebo chemické pôsobenie výparov amoniaku alebo tepla, aby sa mohly vytvoriť presné odtlačky tela všade so všetkými odtieňkami, zatiaľ čo toto plátno neprilieha k telu, kde by malo priliehať, alebo nie je náležite vzdialené, ako by to vyžadovaly príslušné odtiene?

Sily a schopnosti samotnej prírody nemôžu nikdy priviesť náležitý úkon, ak nepôsobí pri tom inteligentná bytnosť, ktorá ich riadi a usporiada. Keď teda najpovolanejší znalci maliarskeho umenia vyhlásili, že je naskrze nemožno vytvoriť i dokonalú reprodukciu tohto obrazu posvätného Plátna, nepozostáva ani chemii a fyzike iba z tých istých dôvodov vyhlásiť rovnakú neschopnosť. Preto môžeme smele povedať: **Digitus Dei est hic!** Prst Boží je v tom!

Iste náš milý Spasiteľ neuspokojil sa s tým, že sa nám nechal pod závojom Eucharistie, ale chcel nám na svojom posvätnom Plátne zanechať ešte i podobu svojho presvätného tela vo chvíli dovŕšenia svojho vykupiteľského diela, a riadil fyzicko-chemické účinky tak dokonale, aby nám presne zachovaly Jeho božskú podobu.

Môžeme v tom poznať ruku Toho, „skrze ktorého všetky veci sú učené!“

Ťažko rozhodnúť túto otázku kladne, ale ešte ťažšie záporne. Ale iste v posvätnom Plátne turínskom je zahrnuté toľko nesmierne zaujímavých, podivuhodných i presvedčivých okolností, že ešte raz dám slovo Enriemu (str. 141), ktorý pri prípravách k fotografovaniu mal rozhovor s istou veľmi informovanou osobnosťou (pof. Tonelli alebo prof Vignon), ktorá mu povedala: „Uvidíte, že tu je všetko podivuhodné, nejasnosť odtlačkov, ich farba, prísna inverzia, stopy

umučenia, akosť tkaniva, stopy požiarov, dejiny tejto relikvie a mlčanie storočí o nej... nezáujem, a potom úspech vzhľadom k vede. V posvätnom Plátne všetko sa zdá unikať normálnemu pozorovaniu, všetko sa hneď odhaľuje a hneď si odporuje... všetko sa zdá poslúchať vopred stanovený plán, aby sme dosiahli dôkaz pravosti v stúpajúcom súhlase dejinnej kritiky, vedy i tradície... na krátko: **tieto odtlačky sú nepopierateľnou skutočnosťou!**"

„Ejhľa, vedy prírodné: anatomia, fyziológia, fyzika, chemia, fotografia, lekárstvo, azda i radiografia, sa dnes pripojujú k posvätným vedám, aby dosvedčily a vyhlásily pravosť svätej relikvie turínskej“, volá vo svojich spisoch pred svojou smrťou jej apoštol prof. Noguier de Malijay.

Avšak komu by sa toto zdalo príliš strannickým a predpojatým, tomu zacitujem výrok nestranného vedca, hoci neverca a voľnomyšlienkára, menom Yves Delage. Tento pozoroval na začiatku tohoto storočia na parížskej Sorbonne údaje, dôvody a objavy Vignonove. Vyhlásil predtým slávnostne: „Pojednávajúc o tejto otázke, zostal som verný pravému duchu vedy. Usiloval som sa len zistiť pravdu, nedbajúc, či sa táto hodí, alebo nehodí niektorej náboženskej strane... lebo, kto by dal na seba podobnými úvahami vplývať, je zradcom vedeckej metódy.“ Avšak pri slávnostnom zasadnutí Akadémie vied v prítomnosti slávneho Berthelota, tiež voľnomyšlienkára, neváhal predniesť tieto slová: „**Je to Kristus, ktorý seba samého odtlačil na plátne. Ak to nie je Kristus, kto by to bol? Odsúdenec, umučený podobným trestom smrti ako Kristus? Ale ako potom vysvetliť výraz majestátu, ktorý možno vyčítať z tejto tváre?!**“

Boly mi dané z rozličných strán dobre mienené, rozumné pokyny, aby som sa príliš neexponoval za pravosť tejto prevzácnej relikvie, ale aby som len o nej referoval...

Či som neurobil podobne pred 10 rokmi, keď prvý u nás priniesol som historické doklady o pobyte sv. Petra

a Pavla v Ríme, čo dnes po dôkladných prácach Marucchiho i odporcovia celkom uznávajú?

Či som sa neodvážil pred 8 rokmi omnoho viac, keď som sa ujal pravosti mystických zjavov konnersreutských, aby neboly u nás do kalu a blata zašliapané... a dnes toto nepochopiteľné dejstvo víťazí čím ďalej stále zrejmejšie svojim nadprirodzeným pozadím!

Či by som sa mal dať zahanbiť od tohoto neverca, ale čestného muža, a zapreť to, o čom je moje vnútro presvedčené: že možnosť odtlačkov presvätého tela Kristovho na posvätnom Plátne turínskom pri uvedených okolnostiach je i vedecky celkom prijateľná a pravosť na podklade presne zistených faktov temer už stoprocentne uznateľná?!

Áno, áno... či nepoznávaly tam i naše oči svojho Pána? Či nezahorely pri tom láskou k Nemu i tie naše srdcia?

XII. Božská podmanivosť sv. Tvári.

*„Opravdu, toto bol Syn Boží“ (Mat. 27, 54).
„Znamenané je nad nami svetlo tvojej tváři,
Pane: ty si dal radosť do môjho srdca“ (Ž.
4, 7).*

*„Podobou spanilejší si nad synov ľudských,
rozliata je lúbeznosť v ústach твоjich: preto
ta Boh požehnal na veky. Pripáš svoj meč
na svoje bedrá, Najsilnejší!“ (Ž. 44, 3—4.)*

Nové faktá fotografií Enrieových potvrdily najvyššiu anatomickú i umeleckú cenu odtlačkov posvätného Plátna turínskeho, ktoré v tomto ohľade imponuje všetkým. Najjednoduchším prostriedkom sa tu dosiahlo najvyššieho efektu. Najdôležitejšou časťou tela je hlava, a z tejto ľudsky najvýraznejší je obličaj čiže tvár. Na človekovi je najcharakteristickejšia, najosobitnejšia tvár. Akoby celá bytnosť bola zhustená, reprezentovaná jeho tvárou, v ktorej sa odráža celý jeho život, duch, tajomstvo jeho vnútra i diela, slovom všetko, čo na človekovi milujeme, čo si vážime, čoho sa obávame, alebo čo nenávidíme.

Tvár sa takto stáva symbolom a kvintesenciou samotnej osobnosti, práve tak ako meno. Nuž teda, ak sú obrisy tela Spasiteľovho tam vyjadrené v úplnej dokonalosti antického kánonu krásy, hodnej jedine dláta Michelangelovho, ktorý podobnú krásu vytvoril v Spasiteľovi v dominikánskom chráme Sta Maria sopra Minerva v Ríme, — aká podmanivá, aká vrcholná krása javí sa v tomto obličaji, hoci je rámcom vlasov neprirodzene zúžený a predsmrtným ztýraním znetvorený!

Chválabohu, pravá skutočnosť tu zachytená naraz zničila všetky nasladlé, ospalé vidiny zmedzinárodných typov zobrazovania obličaja Kristovho. Božia Prozreteľnosť dala nám tu odtlačky skutočného človeka Ježiša Krista — skutočnú individualitu, skutočného Bohočloveka!

V odtlačkoch posvätného Plátna je na veľmi podarených fotografiách Enrieových jasno vyhranený semitsko orientálny typ Kristov, pretiahleho, energického nosu, výrazného obočia, čela, mužných fúzov a dôstojnej brady, ostro a pevne vykrojených úst. Je to obličaj skutočného askétu a zakladateľa náboženstva s najvyššími mravnými zásadami, človeka jasných cieľov vôle a citov. Nijaká mátožná vidina našich humanitarov, ani sladkobolestný typ rozmanitých slabošských sektárov. Skutočný, vrcholný typ ľudský je tu jasne a presne, priamo akoby z kameňa vytesaný. —

Je tu vyobrazená jedinečná osobnosť. A v tom je tiež nesmierna sila presvedčivosti posvätného Plátna, lebo určitý jednotlivec, svojím odtlačkom tu vyobrazený, bol ozaj zakladateľom náboženstva prvého rádu. Iste najprvší medzi prvými. Človek, ktorý jasne vedel, čo chce, ktorý žil tým, čo chcel. Nijaká trstina vetrom sa klátiaca. Človek nesmiernych metafyzických cieľov. Človek vnútorne žijúci z nesmiernej vlastnej bohatosti duše. Náplňou ducha všetko ďaleko prevyšujúci. Nijaký snímok, ale uskutočňovateľ! Jeho výrazný nos, fúzy a pevné ústa potvrdzujú to i v tejto, zo všetkých najnrovejšej smrti. Hlásateľ právd a hodnôt nadprirodzených, ktoré „nie sú s tohoto sveta“. Jedine tieto boly schopné po najstrašnejšom utrpení práve prekonanom dodať Jeho tvári výraz nadprirodzeného pokoja, vznešenosti a majestátu ozaj božského. Je tu vyobrazený človek, úžasne prísny k sebe, dobrotivý, láskavý k iným...

Ako by toto všetko mohol nakresliť úbohý maliarsky primitív 14. storočia! Zachytiť to, čo sa dosiaľ nepodarilo ani jednému, ani najslávnejšiemu majstrovi! Takú uchvacujúcu krásu smrti! Za živa Kristus bol skutočne krásny človek, nesmierne ušľachtilých, podmanivých rysov tvári. Veď túto presvätú tvár vidíme po najbolestnejších krčoch skonu, v ktorom mizol život kvapka za kvapkou, ešte tak nesmierne krásnu, že ľuďom, Jeho verným, pri pohľade na ňu sa až dych zatajuje. Opakujem: Ježiš Kristus, náš Spasiteľ a Vy-

kupiteľ, bol a musel byť za svojho pozemského života osobnosťou nadpriemernou v každom ohľade. Ba ani by som to nechápal, prečo by mal byť mrzkým sám Stvoriteľ neba i zeme, ktorého krásu hlása nám preca toľko krásnych tvári ľudí na Jeho obraz a podobienstvo stvorených! Prečo by sa mal uspokojiť s niečím ošklivým, keď sa narodil z najkrajšej duchovnej krásy najsvätejšej Panny? Už touto neporovnateľnou krásou duše mohol mimovoľne, najpôsobivejšie kázať a vplývať na ľudí, prv než otvoril svoje ústa... Syn Matky, ktorú i Písmo sv. nazýva „celou krásnou“! Nech si súdi dnes o apokryfe takzv. listu Pilátovho, poslanom vraj cisárovi Tiberiovi, o zjave veľkého proroka zeme Judskej, kto ako chce, psychologicky je prekrásnym vyjadrením pôsobivého obrazu „smaragdového“, o ktorom bola už reč na začiatku. Preto len z týchto dôvodov a na doklad starých názorov ho tu citujem neskrátene:

„Človek veľkej moci sa zjavil v našom čase a nazýva sa Ježiš Kristus. Kriesi mŕtvych a hojí nemoce každého druhu. Nazýva seba prorokom Pravdy a má učeníkov, ktorí ho volajú Synom Božím. Človek ten je ozaj krásnej postavy a hodný obdivu, lebo má výzor hodný úcty, ktorý vdychuje lásku i bázeň každému, kto na neho pozre.

Jeho vlasy majú farbu zreých lieskovcov. Držia sa až po uši pospolu, a odtiaľ vlnia sa krásne lesklé voľne dolu, splývajú až na ramená. Uprostred na čele sú rozdelené podľa zvyku Nazarénov.

Jeho tvár je bez škvrny a vrásky, naružovelá a pútavá. Ani nosu, ani ústam nemožno nič vyčítať. Jeho oči sú hnedé ako blankytné, hnedé zelenkavé, belmom prenikajúce.

Bradu má hustú, nedlhú, farby ako vlasy, uprostred rozdelenú. Aj ruky a ramená jeho sú krásne na pohľad. Je hrozným, keď karhá a káže, shovievavým, láskavým a srdečným, ale vážnym. Nikto nevidel ho nikdy sa smiať, ale často plakať. Je dosť skúpy na slovo a umiernený v reči.

Je spanilý medzi synmi ľudskými.“

Podľa iného podania volá sa tento popis Spasiteľov aj listom Lentulovým. Takto približne opisovali v staroveku nášho Vykupiteľa. Veď povážme len, že antika bola epochou vonkajšej krásy v ľudstve. Ale čo ma nesmierne prekvapilo, to bola úžasná shoda práve vyličeného s filozofickými požiadavkami anjelského učiteľa sv. Tomáša Akvinského (Th. Div., výklad ž. 44). Hovorí tam doslova: „Kristus bol obdarený krásou, primeranou Jeho postaveniu a prejavom úcty, ktorú toto vyžadovalo. Vyvolil si telo i tvár, zodpovedajúce zamýšľanému cieľu, čiže ináč povedané, zvolil si telesné ústroje, ktorým nechýbalo k absolútnej dokonalosti ani najmenšie. Jeho cieľom bolo učiť ľud a získavať ho milému Bohu tým, že sám sa stal jeho učiteľom. Kto by však nevedel, že k tomu je telesná краса temer najsilnejším prostriedkom, ktorým si získavame priazeň poslucháčov.“ A sv. Ján Zlatoústý pred mnohými storočiami tvrdil o Kristu Pánu, že „všade, kde Ho uzreli, hľadeli na Neho plní zbožnej úcty, ktorá z neho vyžiarovala“ (Hom. 28).

Či nemožno plným právom tvrdiť to isté o práve objavenom skvostnom fotoportréte Spasiteľovom? O originále, o pravej podobizni z posv. Plátna umelcom-odborníkom Enriem po toľkých storočiach fotoaparátom presne zachytenej? Ako si len chceme vysvetliť, že obličaj ubitý, ranami posiaty, znetvorený prerazeným nosom, má ešte toľko sily a moci, že naraz na to všetko zabúdame, a akoby fascinovaní kocháme sa len úžasnou silou morálnou a spirituálnou, z Neho vyžiarujúcou! Aký krásny musel byť náš Spasiteľ za svojho pozemského života! Naozaj má pravdu naša stigmatizovaná z Konnersreuthu, že nechce vidieť ani najkrajšie a najumeleckejšie zobrazenie tvári Pána, lebo táto ľudskou rukou je vôbec nezachytiteľná, nezobraziteľná!

Ako je len možné, že po úplnej duševnej porážke, do základov zničenom životnom diele, úplnej opustenosti od Boha a od ľudí, hneď po najstrašnejšom umieraní

a najukrutnejších mukách... nabral tento obličaj toľko vyrovnanosti, že nie je skrivený, znetvorený, zbrázdený od bolesti a utrpenia hroznej smrti? Len sa zadívajme do tejto božskej tvári, v ktorej vyčítame najhlbšie meditácie, úžasné tajomstvá našej viery, našej spásy a radosti v Bohu! Len sa ponorme do nej celkom, celou silou duše, a neodtrhujme svoj zrak od jej nesmiernych mystérií!

Je to naozaj jedinečná podoba Kristova, cez storočia skrytá v neúhladných odtlačkoch posv. Prestieradla, prostému oku skoro nečitateľných. Trpezlivo čakala, až bola r. 1898 skoro náhodou vynesená zo svojej skrytosti, aby náhle na fotografickej doske sa nám zjavila vo svojej neporovnateľnej veľkosti a dojímavej kráse. „Nie je to strnulý Ježiš bezvýraznej tvári umenia byzantského, ani mŕtvy, stratený Kristus vo svojom plnom zničení španielskych krucifixov, ani nič slávnostného, utrpenia prostého, flámskych umelcov, ani Pán, ľahostajne jednotvárny výtvor školy nemeckej, ani zafarbený nadčlovek nietscheovský, ani sladko slabošský typ Munkácsyho v *Ecce homo*“ (Malijay, str. 70). Tým menej nejaká srúcanina, skrútenina alebo znetvorenina najmodernejších „tiež umelcov“, osmeľujem sa dodať ja.

Kristus, fotografovaný z odtlačkov posv. Plátna je vo všetkom celkom rozdielny od ktoréhokoľvek diela ľudského, či to už bol stredoveký primitív, alebo najvyspelejší renesančný umelec. Ako je to vôbec možné, že ani jeden umelec, ktorý v pravom slova smysle má vytvárať najvnútornejší smysl a hodnotu zobrazovaného predmetu, ani zďaleka nepodal nič tak metafyzicky dokonalého, ako to objavuje niečo vlastne remeselného, čím je a stále ostáva fotografia! Ako to, že táto, hoci ani najmenšou retušou neokrašľovaná, pôsobí dojmom najdokonalejšieho výtvoru starých majstrov na ich storočiami stemnelých plátnach?!

Pri všetkom umení všetkých vekov a národov, kedykoľvek sa zachyuje tvár nášho božského Spasiteľa, je a zostane číra fotografia Enrieova skutočne vrchol-

ným umeleckým dielom najvyššej hodnoty vnútornej vo vyobrazovaní Vykupiteľa! Oстане nám stále najdokonalejším portrétom Kristovým, všetko doterajšie nesmierne prevyšujúcim, a tak nevyčerpatelne bohatým a mnohostranným, že je ľudskému umeniu vonkoncom nemožné i v najpodarenejšej kópii vyčerpať všetky hodnoty a stránky tejto fotografie. Niečo nevysloviteľne ohromného skrýva sa tu pod vonkajšími rysmi tejto čirej, bezduchej — fotografie. Kristus je tu zachytený na vrchole svojho božského poslania, ako predmet nekonečných meditácií, studnica nesmiernych milostí, poklad nekonečný, prevzácny... V spánku smrti vidíme tu sami spánok života, netrpezlivého vzchopiť sa už čo najskôr k víťaznému triumfu vzkriesenia... Táto číra fotografia stáva sa tak pravým, jediným a skutočným obrazom Vykupiteľovým, zodpovedajúcim našej najvnútornejšej potrebe a láske!

Netvrdím to sám, ale toto všetko tvrdia premnohí kritici umenia, vynikajúci maliari (Enrie, str. 146), ktorí klasifikujú tento jeho fotografický portrét, ako najvyššie dielo, vyhlasujú ho za „podobiznu Krista nie mŕtveho, ale plného života, života úplne inakšieho, ako oživuje synov ľudských.“ Esteticky podmanivý vplyv tejto podobizne na ľudí náboženských je zrovná nevysloviteľný. Nechcú s nej spustiť svoje oči, ani sa nemôžu od portrétu odtrhnúť, prelievajúc slzy nesmiernej vďačnosti podivu a lásky! „Skúsme sa len naň pozeráť! Sotva sme pochopili jeho rázovitosť, nemôžu sa už naše oči odtrhnúť od jeho majestátu. Sme premožení harmoniou týchto rysov, presnosťou ich proporcií, akýmsi nádychom vzdušnosti, ktorý ich vytvára a podkladá. Sme ovládnutí, podrobení touto nevzhľadnou absurdnosťou, ktorá tvorí celkovú podobu Bohočloveka, ktorá pri rozmanitých menších vadách je čímisi veľmi dokonalým a presným“ (Enrie, str. 40).

Máme, chvalabohu, konečne pravú, skutočnú a zároveň najúchvatnejšiu podobizeň Kristovu. Jej úžasná dobrota, podmanivá krása i v utrpení prehorkej smrti je vyjadrovaná len prehlbokým smútkom. Niečo večného, nadprirodzeného zračí sa na týchto zamŕklych

perách... V tom ich veľkom mlčaní volá k našim srdciam nekonečná Láska, ktorá v najhroznejšej smrti seba samú priniesla v obeť za našu spásu. S nevysloviteľnou nehou a rezignáciou ako by ešte modlitbu šeptaly za svojich nepriateľov... Jeho rysy pevne ponorené do seba, uzavrené a zahĺbené pôsobia dojmom najsobranejšej meditácie, najintenzívnejšej koncentrácie ducha. Vidíme, cítime všetku silu týchto rysov nevýslovne sladkých, milých, osobitne silných, vznešených ale rovnako pokorných i odovzdaných. Táto tvár je plná nevystihnuteľných kontrastov. Spája sa tu spolu nebeský jas i najhlbší zármutok duše, žijúci najintenzívnejším duchovným životom pod vonkajšími príznakmi smrti...

Ani jeden maliar dosiaľ neuhádol, a nikdy ani neuhádne — ako táto číra fotografia — tak dojemne a opravdivo zachytiť život, prechádzajúci smrťou. Úžasná nadzemská krása ocitla sa zrazu na fotografickom papieri a doske: sám Kristus, triumfujúci nad smrťou, Kristus lásky, sľutovania a života večného, Kristus evanjelií!

Tajomstvo života a smrti je tu odhalené! Za vonkajšou maskou, lepšie povedané: za zdriemnutím v náručí smrti nevidíme a necítíme Ježiša umretého. Jeho úbohú rozkladajúcu sa mŕtvolu, ale človeka len zamysleného, sobraného, sústredeného hrozným prekonaním smrti, aby za chvíľočku triumfoval nad ňou, nad svetom a diablom! Vnímame tu priamo ohromujúci mystický zážitok obradov Bielej soboty, keď sa rozhlaholí plesaním zvonov i srdc ono večne tajomné, nás obrodzujúce: **Vstal v tejto chvíli!**

Na tejto číročírejšej fotografii je Kristus mŕtvy a živý odrazu! Plný majestátu sudcu, ale i lásky Milovaného, plamennej sily apoštola kráľovstva samotných nebies, tichej bolesti obetného baránka, hrdinnosti mučeníka. Iúbeznosti priateľa a Spasiteľa.

Je to Kristus pašií a Golgoty! Obeť nadľudskej lásky seba samú za nás stravujúcej! Obeť nadľudského utrpenia telesného i duševného, prekonaného silou a mo-

cou nadprirodzenou! Úžasná vyrovnanosť, pokoj, mlčanie majestátu smrti, ktorý sa premeňuje v majestát boží, dýchajúci životom vzkriesenia, dychom života Večnosti. Cítime a vnímame celou dušou z Jeho podobizne, že On jediný mohol povedať: „som živý; bol som mŕtvy, a hľa, živý som na veky vekov...“ (Zjav. 1, 18).

Je to ozaj dielo božské, ktoré možno obdivovať, meditovať, adorovať večne! „Okúste a vidíte, ako láskavý je Pán!“ (Ž. 33, 9).

A priatelia — ako kto roznečuje lásku druhého. ktorého miluje, aby naň spomínal, stále si ho pripomínal, aby mu zostal verný v láske i nádeji, v živote i umiernení? Čo iného prekonáva ľahko akúkoľvek diaľku časovú alebo priestorovú? Čím najviac poteší človek svojho príbuzného, priateľa priateľa, milý milovaného — ako že mu pošle svoj symbol, svojho zástupcu a tešiteľa, to jest svoj obrázok, svoju podobizeň!

A hľa, v našej najvážnejšej dobe nám ľudom po ľudsky urobil to isté sám Pán. Či nám neposlal skrze posv. Plátno vernú podobizeň, svoju skutočnú najsvätejšiu Tvár, aby nás vo všetkých našich biedach, utrpeniach a nebezpečenstvách povzbudil, posilnil a roznieťtil naše srdcia, aby vzplanuly láskou k Nemu a horely...!

XIII. Presväté rany Pána.

„S Kristom pribitý som na križ. Nuž žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus“ (Gal. 2, 19—20).

„Vždy nosíme usmrtenie Ježišovo na svojom tele, aby i život Ježišov sa zjavil na našich telách“ (II. Kor. 4, 10).

„Jestli križ rád nesieš, križ ta ponesie“ (Kem-penský, Nasl. Krista, II., 12).

„Nič nerozmnožuje lásku v duši tak ako križ“ (Benigna Consolata Ferrerová).

Sprevádzali sme Pána na tomto jedinečnom posv. Plátne turínskom od prvých počiatkov Jeho utrpenia a prehorkého umučenia až k samotným náznakom a zárukám Jeho slávneho zmŕtvychvstania. Na jedno však nesmieme zabudnúť, aby naše úvahy neboly pri tom neúplnými, hoci vlastne ani sv. evanjeliá, ani táto jedinečná pamiatka nám o tom celkom nič, alebo veľmi málo povedajú. Je to osoba Kristu najbližšia, jemu na svete najdrahšia. ktorá ho v maštálke porodila, odkojila, vychovala, láskou zahrňovala. Neopustila Ho ani v najkritickejšej tiesni života, s Ním spolutrpiac, s Ním sa doslova spoluobetujúc za hriechy ľudstva a naše...

Nemožno nespomenúť Pannu Mariu, ktorá ešte pred posv. Plátnom dostala a do náručia sovrela mŕtve telo Vykupiteľovo.

„A pri kríži Ježišovom stály Jeho matka a sestra Jeho matky Maria Kleofášová a Maria Magdalena...“ (Ján 19, 25.) To je všetko, čo čítame o tejto najhrdinskejšej zo všetkých matiek na svete. Stabat mater dolorosa, iuxta crucem lacrimosa — Stála matka ľutujúca, pod križom horko plačúca... ospevuje ju vo svojej hymne stredoveký mystik Jacopone da Todi. S akými citami bola svedkom umučenia svojho najdrahšieho Syna, Bohočloveka! Čo všetko muselo zniesť Jej najláskavejšie srdce, aby sa stala spoluvykupiteľ-

kou svojich dietok, duchovnou matkou celého pokolenia ľudského! Prešla tu cez more bolesti, aby sa sama stala morom milostí, uštedrovaných Synom skrze Ňu!

Matka sedmibolestná, ktorá ešte pred posvätným Plátom prvá prijala toto strašne zmučené telo svojho Syna, a len na nejakú chvíľku smela ho naposledy sovreť do svojho nežného materinského náručia. Matka, ktorá s ním pretrpela všetky Jeho rany a súčasne bola prvou a najsvätejšou adorátorkou týchto presvätých rán! Matka, ktorá v tak zúboženom stave prijímala do svojho lona mŕtve telo najčistejšieho, najsvätejšieho, najlepšieho zo všetkých synov ľudských! S akou priamo nadprirodzenou silou Jej rane-
né, bolesťmi krvácajúce materinské srdce to znieslo a obetovalo to všetko za nás nebeskému Otcovi! Pravdu mal, kto povedal: Na Golgote Kristus nás vykúpil krvou svojho tela. Maria, matka Jeho i naša, mala na tom podiel krvou svojho srdca. — A tak sa Maria musela stať najprv kráľovnou mučeníkov, aby potom bola kráľovnou samotných nebies...

— — — — —

„Môj Ježišu, odpustenie a milosrdenstvo pre zásluhy Tvojich svätých rán!“ „Večný Bože, obetujem Ti rany našich duší...“ Týmito dvoma kratučkými, ale nesmierne mocnými, strelnými modlitbami bez počtu vyslovovanými jednoduchá sestra Maria Marta Chambonová z rádu Navštívenia povzniesla a posilnila znovu našu úctu k najsvätejším ranám Vykupiteľovým.

Pobožnosť k svätým ranám zakladá sa na nevyčerpatelnom poklade zásluh nášho božského Vykupiteľa. V mystických rozhovoroch oznámil vraj sám Spasiteľ tejto zbožnej sestre toto:

„Moji kati urobili dobre že mi preklali bok, prebili ruky a nohy. Tak otvorili pramene, z ktorých sa budú cez celú večnosť vylievať vody môjho milosrdenstva. V čom záleží vaše bohatstvo? V mojom svätom utrpení! Tento poklad je váš... Koľkokrát obetujete

môjmu Otcovi zásluhy mojich sv. rán, získavate Ho...
Z mojich rán možno dostať plody svätosti.

Rany moje zahoja rany vaše... Dosiahnete všetko pre zásluhy mojej krvi, lebo má nekonečnú cenu... Vyplním všetko, o čo ma budete prosiť pre moje sväté rany. Pobožnosť k nim sa musí rozšíriť.

Nuž teda, či sama rana v boku nás nevedie priamo k Božskému Srdcu Pána, — k Jeho ohromným tajomstvám lásky a nevyčerpatelným milostiam?

Je divné, že sa to stalo v savojských Chamberách, kde 500 rokov pred tým bolo uložené nadovšetko posvätné hrobné Plátno, neskôr nazvané turínskym. V týchže Chamberách ho ako najvzácnejší poklad dostala a opatrovala vojvodská rodina savojská, teraz kráľovská rodina italská; rod, ktorý je z najstarších panovníckych rodov dnešného sveta, rod, ktorý verejne sa stal ctiteľom a ochrancom tejto najvzácnejšej pamiatky kresťanstva. Rod, ktorý najmä v posledných dvoch storočiach mával to skoro nepochopiteľné šťastie, že pri všetkej vojnovej nepriazni práve porážkami rozširoval svoje územia, až spojil pod svojím žezlom celú Itáliu, Itáliu sjednotenú...

Nie je to opäť mimoriadne nápadné, že práve v meste posvätného Plátna, v Turíne, v minulom storočí žil, pôsobil a založil svoje nesmierne dielo výchovné i misijné teraz už svätý Don Bosco, zakladateľ tak znamenitej spoločnosti saleziánov? Že práve v bezprostrednej blízkosti posvätného Plátna tešil sa nadprirodzenej ochrane božej, a sám sa stal vykonávateľom zrovna pohádkových vecí v službách toho istého Ukrižovaného?

Má to všetko byť číročíra náhoda? Existuje vôbec vo svetovom dení náhoda? Či nie je to len slovo našich rozpakov, hanbiacich a ostýchajúcich sa pomenovať všetko pravým menom — tu vôľou Božou?

— — — — —

Sväté rany Pána! Najväčší duch kresťanstva, apoštolské knieža, sv. Pavel z Tarzu, ktorého vnútro pre-

kvasil a úplne prepracoval sám Pán svojim zjavením pri Damašku a svojimi nesmiernymi milosťami... tento predobre pochopil význam týchto prebodnutých rúk, nôh a bokul... Prehlboký mystický význam má jeho zvolanie: „lebo ja nosím jazvy Pána Ježiša na svojom tele!“ (Galaf. 6, 17.) To istotne ho uschopnilo na známy jeho výkrik naprostej lásky: „S Kristom pribitý som na kríž. Nuž žijem, už nie ja, ale žije vo mne Kristus.“ (Galaf. 2, 20.) A ďalej: „Lebo tak som si umienil: nič iného nepoznať medzi vami iba Ježiša Krista, a to ukrižovaného.“ (I. Kor. 2, 2.) Vrcholom porozumenia týchto nedostižných tajomstiev je jeho smelé prehlásenie: „Kdežto my zvestujeme Krista ukrižovaného, židom pohoršenie, pohanom hlúposť, ale tým, čo sú povolání, Krista, Moc božiu a Múdrosef božiu.“ (I. Kor. 1, 23—24.)

Teda v znamení rán umučenia a ukrižovania Pána tento nesporný kráľ mystikov, učiteľ národov, sv. Pavel, nádoba božia nad iných vyvolená, začal svoje dielo apoštolské a božie, aby posolstvom toho istého za nás Ukrižovaného premenil, prekvasil a pretvoril celucký svet.

Ako predobre chápali všetci naši najväčší svätí toto úžasné mystérium kríža, stojace v najtesnejšej súvislosti s presvätými ranami! Veda kríža a svätých rán bola sv. Františkovi Serafínskemu zdrojom najvyšších milostí a najopojnejších vytržení mysli k Bohu, v ktorých bol tento služobník boží sám poznačený ranami Pána na hore al Verna roku 1224! Ten istý ukrižovaný Ježiš bol svätému Antonovi Paduánskemu všetkým na svete, a sv. Bonaventúra. pýcha a klenot františkánov, keď sa ho raz jeho priateľ sv. Tomáš Akvínsky opytoval o jeho knižnici, z ktorej čerpal svoje prekvapujúce vedomosti, poodhrnul mu závoj svojho krucifixu so slovami: „hľa, knižnica všetkej múdrosti!“ Lebo vedel to dobre zo svojej skúsenosti onen veľký filozof a mystik!

Rovnako poznal tento nesmierny dosah tajomstiev kríža a sv. rán geniálny tvorca exercícií, práve na

tomto podklade založených, sv. Ignác z Loyoly, ktorý vo svojej dennej modlitbičke neustále opakoval: „Krv Kristova, opoj ma, voda z boku Kristovho, obmy ma... a v presväté svoje rany ukry ma... ó, Pane!“

A s ním celá légia ostatných svätcov — a najmä osôb presvätými ranami Pána stigmatizovaných — aké neuveriteľné veci by nám mohla rozprávať o týchto nesmiernych milostných zdrojoch Spasiteľovej lásky. Sú to rieky vôd živých, obrodzujúcich nás k životu nadprirodzenému!

Úžasné mystérium kríža!

Mystérium utrpenia a jeho jediného prekonania!

Mystérium poníženia, a všetko prevyšujúceho víťazstva!

Mystérium múk a smrti, a oslobodzujúceho vykúpenia!

Aké to preohromné veci sú skryté v tomto znamení kríža! Na sviatok Povýšenia sv. kríža v antífone k Benedictus takto ospevuje Cirkev svätá strom sv. kríža:

„Ty jediný nad všetky stromy cedrové si vznešenejší, na ktorom život sveta pnel, na ktorom Kristus zvíťazil, a smrť premohla smrť na veky.“

Nikto iný nevyslovil však lepšie svoje ohnivé city adorácie svätých rán Kristových ako veľký svätec stredoveký, mystik a divotvorca sv. Bernard z Clairveaux vo svojej básnickej modlitbe: „Oratio rhythmica ad membra Crucifixi“, z ktorej tu podávam len maličkú ukážku v preklade p. M. J. Milova:

Ad pedes:

Plagas tuas rubicundas,
et fixuras tam profundas
cordi meo fac inscribi,
ut confringar totus tibi
te modis amans omnibus!

K nohám:

Rany Tvoje sčervenalé
hlbkou jaziev zosinalé,
zapíš v srdca môjho listy,
by v pokore bol Ti istý
milujúc Ťa nadovšetko!

Ad genua:

Quis pro tanta caritate
quaerit te in veritate,
dans sanguinem pro sanguine..

Ku kolenám:

Kto Ťa v pravde vyhľadáva
za lásku, čo nám sa dáva,
aby chcel krv za krv cediť...

Ad manus:

Manus sanctae! Vos complector
et gemendo condelector,
grates ago plagis tantis,
clavis duris, guttis sanctis
dans lacrimas cum osculis.
In cruore tuo lotum
me commendo tibi totum.
Tuae sanctae manus istae
me defendant Jesu Christe,
extremis in periculis.

K rukám:

Sväté ruky! Trpím s vami,
keď vás ľúbam s bolesťami.
Vďakou v srdci ovlávaný
pre klíny a krv a rany
slzy lejem v bozkávaní.
Krvou Tvojou s hriechov smytý
chcem byť všade, kde si i Ty.
Ruky Tvoje sväté, čisté
nech ma chránia, Jezu Kriste,
pri poslednom skonávaní.

Ad latus:

Te dulce vulnus aperi!
Plaga rubens aperire
fac cor meum te sentire,
sine me in te transire,
velem totus introire,
pulsanti pande pauperi!

K boku:

Ó, sladká rana, otvor sa!
Odhrň boku rudé ústie,
by Ťa srdce malo v úcte,
daj nech v Teba celkom vnikám,
inde vchádzať nechcem nikam,
prosiacej biede otvor sa!

Ad cor:

Dilatare, aperire,
tamquam rosa, fragrans mire,
cordi meo te coniunge,
unge illud et compunge:
qui amat te, quid patitur!

K srdcu:

Celkom roztvor stán svoj čistý
ako ruža vonné listy,
ráč sa s mojím srdcom spojiť,
posvätiť ho, stíšiť, zhojiť.
Ako trpíš, kto Ťa rád má!

Ad faciem:

Tuae sanctae passioni
me gauderem interponi,
in hac cruce tecum mori
praesta crucis amatori:
sub cruce tua moriar!

K tvári:

V Tvojom svätom utrpení
rád by som bol zúčastnený,
popraj zomreť s Tebou v kríži
tomu, kto sa pod kríž blíži:
Pod Tvojím krížom zomreť
[chcem!]

— — — — —
Toto sú celkom krátke ukážky žiaru srdca, v ktorom
presväté rany Pána a prehorké umučenie Jeho za-
pálily neuhasínajúci oheň, cheň lásky stále rastúcej.

Presväté rany Pána sú ozaj najlepším a najužitočnejším duchovným pokrmom meditujúcej duši a zápalnou iskrou požiaru lásky srdcu, ktoré ich adoruje! Nezmerateľným utrpením Kristovým sme boli vykúpení a ranami jeho znovuzrodení k životu večne trvajúcemu! Amen i Deo gratias!

Kristove presväté rany, ktoré sa nám staly Plátnom turínskym viditeľnými a všetkým moderným neveriacim Tomášom temer hmatateľnými, sú ozaj bránou sveta nadprirodzeného, zdrojom nevyčerpatelných milostí. Na ne trocha poukázať snažily sa moje slabé sily.

— — — — —

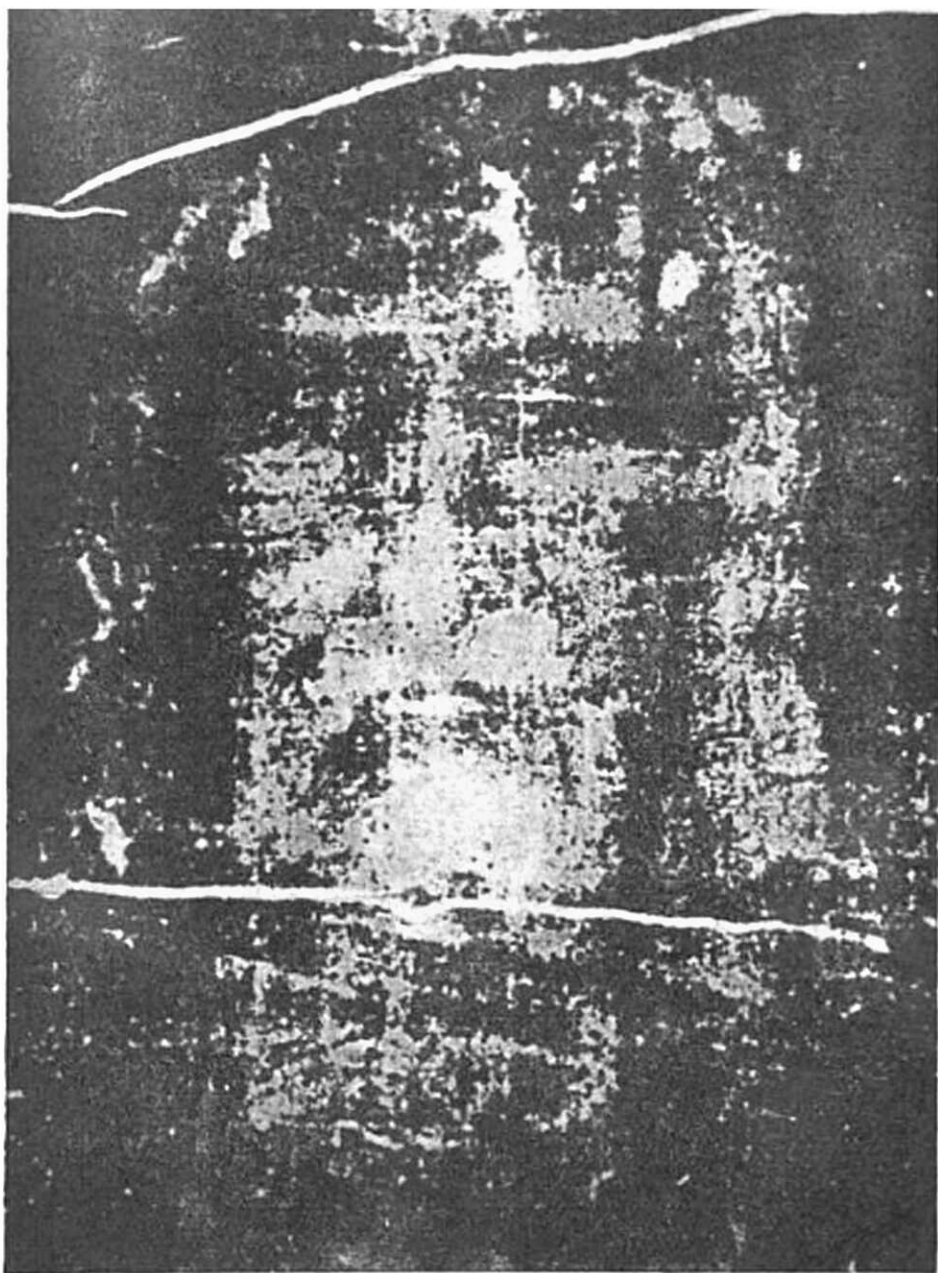
A práve mystika utrpenia, mystika stigmatizovaných, prechádza cez ne vífazne k svojim nesmiernym triumfom vo Večnosti!

— — — — —

**Sancta Mater istud agas:
Crucifixi fige plagas
cordi meo valide!**

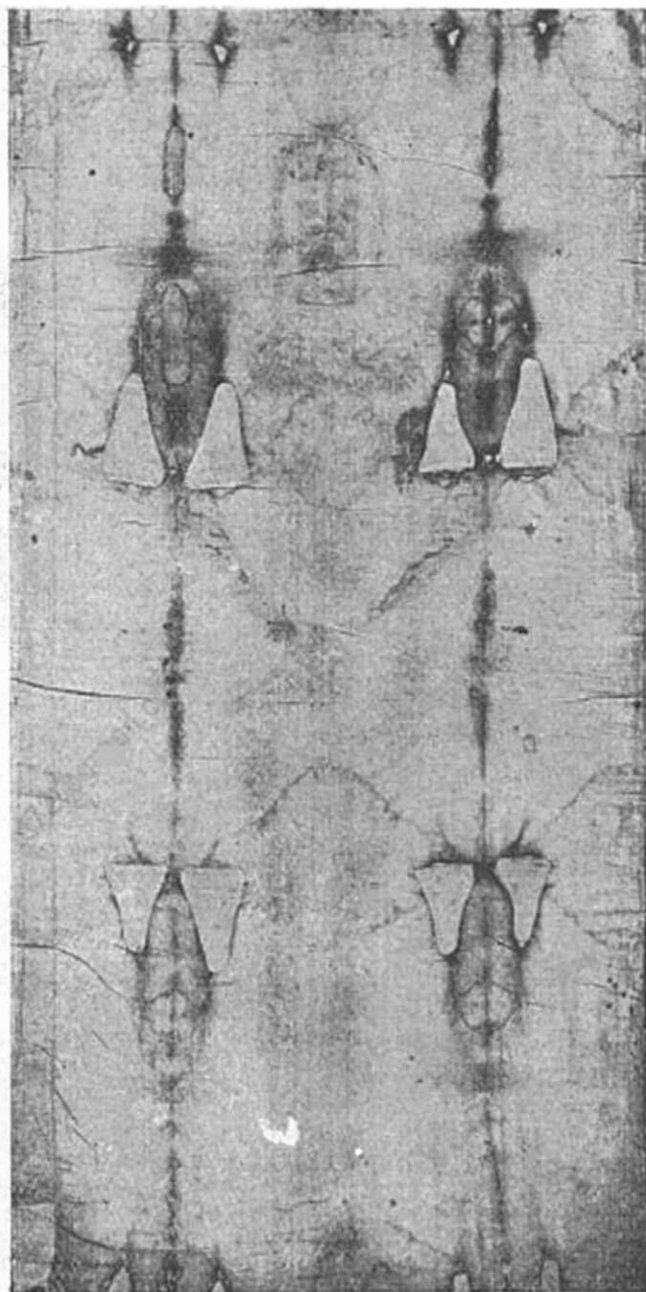
Obsah

Slovo prekladateľa	5
Venovanie autorovo	7
I. Úvod	9
II. Túha kresťanských storočí po pravom obraze Kristovom	14
III. Dejiny posvätného Plátna turínskeho	17
IV. Čo vidí na posvätnom Plátne prosté oko?	22
V. Veda dnes, po 19. storočiach fotografuje telo Kristovo	32
VI. Krajná ukrutnosť umučenia Pána	39
VII. Krv a voda	52
VIII. Doklad strašnej smrti Kristovej na kríži	58
IX. Turín a Konnersreuth	75
X. Súhlas sv. Písma a posv. Plátna turínskeho	84
XI. Námietky a ich odmietnutie	95
XII. Božská podmanivosť sv. tvári	106
XIII. Presväté rany Pána	114

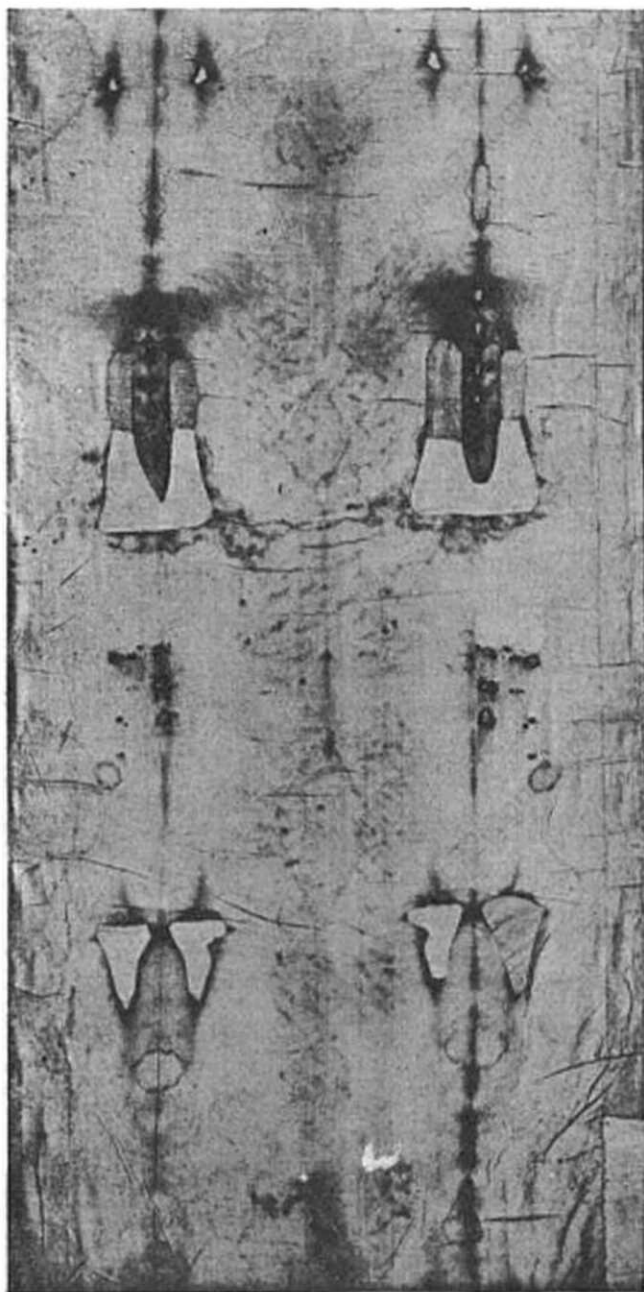
Pôvodná sv. Tvár prvej fotografie avv. S. Pia 1898.

S láskavým povolením dra A. Tonelliho. Odtlačovanie zakázané.

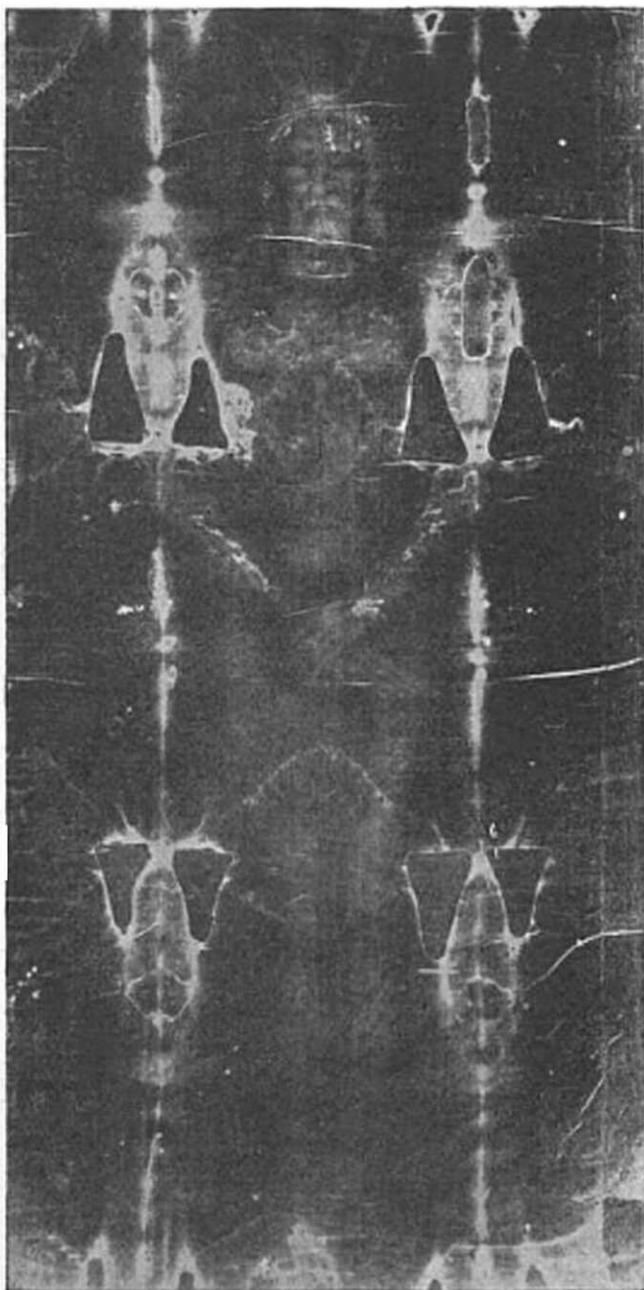
**Predná strana posvätného Plátna, ako sa javí voľnému oku
(pozitív). Odtlačky tela sú čiste negatívne.**

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. Odtlačovanie zakázané.

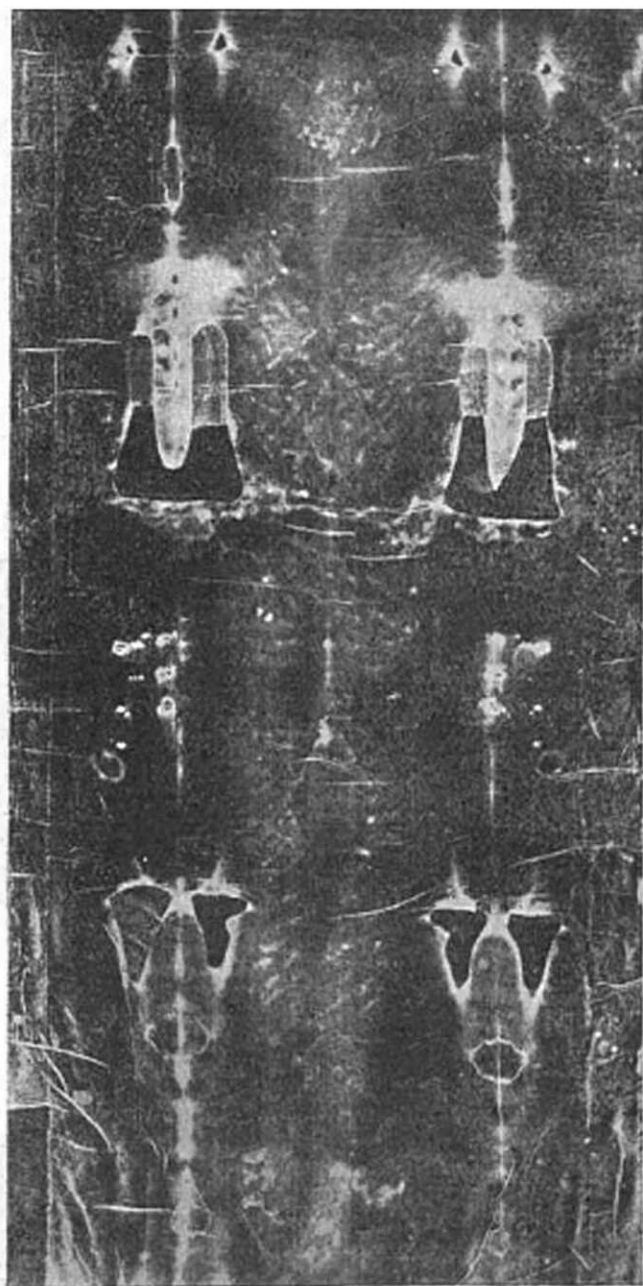
**Zadná strana posvätného Plátna, ako sa javí voľnému oku
(pozitív). Odtlačky tela sú čiste negatívne.**

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. Odtlačovanie zakázané.

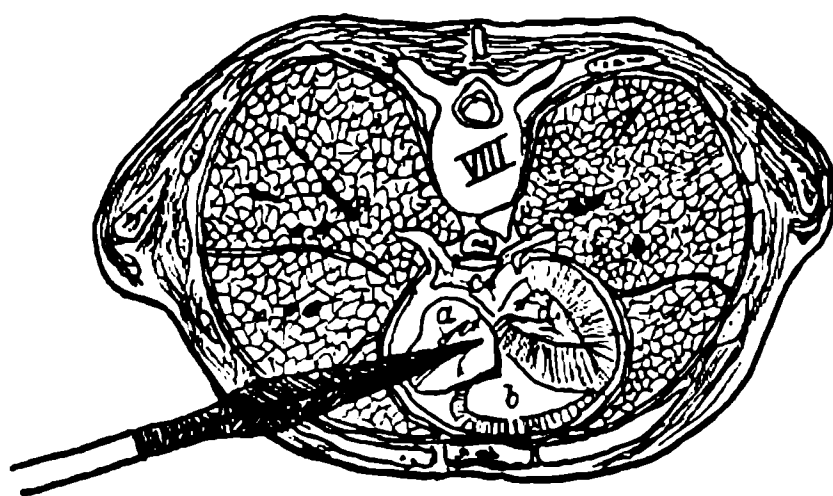
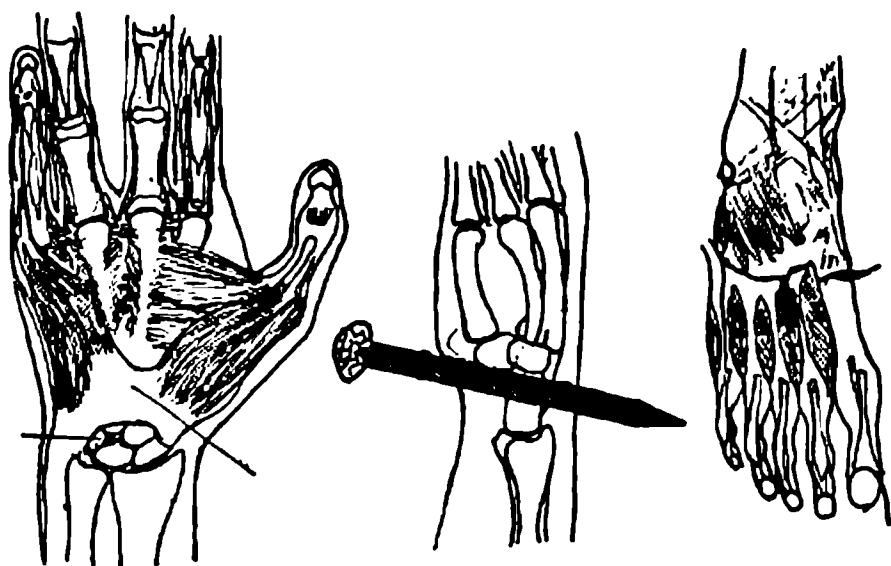
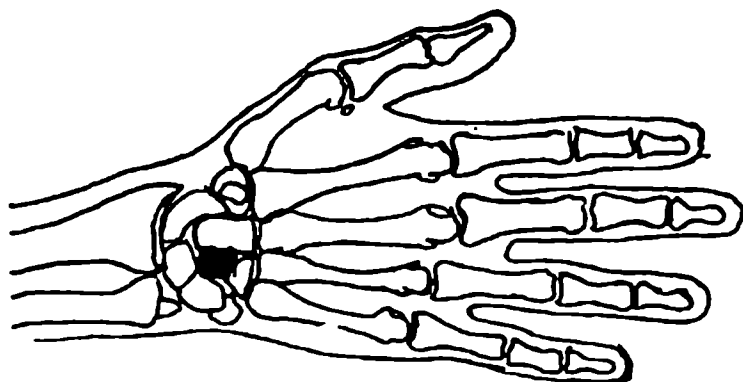
Predná strana posvätného Plátna na negatíve fotografickej dosky ukazuje pozitívne obrysy Kristove.

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. Odtlačovanie zakázané.

Zadná strana posvätného Plátna na negatíve fotografickej dosky.

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. Odtlačovanie zakázané.

Anatomicko-röntgenologické náčrty dokazují správnost
Barbetových názorů a objevů.

Miesto prebitia ľavého zápästia ukazuje krv, ktorá sa za
živa vyrinula. Najzreteľnejšie viditeľné tkanivo sv. hrob.
Plátna.

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. Odtlačovanie zakázané.

Rana v pravom boku medzi 5. a 6. rebrom. Krv z nej vyteká a javí zrejme srazeniny, premiešané krvným sérom. Skutočná ilustrácia slov sv. Jána 19, 34: „— a hneď vyšla krv a voda“.

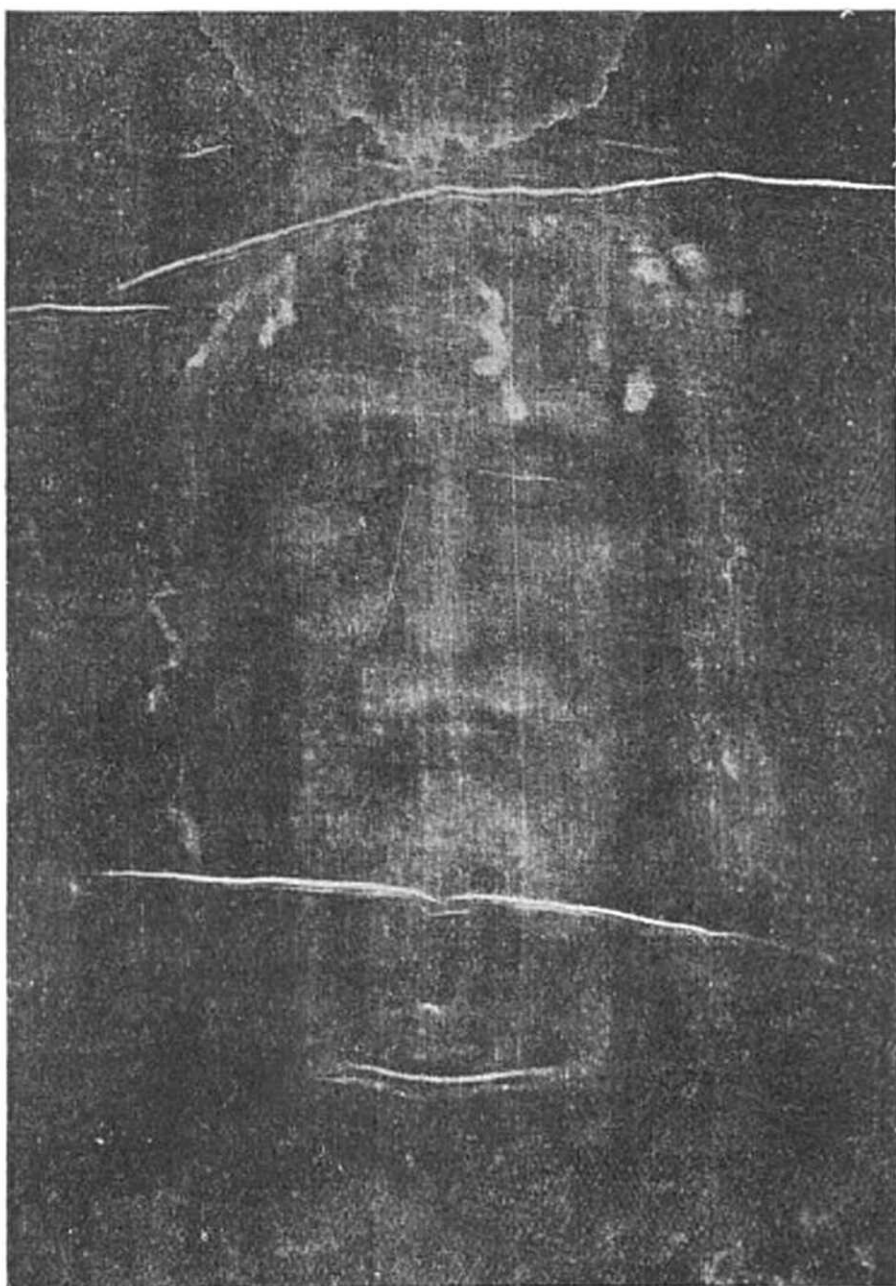

Druhá „Krv a voda“ na chrľáte Spasiteľa.

**Božská Tvár v odtlačkoch posvätného Plátna (Enrie 1931).
Obrisy Spasiteľove sú vyznačené negatívne, krvavé škvrny
pozitívne.**

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. Odtlačovanie zakázané.

Božská Tvár na fotografickej doske (Enrie 1931). Zrejme je vidieť krv z trňovej koruny, ako aj stýranie Spasiteľovo. Škvŕny od krvi sú tu negatívne, obrysy pozitívne.

S láskavým povolením Cav. G. Enrie. ~~Uverejnené v časopise~~ **Uverejnené v časopise** ~~Uverejnené v časopise~~ **Uverejnené v časopise**